

Programmabegroting 2024

Inclusief meerjarenperspectief 2025-2027

Gemeente Bergen
Provincie Limburg

PROGRAMMABEGROTING 2024

GEMEENTE BERGEN

Gemeente Bergen
Postbus 140
5854 ZJ Bergen
Tel: 0485 - 34 83 83
Fax: 0485 - 34 28 44
Bezoekadres: Raadhuisstraat 2, Bergen

Internet: www.bergen.nl
E-mail: info@bergen.nl

De links van sociale media
<https://www.facebook.com/gemeentebergen>
https://www.instagram.com/gemeentebergen_/

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Deel 1 Algemeen	9
Voorstel aan de gemeenteraad	9
Voorwoord	9
Inleiding - Bestuurlijke hoofdlijn	9
Beleidswensen	10
Communicatie.....	15
Financiën / fiscale gevolgen	15
Voorstel	16
Deel 2 De programma's.....	17
<i>Programma 1 Samenleving</i>	18
1.1 Thema Vitale gemeenschappen.....	18
Waar dit thema over gaat:	18
Wat willen we bereiken:	18
Wat gaan we er voor doen:	18
Wat kost het:	19
1.2 Algemene basisvoorzieningen	19
Waar dit thema over gaat:	19
Wat willen we bereiken:	19
Wat gaan we er voor doen:	19
Wat kost het:	21
1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen	21
Waar dit thema over gaat:	21
Wat willen we bereiken:	21
Wat gaan we er voor doen:	21
Wat kost het:	22
<i>Programma 2 Ruimte en Economie.....</i>	23
2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid	23
Waar dit thema over gaat:	23
Wat willen we bereiken:	23
Wat gaan we er voor doen:	23
Wat kost het:	25
2.2 Thema Openbare Ruimte	25
Waar dit thema over gaat:	25
Wat willen we bereiken:	25
Wat gaan we er voor doen:	26

Wat kost het:	28
2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling	29
Waar dit thema over gaat:	29
Wat willen we bereiken:	29
Wat gaan we er voor doen:	29
Wat kost het:	31
2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme	31
Waar dit thema over gaat:	31
Wat willen we bereiken:	31
Wat gaan we er voor doen:	32
Wat kost het:	33
Programma 3 Bestuur en Financiën	34
3.1 Thema Algemeen Bestuur	34
Waar dit thema over gaat:	34
Wat willen we bereiken:	34
Wat gaan we er voor doen:	34
Wat kost het:	34
3.2 Thema Publieke Dienstverlening	35
Waar dit thema over gaat:	35
Wat willen we bereiken:	35
Wat gaan we er voor doen:	35
Wat kost het:	36
3.3 Thema Veiligheid	36
Waar dit thema over gaat:	36
Wat willen we bereiken:	36
Wat gaan we er voor doen:	36
Wat kost het:	37
3.4 Thema Financiën	37
Waar dit thema over gaat:	37
Wat willen we bereiken:	37
Wat gaan we er voor doen:	37
Wat kost het:	38
3.5 Thema Overhead	38
Waar dit thema over gaat:	38
Wat willen we bereiken:	38
Wat gaan we er voor doen:	38
Wat kost het:	39
Samenvatting begroting	40
Deel 3 De Paragrafen	41
Paragraaf A Lokale Heffingen	42
Algemeen	42

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen	43
Regionale belastingtarieven	43
Onroerendezaakbelastingen	43
Toeristenbelasting	44
Forensenbelasting	45
Leges, rechten en heffingen	45
Milieuheffingen.....	45
Aanduiding lokale lastendruk.....	47
Kwijtschelding	48
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	49
Algemeen.....	49
Inventarisatie van de weerstandscapaciteit.....	49
Inventarisatie van de risico's.....	50
Beleid omtrent de weerstandscapaciteit.....	52
Kengetallen	52
Signaleringswaarden	52
1A en 1B Netto schuldquote	53
2 Solvabiliteitsrisico	54
3 Grondexploitatie.....	54
4 Structurele exploitatieruimte	54
5 Belastingcapaciteit.....	55
Beoordeling onderlinge verhouding.....	55
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen.....	56
Algemeen.....	56
Inleiding.....	56
Openbaar groen.....	56
Wegen.....	57
Kunstwerken	57
Riolering en water.....	57
Gebouwen	58
Verlichting	58
Speeltuinen.....	58
Overzicht onderhoud kapitaalgoederen.....	58
Paragraaf D Financiering.....	60
Algemeen.....	60
Algemene interne en externe ontwikkelingen.....	60
Rentebeleid.....	61
Risicobeheer.....	62
Renterisiconorm.....	62
Leningenportefeuille	62
Paragraaf E Bedrijfsvoering.....	63
Inleiding.....	63

Algemeen.....	63
Organisatie (ontwikkeling)	63
Regionale samenwerking	64
Personeelskosten	64
Arbeidsvoorwaarden.....	66
Informatisering en automatisering	69
Paragraaf F Verbonden Partijen.....	70
Algemeen.....	70
Inleiding.....	70
Huidige bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging bij verbonden partijen:.....	70
Verbonden partijen waarover advies wordt gegeven aan college:.....	70
Verbonden partijen waarvan gemeente Bergen aandeelhouder is en waarover geen advies wordt gegeven aan college en raad:	71
Verbonden partijen waarover geen advies wordt gegeven aan college en raad:	71
Overzicht verbonden partijen.....	72
Paragraaf G Grondbeleid	80
Algemeen.....	80
Inleiding.....	80
Regionale structuurvisie Wonen Noord-Limburg.....	80
Nationale Woon- en Bouwagenda en Programma woningbouw.....	81
Raadsbesluit.....	84
Bijlagen	85
Bijlage 1 Staat formatie en bezetting.....	86
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen	87
Bijlage 3 Meerjarige balansprognose	89
Bijlage 4 Investeringskredieten.....	90
Bijlage 5 Beleidsindicatoren	93
Bijlage 6 EMU Saldo.....	94
Bijlage 7 Portefeuilleverdeling	95
Bijlage 8 Lijst met afkortingen.....	99
Bijlage 9 Incidentele baten en lasten.....	101
Bijlage 10 Taakvelden matrix	103
Bijlage 11 Overzicht baten en lasten	105
Bijlage 12 Opbouwtablel algemene uitkering	107

Deel 1 Algemeen

Voorstel aan de gemeenteraad

Datum besluitvorming college
3 oktober 2023

Portefeuillehouder
A. Splinter

Datum vergadering
7 november 2023

Onderwerp

Voorstel tot het vaststellen van de begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027.

Aan de raad,

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de ontwerp meerjarenbegroting 2024 - 2027 aan.

De begroting is meerjarig sluitend en er blijft voldoende budget over om beleidswensen van uw raad uit te kunnen voeren. Wij zijn verheugd dat wij met inachtneming van onze goede financiële situatie een begroting kunnen aanbieden waarin wij de lasten voor de burgers laag kunnen houden in deze voor velen financieel onzekere toekomstige situatie.

Inleiding - Bestuurlijke hoofdlijn

Het Coalitieprogramma 2022 - 2026 is de basis voor het opstellen van deze meerjarenbegroting.

Daarnaast hebben wij uiteraard rekening gehouden met de door uw raad vastgestelde Kadernota 2024. De beleidswensen zoals die in de Kadernota zijn opgenomen zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting.

In deze begroting bouwen wij voort op behaalde resultaten en lijnen die in de afgelopen jaren zijn uitgezet. De begroting maakt onderdeel uit van onze Planning, Reporting en Controlcyclus. Voor het jaar 2024 zijn we gestart met de Kadernota. Nu ligt de begroting voor. In het jaar 2024 wordt u ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang via de kwartaalrapportage (over eerste en derde kwartaal) en de bestuursrapportage (over het eerste half jaar). Middels de jaarrekening leggen wij uiteindelijk verantwoording af over het betreffende jaar.

Financiële positie

Er is sprake van een sterke financiële uitgangspositie. De effecten van de teruglopende rijksuitkering zijn in de begroting van 2023 al inzichtelijk gemaakt en verder vertaald in deze begroting. Wij zijn er trots op dat we ondanks het aangekondigde financiële ravijnjaar 2026 (als gevolg van een fors teruglopende algemene uitkering van het rijk) wederom een structureel en reëel sluitende (meerjaren) begroting kunnen presenteren. Wij hebben – zoals uw raad ook heeft aangegeven - sober en doelmatig begroot.

De financiële positie bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds is er een beschikbaar vermogen opgebouwd om risico's op te vangen en om noodzakelijke investeringen mogelijk te maken. Anderzijds is er financiële ruimte in de huidige begroting beschikbaar voor het uitvoeren van gericht beleid. Dit kan een intensivering van oud beleid zijn of het opzetten van nieuw beleid.

De vermogenspositie brengen we in beeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement. De financiële budgetruimte wordt hieronder weergegeven.

Kadernota

In de Kadernota 2024 hebben we u geïnformeerd over voorgenomen uitgangspunten voor het maken van deze begroting. Samenvattend zijn de uitgangspunten:

- De raming van de algemene uitkering en de hierin opgenomen stelposten is gebaseerd op de Meicirculaire van het gemeentefonds. U wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over de effecten van de Septembercirculaire 2023.
- Inflatie: 3,6% Het percentage is gebaseerd op de cijfers uit het Centraal Economisch Plan. Daarnaast hebben wij een stelpost opgenomen van € 500.000 voor inflatoire bijstellingen die niet passen binnen de genoemde 3.6%.

- De opbrengst van de OZB, forensenbelasting en verblijfsbelasting is eveneens verhoogd met de inflatie-index van 3,6%.
- Ten aanzien van de milieuheffingen (afvalstoffenheffing en rioolrecht) wordt een kostendekkende tariefstelling aangehouden.
- De personeelskosten zijn geraamd volgens de bestaande cao. Deze cao loopt tot 1 januari. Voor het opvangen van de kosten van de nieuwe cao hebben wij in deze begroting 5% van de loonsom geraamd als toekomstige cao-verplichtingen.
- De bedragen in de begroting zijn reëel geraamd. Dit betekent dat we rekening hebben gehouden met de werkelijke uitgaven van afgelopen jaren en deze eventueel hebben gecorrigeerd als daar aanleiding voor is.
- De structurele effecten van de bestuursrapportage zijn verwerkt in deze begroting.
- De in de kadernota opgenomen uitgaven voor autonome ontwikkelingen en coalitieprogramma zijn verwerkt in deze begroting.

Begroting 2024 -2027

Bovenstaande én de begrote bedragen van 2023 (ook afgezet tegen de gerealiseerde resultaten in eerdere jaren) zijn in beginsel de basis voor het jaar 2024. Uitgangspunt is dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Incidentele inkomsten of meevallers voegen we toe aan de algemene reserve. Voor incidentele tegenvallers is deze reserve beschikbaar.

De financiële ratio's zoals weergegeven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn in samenhang gezien ruim voldoende en laten ook meerjarig een positief beeld zien.

Met inachtneming van het vorenstaande zijn hieronder de saldi opgenomen van de begroting 2024-2027.

Financiële saldi na vaststellen Kadernota 2024	2024	2025	2026	2027
Saldo Kadernota 2024 inclusief nieuw beleid	1.211.165	1.776.583	200.493	200.493
Saldo primitieve begroting (na verwerken van de berekeningen op basis van de uitgangspunten zoals genoemd in de Kadernota 2024)	922.042	1.457.513	725.111	494.598

Beleidswensen

Bij het opstellen van de begroting zijn een aantal aanvullende wensen voor nieuw beleid in beeld gekomen. Deze zijn verdeeld in drie categorieën:

1. Wensenlijst 'verplicht' : in deze categorie zijn de wensen opgenomen die op basis van contract, wet of afspraken of genomen besluiten 'verplicht' zijn.
2. Wensenlijst coalitieprogramma
3. Wensenlijst overig

Hieronder gaan we in op de drie wensenlijsten.

Ad. 1 Wensenlijst 'verplicht' (wettelijk of anderszins)

Autonoom nieuw beleid		budgettair effect			
Omschrijving	Investering	jaar 2024	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027
Rehabilitatie programma openbare ruimte 2025	PM	0	PM	PM	PM
Herverlichtingsopgave	250.000	17.500	17.500	17.500	17.500
Aanpassing gemeentehuis	2.800.000		98.000	98.000	98.000
Organisatie Bondschuttersfeest		3.000	0	0	0
Onderhoud natuurlijke speeltuinen		30.000			
Afferden: verplaatsen besturingssysteem luchalarm		20.000			
Herijking subsidiebeleid		47.500	47.500	47.500	47.500
Dekking uit brede SPUK		-17.500	-17.500	-17.500	-17.500
Inzet Humanitas		5.000	5.000	5.000	5.000
Versterken mantelzorgondersteuning met 0,2 Fte		20.000	20.000	20.000	20.000
Bijdrage Trendsportal 2024		19.940	0	0	0
Financieel effect		145.440	170.500	170.500	170.500

Rehabilitatie programma openbare ruimte

In 2020 zijn door de raad budgetten voor het rehabiliteren en onderhouden van de openbare ruimte vastgesteld.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw meerjarig onderhoudsprogramma voor de openbare ruimte, op basis waarvan de nieuwe rehabilitatie en onderhoudsbudgetten voor wegen door uw raad kunnen worden vastgesteld.

Herverlichtingsopgave

Op basis van het Beleidsplan openbare verlichting zijn de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming (energiebesparing openbare verlichting) van onze openbare verlichting, dit om te voldoen aan de landelijke doelstelling. In 2023 zal een nieuw beleidsplan openbare verlichting worden opgesteld en vastgesteld. Verdere verduurzaming van de openbare verlichting zal hierin worden opgenomen.

Vooruitlopend op dit nieuwe beleid wordt een continuering van de middelen voor de verduurzaming van de openbare verlichting gevraagd.

Aanpassing gemeentehuis

Om te voldoen aan de wettelijke eisen van duurzaamheid en arbo alsmede vanuit de noodzaak van verbeterde functionaliteiten van dienstverlening is een verbouwing van het gemeentehuis noodzakelijk. Hierbij wordt uitgegaan van sober en doelmatig. Korthedshalve wordt verwezen naar het separate raadsvoorstel dat tegelijkertijd met deze begroting door uw raad wordt besproken.

Organisatie bondschuttersfeest

Dit betreft een eenmalige verhoging in 2024 van € 3.000 vanwege de organisatie van het Bondsschuttersfeest dat in 2024 in gemeente Bergen wordt gehouden (1x per 7 jaar).

Onderhoud natuurlijke speeltuinen

Een aantal houten speeltoestellen in het Meeuwenven en Boskuul is vroegtijdig aan vervanging toe. Uit inspectie is gebleken dat deze dusdanig verweerd zijn, dat deze in 2024 vervangen moeten worden.

Verplaatsen besturingssysteem luchtalarm

Uw raad heeft ingestemd met sloop gymzaal Afferden. In de gymzaal is het besturingssysteem van het luchtalarm geplaatst. Wegens sloop van het gebouw moet dit besturingssysteem verplaatst worden, de kosten hiervan bedragen € 20.000.

Herijking subsidiebeleid

Het subsidiebeleid is herijkt. In het raadsvoorstel was aangegeven dat de financiële consequenties bij de concept begroting 2024 betrokken zouden worden. Inmiddels is duidelijk dat een deel van de kosten (van € 17.500) opgevangen kunnen worden met de brede SPUK (specifieke uitkering). De SPUK regeling is een uitkering van het rijk waarin geldstromen zijn gebundeld die zich richten op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis.

Inzet Humanitas

We willen de bijdrage aan Humanitas verhogen met € 5.000. Met dit bedrag geven we uitvoering aan verschillende vormen van ondersteuning welke Humanitas biedt in gemeente Bergen. Specifiek gaat het om een vergoeding voor de coördinatie van: Maatjesproject, Thuisadministratie, Get a Grip, Rouw en verlies, Voorzieningenwijzer, inlooppunten, formulierenbrigade en de begeleidende omgangsregeling (BOR).

Versterken mantelzorgondersteuning met 0,2 Fte

Met het versterken van de mantelzorgondersteuning krijgen we meer uren beschikbaar. De huidige inzet van 18uur per week is onvoldoende om deze wettelijke taak naar behoren uit te voeren.

Bijdrage Bergen regiobureau Trendsportal

Dit betreft twee zaken:

1. Een verhoging van de bijdrage van € 2.440 aan de organisatiekosten van Trendsportal. De kostentoeename is ontstaan door personeelsuitbreiding. De organisatiekosten komen voor rekening van de acht deelnemende gemeenten.
2. Een budget voor transport & logistiek ad. € 17.500 ten behoeve van projecten Trendsportal vanaf 2024. Deze kosten komen voor rekening van de acht deelnemende gemeenten. Er wordt een cofinanciering ontvangen via de vijfde projectenveloppe Investeringsagenda vanuit de provincie.

Genoemde bedragen zijn voor 2024 opgenomen. Wij zullen in 2024 een evaluatie uitvoeren naar regionale samenwerking.

Ad. 2 Wensenlijst coalitieprogramma

Omschrijving	Investering	jaar 2024	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027
Pilots vroegsignalering Armoede & Schuld		25.000			
Organisatiekosten nationaal park Maasduinen		50.000	50.000	50.000	50.000
Reconstructie rotonde Kasteellaan	800.000			48.000	48.000
Adviesraad sociaal domein		10.000	10.000	10.000	10.000
Financieel effect		85.000	60.000	108.000	108.000

Pilots vroegsignalering Armoede & Schuld

Uitvoering geven aan armoede en schuldhulpverlening is een wettelijke taak van de gemeente. Momenteel vindt een herijking en actualisatie plaats van het beleidsplan Armoede en Schuldhulpverlening. Vanuit de transitie van Zorg naar Gezondheid en het gedachtengoed positieve gezondheid willen we drie pilots uitvoeren:

- Deelname aan het Vindplaats Schulden Platform (worden betalingsachterstanden direct zichtbaar i.r.t. de vaste lasten)
- Pilot Budget Coaching door schuldhulpverlening (zorgen voor nazorg / zachte landing voor mensen die uit budgetbeheer / bewind voering komen en het zelf moeten doen)
- Onderzoek naar inzet van saneringskrediet (schulden worden afgekocht en inwoner heeft nog maar te maken met 1 schuldeiser)

Organisatiekosten nationaal park Maasduinen

De transitie van het Nationaal Park (NP) De Maasduinen is per 31 december 2023 voltooid. Eén van de landelijke opgaven is het creëren van een goede uitvoeringsorganisatie op basis van uitkomsten van de transitie Nationaal Park. Gemeente, Provincie en Rijk zorgen samen voor een sluitende financiële basis.

Reconstructie rotonde Kasteellaan

In de komende jaren worden zowel vanuit het project "Groene Rivier" als vanuit het project "Ronde N271" reconstructies aan delen van de Kasteellaan uitgevoerd. Om de Kasteellaan af te ronden worden middelen gevraagd om het resterende deel de Kasteellaan lopend vanaf de N271 tot aan de scope groene rivier te reconstrueren. Planvorming vindt plaats in 2024, uitvoering in 2025.

Adviesraad Sociaal Domein

Vanuit de maatwerkvoorzieningen SD zijn we wettelijk verplicht om inwonersparticipatie te organiseren. Dit kan in de vorm van een participatieraad, waarin een vaste kern van inwoners meedenkt in het te vormen beleid SD. Hierbij kan een vergoeding verleend worden vergelijkbaar met leden van een raadscommissie en worden de leden benoemd voor een periode van 4 jaar (gelijk aan raadsperiode).

Ad. 3 Wensenlijst overig

Overig nieuw beleid		budgettair effect			
Omschrijving	Investeri ng	jaar 2024	jaar 2025	jaar 2026	jaar 2027
Groenstructuurplan		35.000			
Nieuw bestek groenvoorziening		20.000			
Groen inkopen		0	0	0	0
Uitbreiden formatie t.b.v. werkzaamheden digitaal stelsel Omgevingswet		30.000	30.000	30.000	30.000
Wandelroutenetwerk		40.000			
Extra bijdrage Toeristisch Platform		9.000	9.000	9.000	9.000
Technopromo Land van Cuijk en Maasduinen		4.000	4.000	4.000	4.000
Deelname Onstage Land van Cuijk en Maasduinen		4.000	4.000	4.000	4.000
Niederrhein Radwandertag		2.700	2.700	2.700	2.700
Dekking uit budget 'economie'		-10.700	-10.700	-10.700	-10.700
Verharding wegen Bargapark	PM				
Financieel effect		134.000	39.000	39.000	39.000

Groenstructuurplan

Het groenstructuurplan van 2015 moet geactualiseerd worden.

Vanwege gemeentelijke ambities en ontwikkelingen op diverse relevante groene thema's is er nu behoefte aan een geactualiseerd groenbeleidsplan.

Thema's; klimaatomstandigheden, biodiversiteit, ziekten, plagen en invasieve exoten, effectievere inrichting en beheer van de groene ruimte.

Daarnaast is er behoefte aan een vertaling van de Omgevingsvisie Bergen 2030 naar het beheer en beleid van de openbare ruimte.

Nieuw bestek groenvoorziening

Het onderhoud van de groenvoorziening wordt al vele jaren gedeeltelijk uitbesteed aan NLG. Gezien de gestegen loonkosten zijn er minder uren beschikbaar terwijl de werkvoorraad alleen maar toeneemt. Het is dus raadzaam om een nieuwe aanbesteding te houden. Hiervoor moet een nieuw bestek worden opgesteld.

Groen inkopen

Bewuster omgaan met grondstoffen, rekening houdend met (de toekomst van) mens, natuur en milieu zijn uitgangspunten voor het groene inkoopbeleid.

Dat beleid wordt op dit moment opgesteld. Er worden op dit moment nog geen extra kosten rondom dit onderwerp voorzien.

Uitbreiding formatie t.b.v. administratieve werkzaamheden digitaal stelsel Omgevingswet

Er is administratieve ondersteuning noodzakelijk voor het goed kunnen uitvoeren en vastleggen van de taken die we gekregen hebben in het kader van het digitaal stelsel Omgevingswet. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de applicatie RX Mission. Dit leidt tot een administratieve lastenverzwaring.

Wandelrouten netwerk

Het wandelrouten netwerk in Bergen is in 2011 geopend. Sinds 2011 is het wandelnetwerk elk jaar gecontroleerd en zijn kleine reparaties uitgevoerd door de buitendienst van de gemeente.

In 2021 is er een traject gestart om het wandelrouten netwerk te actualiseren en een kwaliteitsslag te maken. Daarnaast is de wens bij verschillende Terrein Beherende Organisaties ontstaan om de routenetwerken die we gezamenlijk hebben zoveel mogelijk te synchroniseren. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat veel materiaal (borden, paaltjes, plaatjes op paaltjes) vervangen en / of nieuw geplaatst dient te worden. Daarnaast zijn er optimalisaties die doorgevoerd moeten worden. Een en ander conform de uitgangspunten van het door de terrein Beherende Organisaties vastgestelde Bio-Plan.

Extra bijdrage toeristisch platform

Het Toeristisch Platform Maasduinen-Venlo (TPMV) krijgt jaarlijks een bijdrage van € 12.000. Hiervoor ondersteunt zij de sector en werkt zij aan toeristische productontwikkeling. Ondernemers dragen hieraan bij door middel van een lidmaatschap. Leden hebben aanvullende voordelen. Vanuit de toeristische sector in Bergen en vanuit de gemeente is de wens ontstaan dat het toeristisch platform haar huidige ledenstructuur loslaat. De gewenste situatie is een 'all-inclusive' model, waar elke toeristische ondernemer deelnemer is van het platform. Zo wordt de financiële drempel van het lidmaatschap weggenomen, en kunnen zij allemaal op gelijke manier gebruik maken van de kennis en kunde van TPMV. Dit zorgt voor meer samenwerking in de sector, één van de speerpunten uit het in 2021 vastgestelde Programma Vrijtijdseconomie Gemeente Bergen. Ondernemers blijven co-financieren op projectbasis. De gemeente Bergen zal met het toeristisch platform prestatieafspraken maken. Met het wegvallen van de lidmaatschapsstructuur vallen ook inkomsten bij het toeristisch platform weg. Willen zij even slagvaardig blijven, is een aanvullende jaarlijkse bijdrage noodzakelijk van € 9.000. De totale begrotingspost komt daarmee op € 21.000. Deze extra bijdrage past bij de toename aan aantal toeristen aan de gemeente Bergen.

Techno Promo

Techno Promo promoot Techniek aan kinderen, om ze enthousiast te maken voor een technische opleiding onder het motto "Jong geleerd is oud gedaan". Dagelijks ervaren kinderen diverse vormen van techniek onder leiding van kundige vrijwilligers. Het werkgebied is de regio Cuijk en Noord-Limburg. Op de locatie in Cuijk worden de kinderen ontvangen via de scholen, naschools aanbod of verjaardagsfeestjes. Men organiseert ook bedrijfsbezoeken voor kinderen uit groep 7. Hierbij kunnen

de kinderen, vaak voor het eerst, een kijkje nemen in een technisch bedrijf. Techno Promo wil door zijn activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan meer en goed opgeleid technisch personeel voor de regionale arbeidsmarkt.

On Stage

On Stage zet vmbo-leerlingen positief in de schijnwerpers en brengt ze in contact met een grote diversiteit aan lokale beroepsbeoefenaren. Daarnaast maakt de leerling een afspraak om mee te lopen bij een bedrijf. Het helpt de leerlingen richting te geven aan hun beroepskeuze. Er zijn ongeveer 125 bedrijven aanwezig en ruim 600 leerlingen waarvan een groot aantal uit de gemeente Bergen.

Niederrhein Radwandertag

Al 30 jaar wordt de grensoverschrijdende fietsdag 'Niederrhein Radwandertag' georganiseerd. Het fietsevenement wordt georganiseerd door Niederrhein Tourismus. De gemeente Bergen neemt elk jaar enkele routes over Nederlands grondgebied voor haar rekening. Tevens wordt op die dag een evenement georganiseerd bij Mosaïque, wat als één van de startpunten voor de Radwandertag dienst doet. Het is een goed bezocht evenement. Het evenement wordt in de gemeente Bergen georganiseerd door vrijwilligers. Voor deelnamegeld en ondersteuning van de organisatie wordt een bedrag gevraagd.

Verharding wegen Bargapark

In de begroting van 2021 is door de raad budget beschikbaar gesteld om de verhardingssituatie in het Bargapark te onderzoeken. In 2023 is dit onderzoek afgerond en aan de raad aangeboden. Op basis van dit onderzoek kan de raad een afweging maken over het wel of niet verharden van het Bargapark. Hiervoor zijn diverse scenario's inzichtelijk gemaakt.

- A) Geen aanpassingen doen
- B) Verharding van de hoofdwegen met asfalt ca. € 390.000,- (jaarlast: € 23.400)
- C) Verharding van alle wegen in het Bargapark met asfalt ca. € 725.000,- (jaarlast: € 43.500)
- D) Verharding van de hoofdwegen met straatbakstenen: ca. € 725.000,- (jaarlast: € 43.500)
- E) Verharding van alle wegen met straatbakstenen: ca. € 1.355.000,- (jaarlast: € 81.300)

Wij hebben nog geen budgettair effect van deze investering in de begroting verwerkt. We vernemen graag welke variant de voorkeur heeft van uw raad. Met bewoners van het Bargapark zal een participatieproces gestart worden om de uitwerking te concretiseren.

Communicatie

Na vaststelling van deze begroting publiceren we deze op de website van onze gemeente, stellen we een 'begroting in één oogopslag' op en sturen we het besluit aan de provinciaal toezichthouder.

Financiën / fiscale gevolgen

Hiervoor is aangegeven hoe ons begrotingssaldo zich ontwikkelt vóór het verwerken van de nieuwe beleidswensen. In onderstaande tabel hebben we de financiële effecten van de beleidswensen verwerkt.

In deze begroting zijn een aantal investeringsbedragen opgenomen. Samen met de reeds eerder gevoteerde maar nog niet uitgegeven kredieten zijn deze opgenomen in bijlage 4.

Toekomstige financiële saldi	2024	2025	2026	2027
Saldo primitieve begroting 2024	922.042	1.457.513	725.111	494.598
Ad. 1 Autonomoos nieuw beleid	-145.440	-170.500	-170.500	-170.500
Ad. 2 Nieuw beleid Coalitieprogramma	-85.000	-60.000	-108.000	-108.000
Ad. 3 Overig nieuw beleid	-134.000	-39.000	-39.000	-39.000
Nieuwe saldi inclusief nieuwe beleidswensen	557.602	1.188.013	407.611	177.098

Laatstgenoemde bedragen zijn de positieve saldi voor de komende 4 jaar die we op dit moment verwachten.

Wij gaan ervan uit dat wij een begroting hebben opgesteld die recht doet aan de wensen van uw raad. Zoals gezegd zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren over de effecten van de septembercirculaire en mogelijke consequenties voor deze begroting.

Nieuwe investeringen

Als gevolg van bovenstaande voorstellen voor nieuw beleid en als gevolg van eerder vastgesteld beleid vragen we uw raad een aantal kredieten vast te stellen. De onderbouwing van het gevraagde investeringsvolume vindt u in bijlage 4.

Voorstel

Wij stellen u voor:

- A) De begroting voor het begrotingsjaar 2024 vast te stellen.
- B) In te stemmen met de beleidswensen zoals die zijn opgenomen.
- C) Investeringskredieten beschikbaar te stellen van € 4.488.500 (zie bijlage 4)
- D) Kennis te nemen van de meerjarenbegroting 2025 - 2027
- E) Het college opdragen om deze begroting uit te voeren.
- F) Kennis te nemen van de productenbegroting 2024.

Burgemeester en wethouders van Bergen (L),

H.H.M. Timmermans
De secretaris

M.H.E. Pelzer
De burgemeester

Deel 2 De programma's

In dit deel komen drie programma's aan bod.

Programma 1: Samenleving

Hieronder vallen de thema's:

- 1.1 Thema Vitale gemeenschappen
- 1.2 Algemene basisvoorzieningen
- 1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen

Programma 2: Ruimte en Economie

Hieronder vallen de thema's:

- 2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid
- 2.2 Thema Openbare Ruimte
- 2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling
- 2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme

Programma 3: Bestuur en Financiën

Hieronder vallen de thema's:

- 3.1 Thema Algemeen Bestuur
- 3.2 Thema Publieke Dienstverlening
- 3.3 Thema Veiligheid
- 3.4 Thema Financiën
- 3.5 Thema Overhead

Opbouw

Elk programma is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Uitleg over het thema
- De doelstellingen
- Voorgenomen acties om de doelstellingen te behalen.

Programma 1 Samenleving

1.1 Thema Vitale gemeenschappen

Waar dit thema over gaat:

De opgave voor het thema 'Vitale Gemeenschappen' is het werken aan een bruisende samenleving waarin de gemeente en inwoners samenwerken ieder vanuit zijn eigen rol. Het beleidskader "Participatie en Zelfsturing 2021" is hierbij leidend. De missie en visie vanuit het beleidsprogramma "[Van Zorg naar Gezondheid Sociaal Domein 2023-2026](#)" staan hierbij centraal.

Wat willen we bereiken:

1. De samenredzaamheid van de inwoners vergroten.
2. Vitale gemeenschappen creëren waar alle inwoners een bijdrage aan kunnen en willen leveren en men zorg heeft voor elkaar.
3. De beschikbaarheid van voorzieningen en accommodaties voor de inwoners, die bijdragen aan de leefbaarheid en een positieve gezondheid, verbeteren.
4. Samen met verenigingen werken aan een moderne duurzame sportinfrastructuur.
5. We versterken de sociale basis zodanig dat er voor alle kernen een fundament ligt van inwoners die elkaar ondersteunen. Dit is de basis voor het netwerk van algemene voorzieningen.
6. We verbinden en versterken de dorpen en kernen in een aanpak om eenzaamheid tegen te gaan.

Wat gaan we er voor doen:

1. We zorgen dat de inwoners de beschikking hebben over voorzieningen die nodig zijn om te werken aan de positieve gezondheid in hun eigen leefomgeving en vitale gemeenschappen, bijvoorbeeld in de vorm van de multifunctionele centra, sport- en speelvoorzieningen en huiskamers.
2. We ondersteunen en stimuleren initiatieven van inwoners. We zijn toegankelijk en we hanteren [de zeven servicebeloften](#) (zie ook thema 3.2) en uitgangspunten van de nota Dienstverlening 2021. We hebben een werkbudget om dit financieel te kunnen ondersteunen wanneer dit nodig is.
3. We subsidiëren belangenorganisaties die ten goede komen aan de vitaliteit van de gemeenschap. Dit zijn bijvoorbeeld activiteiten op het gebied van sport, cultuur en amateurkunst. Het geactualiseerde subsidiebeleid is hierbij de richtlijn.
4. We faciliteren in de organisatorische en financiële randvoorwaarden waarbinnen de verenigingen kunnen werken aan het plannen en ontwerpen van een duurzaam sportpark.
5. We werken samen met dorpsraden, verenigingen en inwonersinitiatieven en wij betrekken elkaar bij de ontwikkelingen binnen de gemeenschappen. We ondersteunen en informeren elkaar op verzoek. Hiervoor wordt de inspraakverordening vervangen door de participatieverordening;
6. We nemen deel aan het regionale programmateam "[Vitaal en Gezond](#)".
7. We zetten de financiële middelen van het '[Gezond Actief Leven Akkoord](#)' (GALA) in ten behoeve van vitale gemeenschappen.

Wat kost het:

Tabel 1.1 Baten en Lasten Vitale gemeenschappen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	1.239	810	805	795	794	794
Totale baten	96	150	153	153	153	153
Resultaat voor bestemming	1.143	660	652	642	641	640
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	118	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-118	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.025	660	652	642	641	640

1.2 Algemene basisvoorzieningen

Waar dit thema over gaat:

Algemene basisvoorzieningen gaan over alle aspecten van het dagelijks leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Alles bij elkaar vormen deze voorzieningen de basis voor het wonen en leven in de gemeente Bergen. Ook het bieden van een vangnet in de vorm van hulp en steun hoort hierbij. Deze voorzieningen zijn zichtbaar, laagdrempelig en iedereen kan er gebruik van maken.

Wat willen we bereiken:

We willen dat alle inwoners in staat zijn zich te ontwikkelen, mee te doen in de bruisende samenleving en gezond te blijven. We bevorderen een gezonde leefstijl, voor jong en oud.

Wat gaan we er voor doen:

- We zetten in op gezonde leefstijl en preventie. We bevorderen positieve gezondheid, gezonde keuzes en zelfredzaamheid. We ondersteunen inwoners om hulp te organiseren in de eigen omgeving;
- We onderhouden de goede contacten met ketenpartners zoals het onderwijs en de huisartsen. We vormen een lokale coalitie met de betrokken partijen in het werkveld (zowel professioneel als non-professioneel);
- We voeren het concept positieve gezondheid uit samen met eerste lijnszorg, provincie en diverse andere partners: we gaan partnerships aan, trainen en scholen medewerkers, faciliteren projecten en promoten positieve gezondheid;
- We versterken samen met de lokale coalitie (bestaande uit gemeente en stakeholders) het pakket van algemene voorzieningen dat toegankelijk en laagdrempelig beschikbaar is voor inwoners die hulp nodig hebben;
- We geven invulling aan de volgende taken:
 1. lokale en regionale afstemming op de thema's zorg, kinderopvang, (passend) onderwijs, leerplicht, laaggeletterdheid, RMC (Regionale meld- en coördinatiefunctie) en de arbeidsmarkt;
 2. samen met schoolbesturen (gezamenlijke verantwoordelijkheid) het zorgen voor goede onderwijshuisvesting en opstellen van een IHP onderwijs (Integraal Huisvestingsplan Onderwijs);

3. het mede-organiseren van regionale taken op het gebied van jeugd zoals veilig thuis, jeugdreclassering/ jeugdbescherming, crisishulp;
4. het uitvoeren van de [regiovisie Meedoen en Wonen](#) waarmee we onze kwetsbare burgers ondersteunen;
5. het uitvoeren van [de regionale visie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling](#);
6. het ondersteunen (waar nodig) van lokale preventieve voorzieningen, waaronder integrale vroeghulp, het zorgadviesteam 0-4 jaar (waar mogelijk verbinding met kansrijke start) en onderwijskansenbeleid;
7. binnen de beweging van zorg naar gezondheid bevorderen we de sportuitoefening op de volgende punten:
 - a. buitenschools beweegaanbod voor opgroeiende kinderen en voor kinderen met een beweegachterstand.
 - b. vitale verenigingen met passende accommodaties;
 - c. beweegaanbod voor ouderen gericht op het vitaal en gezond ouder worden. Zoals valpreventie en fietsprogramma's.
 - d. toegankelijkheid van sport voor mensen met een beperking;
8. het uitvoeren van de ketenaanpakken in het kader van het Gezond Actief Leven Akkoord op de thema's:
 - a. rookvrije generatie;
 - b. iedereen op gezond gewicht;
 - c. alcohol- en drugpreventie.
9. het uitvoeren van de wettelijke taken van het gezondheidsbeleid op grond van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg), vaak in samenwerking met de GGD op het vlak van jeugdgezondheidszorg en het bestrijden van infectieziekten, en het versterken van de adviesfunctie van de GGD;
10. het bieden van algemeen maatschappelijk werk en maatschappelijk werk Jeugd en Gezin;
11. een leuke, gezonde en veilige opgroeiomgeving realiseren met een jeugd- jongerenwerker, aangevuld met de inzet van de straatcoaches;
12. het beschikbaar stellen van laagdrempelige voorzieningen voor mensen met psychische problemen door middel van o.a. zelfhulpgroepen "Herstellen doe je zelf" en maatjesproject [Humanitas](#);
13. het leveren van de praktijkondersteuning jeugd-ggz bij huisartsen (POH J-GGZ) en het bieden van onafhankelijke cliëntondersteuning als onderdeel van het maatschappelijk werk;
14. het, samen met de regio, in stand houden van algemene voorzieningen gericht op "personen met onbegrepen gedrag", bijvoorbeeld het herstelhuis en meldpunt signaal;
15. het bieden van volwassen onderwijs op het gebied van taal, reken en digitale basisvaardigheden;
16. het, in samenwerking met [BiblioPlus](#), inrichten en uitvoeren van de pilot [Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid](#);
17. het actualiseren van de lokale aanpak Laaggeletterdheid n.a.v. het vastgestelde [regionale beleids- en uitvoeringsprogramma Laaggeletterdheid 2022-2025](#);
18. het uitvoeren van de acties uit het nieuw vast te stellen beleidsplan Armoedebestrijding & Schuldhulpverlening. Bijvoorbeeld via het jeugdfonds sport, jeugdfonds cultuur, Stichting leergeld "De Stuwwal", voedselbank Noord-Limburg en de Stichting Vincentius;
19. het leveren van preventieve en laagdrempelige ondersteuning door inzet op de thuisadministratie van Humanitas;
20. in samenwerking met werkgroep Bergen dementievriendelijk het ondersteunen van mensen die in hun directe omgeving geconfronteerd worden met dementie en hun mantelzorgers;
21. we versterken het mantelzorgsteunpunt met inzet van extra uren;
22. het samenwerken met de bibliotheek. Deze biedt toegang tot kennis en ondersteunt bij een leven lang leren. Naast het uitlenen van boeken vanuit de vestiging in "Den Asseldonk" en het informatiepunt is er op elke basisschool een BOS (Bibliotheek op School) ingericht;
23. het deelnemen aan het [Regionaal Werkgevers Service Punt](#) en bijdragen aan het uitvoeren van de regionale en provinciale visie en de programmalijnen van het arbeidsmarktbeleid.

Wat kost het:

Tabel 1.2 Baten en Lasten Algemene basisvoorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	2.851	3.235	2.676	2.594	2.578	2.576
Totale baten	68	862	338	338	338	338
Resultaat voor bestemming	2.783	2.373	2.338	2.256	2.240	2.238
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	89	1	1	0	0	0
Mutaties reserves	-89	-1	-1	0	0	0
Resultaat na bestemming	2.694	2.372	2.337	2.256	2.240	2.238

1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen

Waar dit thema over gaat:

Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die ingezet worden voor een persoon of huishouden bij een hulpvraag, waarbij de voorliggende voorzieningen niet toereikend zijn. Op deze manier bieden we een vangnet voor de inwoners die dat nodig hebben. Hiermee geven we uitvoering aan de wettelijke taken binnen de Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet.

Wat willen we bereiken:

1. Dat alle inwoners zelfredzaam zijn of worden, mee kunnen doen in de maatschappij en op een verantwoorde manier zelfstandig kunnen wonen;
2. Dat alle jongeren tussen 0 en 23 jaar gezond en veilig kunnen opgroeien en de kansen krijgen om zich te ontwikkelen tot vitale en gelukkige mensen, waarbij ze zoveel mogelijk zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij. Zodat de gemeente Bergen een aantrekkelijke vestigingsgemeente is voor gezinnen;
3. Het activeren van inwoners en dat inwoners zoveel als mogelijk een (betaalde) baan naar eigen kunnen en niveau hebben;
4. Dat inwoners die een beroep doen op de uitkering, een passende tegenprestatie leveren.

De [Participatiewet](#) is de wettelijke basis voor het inzetten van maatwerkvoorzieningen in het kader van inkomen, armoedebestrijding, inburgering en volwasseneneducatie.

De [Jeugdwet](#) biedt de mogelijkheid en bevoegdheid om individuele jeugdigen te ondersteunen in de vorm van begeleiding, behandeling en wonen in een beschermde omgeving.

De [Wet maatschappelijke ondersteuning](#) (Wmo) vormt de basis voor het bieden van maatwerkondersteuning aan volwassenen. Dit gaat om het voeren van een huishouden en zelfstandig kunnen blijven wonen, maatschappelijke deelname, dagelijkse activiteiten en een zinvolle dagbesteding.

Wat gaan we er voor doen:

We geven uitvoering aan de Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet door:

1. Te onderzoeken bij inwoners die niet voldoende ondersteund worden in de gemeenschap en de algemene voorzieningen, welke ondersteuning nodig is om mee te kunnen doen en zichzelf te kunnen redden;

2. Jongeren te ondersteunen bij hun ontwikkeling wanneer hun sociale omgeving deze onvoldoende kan bieden;
3. Het inzetten van een maatwerkvoorzieningen als uit onderzoek blijkt dat inwoners deze ondersteuning nodig hebben om hun doelen te bereiken. Wij doen hiervoor het volgende:
 - a. inwoners met een mobiliteitsprobleem krijgen een passende vervoersvoorziening. Denk hierbij aan het inzetten van de regiotaxi, leerlingenvervoer of het verstrekken van een scootmobiel;
 - b. hulp bieden bij het huishouden aan inwoners die zelf of met hun sociale omgeving niet meer in staat zijn hun huis schoon/leefbaar te houden en de was te doen;
 - c. het bieden van hulp op maat wanneer de algemene voorzieningen niet meer toereikend zijn;
 - d. het stimuleren van inwoners om zelf te zorgen voor een passende woonomgeving. We zetten hierbij voorzieningen in voor de woning zodat inwoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen leefomgeving.
 - e. het door ontwikkelen van de maatwerkvoorzieningen als vervolg op het '[project Sturing en Inkoop](#)' waarbij we door de gewijzigde regionale inkoop van zorg de transformatie binnen de maatwerkvoorzieningen verder vorm gaan geven;
 - f. het verzorgen van voor- en vroegschoolse educatie;
 - g. het inzetten van SMI ([Sociaal Medische Indicatie](#)) bij gezinnen waarin ouders tijdelijk niet de mogelijkheid hebben om voor hun kind(eren) te zorgen. Bijvoorbeeld door ziekte binnen het gezin;
 - h. het bieden van pleegzorg en residentiële hulp aan inwoners;
 - i. het uitvoeren van [de regiovisie meedoen en wonen](#) op het gebied van "Beschermd Wonen" , "Maatschappelijke Opvang" en "Bemoeizorg & Preventie";
 - j. het uitvoeren van de [Participatiewet](#), [IOAW/Z](#) en de [BBZ-regeling](#);
 - k. het uitvoering geven aan de arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden;
 - l. het verlenen van individuele voorzieningen in het kader van armoedebestrijding, zoals bijzondere bijstand, individuele inkomensvoorslag en de CAZ ([collectieve aanvullende zorgverzekering](#));
 - m. het bieden van laagdrempelige schuldhulpverlening;
 - n. het uitvoeren van de WSW ([Wet sociale werkvoorziening](#));
 - o. het uitvoeren van de inburgeringstaken in relatie tot de wettelijke verplichtingen van de "Wet inburgering 2022".

Wat kost het:

Tabel 1.3 Baten en Lasten Maatwerkvoorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	13.569	15.034	14.679	14.679	14.629	14.579
Totale baten	3.543	4.374	3.656	3.656	3.656	3.656
Resultaat voor bestemming	10.026	10.660	11.024	11.024	10.974	10.924
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	21	833	196	196	196	196
Mutaties reserves	-21	-833	-196	-196	-196	-196
Resultaat na bestemming	10.005	9.827	10.827	10.827	10.777	10.727

Programma 2 Ruimte en Economie

2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid

Waar dit thema over gaat:

Milieu en duurzaamheid gaat niet alleen over een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Het gaat ook over hoe we dit zo efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren door regionale samenwerkingen aan te gaan. Het gaat over tevreden inwoners nu, met oog voor toekomstige generaties. Het gaat over hoe we binnen de kaders zo prettig als mogelijk samen kunnen leven in onze gemeente.

Wat willen we bereiken:

1. Milieubeheer: we gaan voor milieusamenwerking op uitvoeringsniveau. De slagkracht van de RUD-LN staat hierbij centraal. We gaan de milieukwaliteiten voor onze grondgebieden vaststellen.
2. Klimaat en Energie: we zetten in op behoud van onze leefomgeving voor toekomstige generaties. In 2030 is onze gemeente groener, biodiverser, energieonafhankelijk met daarbij aandacht voor onze landschappelijke kwaliteit, agrarische identiteit, recreatie, wonen en werkgelegenheid.
3. VerduurSAMEN2030: we zetten in op een energieonafhankelijk gemeente Bergen in 2030.
4. Riolering en Water: we zetten in op verminderen of voorkomen van problemen met water, droogte, hitte of waterkwaliteit ten gevolge van het veranderende klimaat en hebben aandacht voor de verbetering van de biodiversiteit bij het ontwerp en de inrichting van projecten.
5. Klimaatbesteding bos- en natuurbeheer: wij zetten in op behoud van vitaliteit van de bossen en heideterreinen.
6. Afval: de gemeente draagt zorg voor een goede afvalinzameling, met aandacht voor afvalscheiding, verwerking van GFT en restafval, het opknappen van het Milieupark en een verbeterde informatievoorziening hieromtrent met de burgers.
7. Zwerfafval: de gemeente zet met verschillende projecten in op het opruimen van zwerfafval.
8. Grondverzet: vanaf 2030 willen we het beheer en de verwerking van overtollige grond anders inrichten. Dit om meer grip te houden op de groter wordende grondstromen waar ook steeds hogere milieueisen aan worden gesteld.

Wat gaan we er voor doen:

Milieubeheer

1. We kijken regelmatig of onze medewerkers extra scholing nodig hebben.
2. Op het gebied van vergunningverlening zullen we steeds vaker gebruik maken van externe specialisten vanuit [RUD-LN](#) gemeenten. Dit is nodig om te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.
3. We gaan een nieuwe slag maken in de automatisering. Daarbij werken we samen met bijna alle Limburgse gemeentes, de provincie, de Veiligheidsregio en de beide RUD's.

Klimaat en Energie

1. Met het programma '[Bergen Klimaatklaar & Leefbaar](#)' willen we de complexe en langjarige opgaven rondom klimaat en energie in de volle breedte en in samenhang oppakken op een betaalbare, haalbare en realistische manier. Gaandeweg de programmaperiode vindt nadere uitwerking en actualisering plaats.
2. De maatregelen om de gemeente klimaatbestendiger te maken bieden ook kansen om andere doelen te realiseren voor een gezonde en vitale gemeente. Het is een kaderstellend programma met daarin de flexibiliteit om kansen te benutten.

VerduurSAMEN2030

1. De ontwikkeling op het gebied van duurzame energietechnieken gaat snel. Door met deelprogramma's te werken, kunnen we snel inspelen op nieuwe mogelijkheden.
2. We blijven uitvoering geven aan het meerjarenprogramma [VerduurSAMEN2030](#), dat invulling geeft aan onze energieambitie om als Bergen in 2030 energie-onafhankelijk te zijn. Het energiehuis is en blijft het centrale en laagdrempelige aanlooppunt voor burgers die informatie willen hebben.
3. Als gemeente blijven we een proactieve rol pakken binnen de energietransitie. We doen dit omdat we inzien dat onze samenleving er nu al haar vruchten van kan plukken. Denk daarbij

aan comfort, verhogen van de financiële draagkracht van onze inwoners en het vergroten van de gemeenschapszin.

4. We willen initiatieven vanuit onze inwoners maximaal ondersteunen en zelf het goede voorbeeld geven. Ook verwachten we dat inwoners en bedrijven mee gaan doen in het programma VerduurSAMEN2030. In 2023 zijn we gestart met grootschalig isoleren, dit zetten we in 2024 voort om zo de doelstelling te behalen dat in 2026 alle koopwoningen minimaal Energielabel D hebben.

Riolering en water

1. We stellen een uitvoeringsagenda op met projecten en acties om de gevolgen van klimaatverandering te beperken, deels binnen de kaders van het GRP ([Gemeentelijk Rioleringsplan](#)).
2. We blijven het afkoppelen van regenwater stimuleren door toepassing bij herinrichtingsprojecten en via voorlichting en subsidie gericht op particulieren en bedrijven.
3. Bij werkzaamheden geven we aandacht aan alle thema's van klimaatverandering.
4. Waar nodig nemen we maatregelen om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater te beschermen. Op basis van de [verordening Fysieke Leefomgeving](#) worden mogelijke gebieden geselecteerd om versneld regenwater af te koppelen.
5. De laatste clusters IBA's ([Individuele Behandeling Afvalwater](#)) worden gerenoveerd waarna deze allen (131 stuks) weer uitgerust zijn met de laatst beschikbare technologie.

Klimaatbestendig bos-en natuurbeheer

1. Vanuit Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) ligt er een sterke basis voor samenwerking met de provincie rondom het koploperproject Maasduinen.
2. We nemen actief deel aan regionale samenwerkingsprojecten om kennis op te doen en te delen. Ook pakken we taken regionaal op in plaats van individueel om daarmee ook onze kwetsbaarheid te verminderen. Op termijn moet dit ook leiden tot besparingen.
3. In het kader van de subsidieregeling 'Versneld natuurbeheer' zijn de uitvoeringsmaatregelen zoals verwijderen opslag heideterreinen en eggen stuifzanden grotendeels uitgevoerd. Het overige deel zal in de komende winterperiode 2023-2024 plaatsvinden. Het eggen zal vanwege het zeer positieve resultaat worden uitgebreid.
We willen ons inzetten voor de aankoop en het inrichten van gronden en het aanplanten van bos i.v.m. compensatie door aanleg van heideverbindingzones. Hiervoor zijn we in afwachting van de beslissing van de provincie voor wat betreft de subsidie '[Programma Natuur](#)'.
4. We willen het inzaaien van bloemrijke akkerranden verder uitbreiden.
5. In het kader van de stikstofdepositie zal door Stichting De Marke onderzoek worden gedaan naar de zuurgraad van de bodem zodat hierop passende maatregelen kunnen worden uitgevoerd en natuurlijke processen in de bodem zich kunnen herstellen.
6. In samenwerking met grenspark Maas-Swalm-Nette wordt gewerkt aan het opzetten van een regionaal project rondom Natuurbrandmanagement. Gemeente Bergen zal deelnemen door reguliere uitvoeringsmaatregelen zoals het inrichten van compartimentsgrenzen. Daarnaast zal er een scholingsprogramma worden opgesteld waaraan zowel brandweerlieden als natuurbeheerders zullen deelnemen.
7. De ecologische kwaliteiten van de vennen binnen het Eendenmeer zijn door de sterke daling van de waterstanden sterk achteruit gegaan. In het kader van de verdroging van het Eendenmeer zal door Stichting De Marke een onderzoek worden opgesteld om de oorzaken van de verdroging in beeld te brengen.

Afval

1. Het contract voor de inzameling van restafval loopt in 2025 af. Samen met de Noord-Limburgse gemeenten willen we voor een relatief korte periode de inzameling in de markt zetten. Daarnaast willen we ons de komende jaren oriënteren op welke mogelijkheden er zijn om te komen tot een toekomstbestendige inzameling van diverse afvalstromen en aanverwante dienstverlening.
2. Het nieuwe verwerkingscontract voor GFT-afval gaat per 1 januari 2024 in. De verwerkingskosten voor GFT-afval zijn zoals verwacht gestegen.
3. Vanaf 2024 kunnen onze burgers gratis de afval app downloaden op hun telefoon. Daarmee krijgen ze informatie wanneer welke afvalstroom wordt ingezameld. De papieren afvalkalender blijft tevens bestaan.

- Het milieupark in Bergen wordt de komende jaren stapsgewijs gerenoveerd. De kosten die hiermee gemoeid zijn zullen binnen de afvalbegroting van het milieupark blijven.

Zwerfafval

- We zullen doorgaan met het project Op Weg waarbij uitkeringsgerechtigden zwerfvuil opruimen.
- We zullen doorgaan met het project Beestenbende waarbij basisschoolleerlingen zich inzetten voor mens, milieu en natuur.
- We faciliteren vrijwilligers voor opruimen zwerfafval.
- We zijn in afwachting van een vergoeding voor gemeenten die gericht is op eenmalige wegwerperpakking. Deze vergoeding willen we inzetten voor de aanpak van zwerfvuil.

Grondverzet

- De kosten van de afvoer van overtollige grond nemen de laatste jaren toe. Volume en kwaliteit van de overtollige grond is elk jaar moeilijk in te schatten.

Wat kost het:

Tabel 2.1 Baten en Lasten Milieu en duurzaamheid (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	3.200	4.567	4.093	3.873	3.868	3.851
Totale baten	552	1.425	703	607	607	607
Resultaat voor bestemming	2.648	3.141	3.390	3.266	3.261	3.244
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	308	124	247	154	8	8
Mutaties reserves	-308	-124	-247	-154	-8	-8
Resultaat na bestemming	2.340	3.017	3.142	3.112	3.253	3.236

2.2 Thema Openbare Ruimte

Waar dit thema over gaat:

Openbare ruimte gaat over de plekken die van ons allemaal zijn en waar wij als gemeente (onder andere) verantwoordelijkheid voor dragen. Denk daarbij aan wegen, vervoer, groen, riolering, leidingen, kabels en verlichting. Maar ook aan kunst, beekjes en een evenwichtige natuur.

Wat willen we bereiken:

Verkeer en vervoer

- We willen een veilige gemeente zijn voor alle weggebruikers met een goed ingerichte omgeving die voldoet aan de wettelijke normen.
- We willen een goede samenwerking met de betrokken partijen uit de samenleving. Bedrijven en inwoners worden actief betrokken bij vraagstukken op het gebied van verkeer/ mobiliteit/ logistiek.
- We willen een gemeente zijn met een integraal mobiliteitsbeleid waarbij niet alleen gekeken wordt naar een veilige inrichting van wegen, maar ook naar gedrag en duurzaamheid.
- We willen samen met de regiopartners via de organisatie [Trendsportal](#) werken aan hedendaagse (gemeente overstijgende) vraagstukken op het gebied van verkeer, mobiliteit en logistiek.

5. Komportalen in dialect

Klimaatbestendige inrichting openbare ruimte

1. We zetten in op het behalen van de doelstellingen uit het "Convenant van Waterpanel Noord" op het gebied van kostenbesparing, kwaliteitsverbetering, kennisdeling, kwetsbaarheid, bewustwording en klantvriendelijkheid. Dit doen we door een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte.

Verhogen biodiversiteit

1. We streven naar een verhoging van de biodiversiteit in de gemeente Bergen.

Onderhoud openbare ruimte

1. *Onderhoud wegen*
We willen actief en preventief voor goede wegen zorgen.
2. *Groenvoorziening*
We gaan voor het verbeteren van de flora en fauna op een veilige en functionele manier waarbij de beleving van de openbare ruimte ook verbeterd wordt.
3. *Openbare verlichting*
We willen de openbare verlichting op een efficiënte en energiezuinige manier gaan inrichten en onderhouden.
4. *Kunstwerken*
We willen de kunstwerken in goede staat houden.
5. *Riolering & Water*
We gaan voor een goede volksgezondheid door bescherming van waterkwaliteit (bodem en oppervlaktewater) en het voorkomen van wateroverlast.
6. *Kabels en Leidingen*
We willen het beheer en de kwaliteit van de ondergrondse infrastructuren (zoals kabels en leidingen) bevorderen.

Wat gaan we er voor doen:

Verkeer en vervoer

1. De aanpak van wegen in het kader van verbetering van de verkeersveiligheid, zal worden gedaan mede op basis van het landelijk programma "[Strategisch Plan Verkeersveiligheid](#)".
 - a. Een belangrijke opgave in de gemeente Bergen ligt de komende tijd bij de omvorming van 80 naar 60 km per uur wegen.
 - b. Een aantal wegen met de hoogste prioriteit zijn al onderdeel van voorgenomen (herinrichtings)projecten.
 - c. Een ander deel, vooral op het gebied van onderzoek, (gedrags)beïnvloeding en voorlichting, kan worden uitgevoerd via de regio.
 - d. Van de resterende hoogste prioriteiten dienen urgentie, omvang en samenhang met andere beheerdisciplines, met name wegbeheer en rioleringsbeheer, nader bekeken te worden. Er zal eerst een uitvoeringsagenda worden opgesteld om hierin verder inzicht te krijgen.
2. Gemeente Bergen neemt deel aan de organisatie [Trendsportal](#) t.b.v. een regionale samenwerking op het gebied van verkeer, mobiliteit en logistiek. Op deze wijze kan voor projecten die van belang zijn voor de gemeente Bergen, een (co)financiering worden verkregen. Door samenwerking krijgen we de beste resultaten.
3. In herinrichtingsprojecten is verkeersveiligheid vaak een belangrijk thema. We kijken per situatie of verbeteringen nodig zijn.
4. We geven uitvoering aan de bevindingen uit het parkeercirculatieplan, om te komen tot een betere afwikkeling van verkeersdrukte bij de veel bezochte locaties in onze gemeente.
5. Met inspraak vanuit de dorpen werken we aan het verfraaien van de komportalen. Waarbij de dorpsnamen in dialect gepresenteerd worden.

Klimaatbestendige inrichting openbare ruimte

1. Door uitvoering te geven aan een scala van maatregelen opgenomen in het "Gemeentelijk Riolerings Plan" dragen we bij aan een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Daaronder valt het blijvend inzetten op het afkoppelen van regenwater van de riolering in de openbare ruimte zowel bij particulieren als bij bedrijven.

2. Het voortzetten van de samenwerking met het waterschap voor klimaat adaptieve en ecologisch verantwoorde beeklopen.
3. We nemen deel aan o.a. projecten op het gebied gemalenbeheer, meetnetten, [Waterklaar](#), uitwerking uitvoeringsagenda [klimaatstresstest](#), subsidietrajecten en optimalisatiestudie zuiveringsregio. Samenwerking in de waterketen levert schaalvoordeel en kwaliteitsverbetering op.
4. We richten [wadi's](#) in met aandacht voor biodiversiteit.
5. Bij het aanbrengen van beplating of bloemrijke akkers geven we de voorkeur aan gebiedseigen soorten bomen en beplanting.
6. We streven naar het verminderen van de hoeveelheid verharding.
7. We zetten in op bewustwording van het thema klimaat door communicatie en het inrichten van klimaat-robuste schoolpleinen voor educatie en inspiratie.

Verhogen biodiversiteit

1. We gaan de biodiversiteit verhogen in en om de bermen en landschapselementen waarbij we aan de hand van een beheerplan ecologisch bermbeheer toepassen. In dit plan zullen de bermen in verschillende categorieën worden verdeeld met de daarbij behorende beheersmaatregelen.
2. We gaan de biodiversiteit in bebouwde kom verhogen door ecologische aanleg en onderhoud van groenvoorzieningen en wadi's.
3. We gaan landschapselementen aanplanten (o.a. project Maasheggen) en groene verbindingen aanleggen van de kernen naar het buitengebied zoals de Heukelomseweg. Ook van de kern [Nationaal Park de Maasduinen](#) naar het buitengebied gaan we een zachte overgangstrand creëren. Daarbij zetten we in op bloemrijke akkerranden en onderzoeken we waar bredere bermen mogelijk zijn.

Reconstructie wegen

1. In de begroting van 2020 zijn gelden vrijgemaakt voor de herinrichting en reconstructie van diverse wegen die aan het einde van hun levensduur zijn en waar regulier onderhoud geen duurzame of efficiënte oplossing meer is. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan de laatste herinrichtingsopgaven zoals in 2020 voorzien.
2. In 2024 wordt een integraal plan opgesteld voor de toekomstige reconstructieopgaven en zullen de reconstructie werken voor 2025 worden voorbereid.

Rehabilitatie wegen

1. Veiligheid op de wegen in ons buitengebied staat of valt met een goede staat van onderhoud. Om dit te waarborgen wordt op deze wegen klein dagelijks onderhoud uitgevoerd.
2. Voor wegen waar dagelijks of klein onderhoud geen duurzame efficiënte oplossing biedt, wordt volgens een meerjarenonderhoudsprogramma gewerkt. Ook in 2024 wordt uitvoering gegeven aan dit rehabilitatieprogramma.

Onderhoud bermen

1. Het hebben en houden van veilige en onderhoudsarme bermen langs de wegen in de buitengebieden kan gerealiseerd worden door het aanbrengen van grasbetonblokken. Deze grasbetonblokken worden als zeer positief ervaren door de gebruikers. Daarnaast neemt de onderhoudsfrequentie drastisch af. In 2024 geven we verder uitvoering aan dit programma.

Groenvoorziening

1. In 2024 gaan we werken met een bestek waar het korven van sloten en het ecologische maaien van bermen wordt gecombineerd.
2. In 2020 is er een Plan van aanpak "bestrijding eikenprocessierups" opgesteld. Jaarlijks passen we de bestrijding aan op basis van de verwachtingen van de rupsdruk. Preventieve bestrijding d.m.v. nestkastjes, bloemrijke bermen e.d. blijft een belangrijk onderdeel.
3. We inventariseren het bomenbestand waarbij een boomveiligheidsinspectie wordt uitgevoerd. Daarbij zal ook een onderhoudsplanning en -begroting van de uit te voeren beheer- en veiligheidsmaatregelen voor de komende jaren worden opgesteld.
4. Jaarlijks controleren en onderhouden we 1/3^e deel van het totale bomenbestand, zodat we voldoen aan de verplichte regelgeving.

5. Bomen die afgekeurd worden naar aanleiding van de boomveiligheidsinspectie worden gekapt en in de gemeente herplant. We kiezen voor een ruimer assortiment om een impuls te geven aan de biodiversiteit, zonder het karakter van de laanbeplanting aan te tasten.
6. We hebben de wens om het aantal laanbomen en struikbeplanting in het buitengebied uit te breiden.
7. In 2024 gaan we werken met een nieuw groenbeleidsplan. Hieraan is behoefte als gevolg van veranderend areaal, veranderende klimaatomstandigheden, noodzaak tot biodiversiteit verbetering en optimaliseren van de inrichting in relatie tot het beheer van de groene ruimte.
8. Het bestek voor onderhoud van groen binnen de kom loopt af en is verouderd. Het nieuwe bestek zal beter aansluiten bij de huidige hoeveelheden (meer areaal groen), meer gericht op biodiversiteit en op een efficiëntere manier van werken.

Openbare verlichting

1. Het beheer en de onderhoudstoestand van de openbare verlichting moet van een goed niveau zijn. Bij het vervangen van de openbare verlichting zetten we in op duurzame en energiezuinige verlichting. In 2023 wordt nieuw openbaar verlichtingsbeleid opgesteld en vastgesteld. Op basis hiervan wordt de herverlichtingsopgave bepaald. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe beleid en de herverlichtingsopgave.

Kunstwerken

1. In 2023 wordt een kunstwerken schouw uitgevoerd. Op basis van deze schouw wordt een meerjarenonderhoudsplanning opgesteld. In 2024 wordt aan de hand van deze onderhoudsplanning uitvoering gegeven aan het onderhoud van de kunstwerken.
2. In 2023 wordt op basis van een inspectie, een ontwerp en kostenraming gemaakt voor het onderhoud van de Kampbrug te Well. In 2024 en 2025 wordt uitvoering gegeven aan de voorbereidingen en uitvoering van het onderhoud aan de Kampbrug.

Riolering en Water

1. We stimuleren het afkoppelen van regenwater bij particulieren en bedrijven.
2. We houden rekening met het afkoppelen van regenwater in de openbare ruimte bij de herinrichting van straten of wijken.
3. Onder de noemer "laaghangend fruit" realiseren we kleinschalige ingrepen waarmee we grote delen van de openbare ruimte kunnen afkoppelen.
4. Waar mogelijk pakken we bij het afkoppelen van regenwater kansen voor het saneren van overstorten.

Kabels en Leidingen

1. Wij verlenen medewerking aan aanvragen die verband houden met verbetering en onderhoud van de ondergrondse infrastructuur.

Wat kost het:

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	2.803	4.448	4.414	4.387	4.383	4.376
Totale baten	40	23	21	21	21	21
Resultaat voor bestemming	2.763	4.425	4.392	4.365	4.362	4.355
Reserves						
Toevoeging reserves	336	336	247	257	257	394
Onttrekking reserves	723	735	401	401	401	401
Mutaties reserves	-387	-399	-154	-144	-144	-7
Resultaat na bestemming	2.376	4.026	4.239	4.222	4.218	4.348

2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling

Waar dit thema over gaat:

Basis van ons planologisch denken is de zorg voor een evenwichtig ruimtelijk beleid ten aanzien van wonen, werken, verzorgen, recreëren en natuur. Kortom: onze leefomgeving. We proberen om met aandacht voor wat leeft in de samenleving te acteren. Belangrijk daarbij is een goed woningvoorraadbeleid en een juiste woonruimteverdeling voor de diverse doelgroepen afgestemd op de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Onderdeel van het ruimtelijk beleid en uitvoering is ook de regionale samenwerking en afstemming op verschillende onderdelen.

Wat willen we bereiken:

- De zorg voor een evenwichtig ruimtelijk beleid met de [Omgevingsvisie Bergen 2030](#) als leidraad.
- Invoering Omgevingswet.
- Voldoende ruimte voor passende woningen.

Omgevingsvisie Bergen 2030

In de [Omgevingsvisie](#) heeft de gemeenteraad 10 ambities geformuleerd:

1. De meest toekomstbestendige gemeente
2. Bergen energie onafhankelijk in 2030
3. Landschap en landbouw in balans
4. Waterbeheer op maat
5. Versterken natuurwaarden en biodiversiteit
6. Kwaliteitsslag & zonering recreatievoorzieningen
7. Afstemmen woningvoorraad op vraag
8. Voorzieningen bereikbaar houden
9. Verder bouwen aan een gezonde leefomgeving
10. Leefklimaat in de dorpen verbeteren

Bovenstaande punten nemen we mee in verschillende ontwikkelingen en initiatieven. De ambities en bijbehorende deelprojecten worden actief opgepakt. We beoordelen hoe nieuwe plannen kunnen bijdragen aan het behalen van de ambities van de gemeenteraad. Vervolgens voeren we dit uit. Bij het ontwikkelen van nieuw beleid wordt rekening gehouden met de Omgevingsvisie Bergen 2030.

Invoering Omgevingswet

We gaan voor een correcte invoering van de [Omgevingswet](#) voor wat betreft besluitvorming, ingerichte processen en software. Hiervoor zijn de benodigde voorbereidingen in 2023 getroffen. Vanaf 2024 werken wij onder de regels van de Omgevingswet. De complexiteit van alles wat hier mee samenhangt is groot en wij streven naar een groeiende leercurve.

Voldoende ruimte voor passende woningen

Wij willen invulling geven aan de ambitie voor meer ruimte voor woningbouw in alle kernen (minimaal 400 bouwtitels voor 2026).

Wat gaan we er voor doen:

Landschap & Landbouw

1. Wij realiseren een bij het [Unesco-biosfeergebied](#) passend Maasheggenlandschap. Dit is een kans om het Maasdal door te ontwikkelen naar een aantrekkelijk en vitaal landschap. De looptijd van het project is 2022 t/m 2025.
2. Wij zetten, samen met Stichting De Marke, in op de ontwikkeling van een toekomstgerichte landbouw. In de loop van 2024 komt een rapportage over toekomstgerichte landbouw in het Maasdal, met daarin o.a. aandacht voor agrarische verdienmodellen.
3. Wij realiseren groen-blauwe dooradering door beplanting en andere landschapselementen.

Waterveiligheid

1. We hebben [omgevingskwaliteit](#) op de agenda gezet bij het [Hoogwaterbeschermingsprogramma](#), het [Deltaprogramma](#) en [Kaderrichtlijn Water](#). We werken daarbij samen met waterschap en Rijkswaterstaat aan een goede inpassing.

2. We stellen specifieke gebiedskwaliteiten en kwetsbaarheden van het gebied centraal en gaan hier met grote zorgvuldigheid mee om. We nemen hierin onze verantwoordelijkheid en steken in op maatwerk.
3. We willen via de bovenstaande programma's de ruimtelijke kwaliteit van het Maasdal verbeteren en toekomstbestendig maken. Samen met andere overheden realiseren we [de Groene Rivier Well](#).
4. Daar komen systeemherstel van de Maas, dijkversterking en verlegging, beekherstel, toekomstbestendige landbouw en een integrale gebiedsontwikkeling samen. Daar waar sprake is van [meekoppelkansen](#) haken we aan op de betreffende programma's.

Natuur en biodiversiteit

1. De transitie van het [Nationaal Park De Maasduinen](#) wordt in december 2023 afgerond. Het Nationaal Park De Maasduinen groeit naar een Regionaal Landschap met een natuurkern.
2. Het transitieplan Maasduinen is één van de koploperprojecten binnen het provinciale LPLG ([Limburgs Programma Landelijk gebied](#)). Er wordt een uitvoeringsorgaan opgericht dat verschillende landelijke opgaven en deelprojecten borgt, zoals de stikstofopgave, verduurzamen landbouw, akkerranden, aanplant van landschapselementen, verdroging en het verhogen van de biodiversiteit. Dit doen we door een aantal plannen te realiseren samen met de partners van het park. Wij gaan samen met andere gemeentes het door terreinbeherende organisaties vastgestelde BIO-plan Maasduinen doorontwikkelen naar een regionaal programma landelijk gebied dat voorziet in het realiseren van doelstellingen op het gebied van stikstof en biodiversiteit.
3. Wij willen meer diversiteit in beplanting realiseren om daarmee de biodiversiteit en klimaatbestendigheid te bevorderen. In [hoofdstuk 2.2](#) is hier uitgebreid op ingegaan.

Wonen

1. Wij voeren een actief grondbeleid.
2. Wij blijven de samenwerking met marktpartijen en particulieren omarmen.
3. Wij geven uitvoering aan het gemeentelijke woningbouwprogramma. Indien nodig stellen wij het programma bij.
4. In de prestatieafspraken met Destion en mogelijk andere woningcorporaties leggen wij de toevoeging van sociale woningbouw vast.
5. In het kader van de gemeentelijke duurzaamheidsambitie (project VerduurSAMEN 2030) wensen wij bij nieuwbouw en renovatie maximaal in te zetten op duurzaamheid. Wij geven uitvoering aan de doelen van de [Woondeal Limburg](#).

Overige ruimtelijke ontwikkelingen

1. Wij ontwikkelen Erfgoedbeleid aan de hand van het "Verhaal van Bergen" om te komen tot een herijking van de gemeentelijke monumenten. Actueel beleid hierin is van belang voor het nieuwe Omgevingsplan na 1 januari 2024.
2. Wij stellen de Nota Omgevingskwaliteit op ter vervanging van de ruim 20 jaar oude Welstandsbeleid Noord-Limburg (2001). Hiertoe heeft al een eerste verkennende sessie plaatsgevonden met de raads- en commissieleden.
3. Met behulp van de [Beeldkwaliteitsvisie N271](#) wordt in regionale samenwerking uitvoering gegeven aan de ontwikkeling van de N271 als etalage van de gemeente.

Implementatie Omgevingswet

1. Gemeente Bergen heeft zich tot nu toe maximaal voorbereid op de implementatie van de Omgevingswet. Deze voorbereiding wordt in 2024 omgezet in implementatie.
2. We hebben aandacht voor het overnemen van regelingen van het rijk door de gemeente bij invoering van de Omgevingswet. Op termijn is beleidsmatig maatwerk mogelijk.
3. In 2024 wordt ingezet op
 1. De verdere voorbereiding van de werkprocessen.
 2. Inhoudelijke aanpassingen en actualisatie van beleid en regelgeving.
 3. Ontwikkelen van inhoudelijke kennis.
 4. Inrichting van het nieuwe Omgevingsloket.
 5. Het komen tot een omgevingsplan.
 6. Communicatie ten behoeve van informatie richting de burger en ondernemer.
 7. Leren werken met de bijbehorende nieuwe digitale omgeving. Daarbij is het essentieel specifieke vaardigheden te ontwikkelen. We kijken in 2024 in hoeverre dat met bestaande

capaciteit kan worden opgevangen, maar mogelijk dat hiervoor aanvullende kennis en/of menskracht (structureel) nodig is. Voor 2024 kan dat binnen het beschikbare krediet voor implementatie van de omgevingswet worden opgevangen. Indien dit een structureel karakter vraagt zal voor de begroting 2025 hiervoor een voorstel worden gedaan.

Wat kost het:

Tabel 2.3 Baten en Lasten Ruimtelijke ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	1.489	1.323	1.287	1.287	1.261	1.261
Totale baten	470	306	267	267	267	267
Resultaat voor bestemming	1.019	1.018	1.020	1.020	995	994
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.038	40	0	0	0	0
Mutaties reserves	-1.038	-40	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-20	977	1.020	1.020	995	994

2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme

Waar dit thema over gaat:

Het Economisch Programma Bergen 2030 bepaalt de koers voor economische ontwikkeling in de gemeente Bergen. Daarbij spelen het bedrijfsleven en de randvoorwaarden die de overheid creëert een belangrijke rol. Binnen dit programma vallen deelprogramma's voor vrijetijdseconomie en het bedrijventerrein de Flammert.

Wat willen we bereiken:

Economie algemeen

1. Wij streven naar een goed ondernemersklimaat.
2. Wij streven naar een gezonde economische structuur.
3. Wij stimuleren duurzaam en innovatief ondernemen, met oog voor balans tussen wonen, natuur en werken.
4. Wij werken aan het vergroten van de arbeidsparticipatie.
5. Wij stimuleren sociaal ondernemen.

Recreatie en toerisme

1. Wij streven naar een aantrekkelijke gemeente voor zowel inwoners als toeristen.
2. Wij werken aan een sterke sector passend bij de draagkracht van de gemeente.

Agrarische sector

1. Wij zetten in op een toekomstbestendige landbouwsector in de gemeente Bergen.
2. Wij stimuleren nieuwe innovatieve agrarische bedrijvigheid.
3. Wij verkennen de mogelijkheid voor vestiging van (nieuwe) aan food gelieerde ondernemingen.

Industrieterrein De Flammert

1. Wij streven naar een vitaal, veilig, duurzaam en aantrekkelijk [bedrijventerrein De Flammert](#).
2. Wij willen de samenwerking met en tussen ondernemers op De Flammert versterken.

Detailhandel

1. Wij streven naar een vitaal winkelhart [Mosaïque](#).

Wat gaan we er voor doen:

Economie algemeen

1. We voeren het [Economische Programma Bergen 2030](#) uit.
2. Wij zetten in op het verbeteren van de relatie met bedrijfsleven door
 - a. een ondernemersgerichte aanpak en het actief ondersteunen van initiatieven (faciliterende, dienstverlenende overheid);
 - b. door te gaan met de bedrijfscontactfunctionaris als eerste aanspreekpunt voor ondernemers;
 - c. het onderhouden van contact met contactgroep De Flammert, ondernemersverenigingen, brancheorganisaties en overige ondernemers zodat we weten wat er speelt.

Recreatie en toerisme

1. Wij voeren het [Toeristisch Programma Vrijtijdseconomie Gemeente Bergen \(2021\)](#) uit. Daarbij werken we aan het aanbod en de kwaliteit van het toeristisch-recreatieve product, de (regio-)marketing en promotie en versterken samenwerking.
2. We zetten de in 2022 opgezette overlegstructuur met de toeristisch-recreatieve sector voort, met werkgroepen rondom thema's en enkele grote ondernemersbijekomsten. Initiatieven vanuit de sector worden hier besproken en verder gebracht. Er is een jaarlijks budget vanuit de gemeente voor ondersteuning van initiatieven.
3. Ter bevordering van de samenwerking in de sector wordt gekozen voor een nieuw samenwerkingsmodel met het Toeristisch Platform, waarbij elke ondernemer op een gelijke manier gebruik kan maken van de kennis en kunde.
4. We blijven investeren in de kwaliteit van onze routestructuren, onder andere in samenwerking met het [Routebureau Noord- en Midden-Limburg](#). In 2024 wordt een kwaliteitsverbetering van het wandelroutenetwerk uitgevoerd.
5. De gemeente zet zich in voor een gezonde sector voor verblijfsrecreatie in samenwerking met ondernemers, Regio Noord-Limburg, de provincie Limburg en de Rijksoverheid.
6. We hebben aandacht voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling in [Maaspark Well](#). Daarbij leggen we de focus op een duurzame ontwikkeling in het gebied rondom de Kamp / Voorhaven, de ontwikkeling van het gebied Seurenheide en het versterken van de routestructuren (rondje plas).
7. We willen het [Nationaal Park Maasduinen](#) versterken door duidelijke zonering, optimaliseren van de recreatieve infrastructuur in en om het Nationaal Park De Maasduinen en het verbeteren van het merk.
8. We zetten in op ontwikkeling van de N271 als etalage van de regio.
9. Marketing en promotie: de gemeente Bergen ondersteunt het Toeristisch Platform Maasduinen door een jaarlijkse bijdrage en ondersteunt projecten op het gebied van toeristische informatie en promotie.
10. Samen met de regio Noord-Limburg geven we invulling aan de ontwikkeling van Vrijtijdlandschappen, waarbij aandacht is voor zonering en ontsluiting, bijvoorbeeld via het project Toeristische Overstap Punten (TOPs).
11. Samen met de Regio Noord-Limburg geven we invulling aan het project [Bezoekersaanpak](#), waarbij bezoekers verleid worden om drukke locaties te bezoeken met duurzaam vervoer.

Agrarische sector

1. We ondersteunen initiatieven met als doel het verbreden van de landbouw.
2. We ondersteunen initiatieven op het gebied van toekomstgerichte landbouw, zoals agrarisch natuurbeheer, kringlooplandbouw en natuur inclusieve landbouw. Hierbij werken we onder meer samen met agrarische ondernemers en met De Marke Stichting.
3. Wij zetten in op de ontwikkeling van de Innovatieboulevard op het [EnergieLandgoed Wells Meer](#), met ruimte voor innovatieve agrarische concepten.
4. Wij overleggen periodiek met de [LLTB](#), om te weten wat er speelt in de sector.

Industrieterrein De Flammert

1. We voeren het programma [toekomstbestendig bedrijventerrein De Flammert \(2022\)](#) uit.
2. We willen de samenwerking met en tussen ondernemers op De Flammert versterken. Na de pilot parkmanagement in 2022 en 2023 zijn de ondernemers op de Flammert nu een nieuwe bedrijventerreinenvereniging aan het oprichten. De gemeente Bergen neemt hier aan deel.
3. We gaan met de eigenaren van leegstaande percelen overleg voeren over de toekomstige ontwikkeling van hun terrein.

Detailhandel

1. We zetten in op de doorontwikkeling van Mosaïque door:
 - a. Het versterken van de samenwerking tussen ondernemers.
 - b. Het versterken van het ondernemersfonds Mosaïque, waarmee de ondernemers de mogelijkheid hebben een daadkrachtig vervolg te geven op de pilot centrummanagement.
 - c. Het transformeren van de oostzijde van Mosaïque.

Wat kost het:

Tabel 2.4 Baten en Lasten Economie, Recreatie en Toerisme (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	862	508	533	533	531	531
Totale baten	967	952	932	932	932	932
Resultaat voor bestemming	-105	-444	-399	-400	-401	-401
Reserves						
Toevoeging reserves	20	20	0	0	0	0
Onttrekking reserves	77	5	5	5	0	0
Mutaties reserves	-57	15	-5	-5	0	0
Resultaat na bestemming	-162	-429	-404	-404	-401	-401

Programma 3 Bestuur en Financiën

3.1 Thema Algemeen Bestuur

Waar dit thema over gaat:

Dit thema gaat over het bestuur van de gemeente waarbij gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester zelfstandige bevoegdheden hebben.

Wat willen we bereiken:

1. Het gemeentebestuur heeft als taak besluiten te nemen die ten dienste staan van de inwoners van onze gemeente. Dit moet dé leidraad zijn voor het handelen van bestuurders, politici en ambtenaren.
2. Op grond van de door de gemeenteraad in 2021 vastgestelde [Nota Dienstverlening](#) en het [Beleidskader Participatie en Zelfsturing](#) blijven bestuur en ambtelijke organisatie werken aan verbetering van de dienstverlening aan en samenwerking met inwoners en bedrijven. Wanneer en hoe de gemeente inwoners bij het opstellen en uitvoeren van beleid betreft, is vastgelegd in een [Participatieverordening](#). Voor onderwerpen die spelen in het sociaal domein, is deze taak belegd bij een adviesraad sociaal domein.
3. Om onze doelstellingen te bereiken wil de gemeente Bergen op regionaal niveau een betrouwbare strategische partner zijn voor onze buurgemeenten in Nederland en Duitsland.

Wat gaan we er voor doen:

1. Stimuleren en regelen dat raads- en commissieleden goed worden begeleid én opgeleid om hun werk te kunnen doen.
2. Verordeningen en reglementen die het raads- en commissiewerk ondersteunen up to date houden en brengen.
3. De gemeenteraad blijft in overleg met de dorpsraden om er in samenspraak voor te zorgen dat het prettig wonen, werken en verblijven is in onze gemeente.
4. De gemeenteraad stelt de beleids- en financiële kaders vast waarbinnen de gemeente haar werkzaamheden uitvoert. Het actief betrekken van de gemeenteraad bij het opstellen van de kadernota wordt voortgezet.
5. We werken voortdurend aan het verbeteren van de (inhoudelijke en financiële) planning-, reporting- en controlcyclus.
6. In 2023 is de [Wet versterking decentrale rekenkamers](#) in werking getreden. Als gevolg hiervan is de rekenkamercommissie vervangen door een rekenkamer die net als haar voorganger onderzoek doet naar en aanbevelingen doet voor het door de gemeente gevoerde beleid.
7. Het budget van de rekenkamer wordt opgehoogd naar de hiervoor geldende landelijk norm (1,30 euro/ inwoner) waardoor zij meer armslag krijgt voor het doen van onderzoek.

Wat kost het:

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	1.359	1.732	1.558	1.333	1.333	1.333
Totale baten	24	0	0		0	0
Resultaat voor bestemming	1.335	1.732	1.558	1.333	1.333	1.333
Reserves						
Toevoeging reserves	0	57	0	0	0	0
Onttrekking reserves	368	473	200	0	0	0
Mutaties reserves	-368	-416	-200	0	0	0
Resultaat na bestemming	967	1.316	1.358	1.333	1.333	1.333

3.2 Thema Publieke Dienstverlening

Waar dit thema over gaat:

Communicatie

Communicatie gaat zowel over het informeren van de inwoners als het gesprek mét de inwoners. Dit doen we via diverse kanalen en we proberen daarmee de juiste boodschap bij de juiste doelgroep te brengen.

Waar nodig en mogelijk, willen we inwoners actief betrekken.

We zetten communicatie ook in om onze gemeente te profileren en om aan ons imago te bouwen.

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over de manier waarop we service verlenen aan inwoners, ondernemers en andere stakeholders. Op 9 februari 2021 heeft de gemeenteraad de [Nota Dienstverlening 2021](#) vastgesteld. De verbetervoorstellen die hierin staan zijn in 2022 en 2023 grotendeels uitgevoerd.

Wat willen we bereiken:

Communicatie

1. We willen dat inwoners, ondernemers, verenigingen en organisaties ons ervaren als een open en transparante organisatie. Daarom willen we proactief, tijdig en begrijpelijk communiceren. Door goede informatieverstrekking over plannen en uitvoering van beleid organiseren we betrokkenheid.
2. We willen ons helder positioneren zodat inwoners en ondernemers zien dat de gemeente een aantrekkelijke plaats is om te wonen en te ondernemen. We willen ervoor blijven zorgen dat communicatie een vast onderdeel is van het beleidsproces en de projectaanpak. Hierbij wordt communicatie op een verbindende manier ingezet door al onze medewerkers.

Dienstverlening

In de door de raad vastgestelde nota Dienstverlening zijn zeven servicebeloften geformuleerd die ons helpen om de dienstverlening richting inwoners, ondernemers en andere stakeholders te professionaliseren.

Wat gaan we er voor doen:

Communicatie

1. We zetten de gebruikelijke communicatiemiddelen in (o.a. website, sociale media, video's, nieuwsbladen, folders en bijeenkomsten) om belanghebbenden te informeren over ons beleid en projecten. Waar mogelijk betrekken we inwoners, ondernemers en verenigingen bij de voorbereiding en evaluatie hiervan. We presenteren de gemeente op een herkenbare en consistente manier. Waar nodig, voeren we vernieuwingen door in de communicatiemiddelen. Met de pers onderhouden we actief contact.
2. We vergroten onze communicatiekracht door bewustzijn en vaardigheden van medewerkers op dit gebied te vergroten en hen te ondersteunen bij communicatieactiviteiten.

Dienstverlening

1. De Verbetervoorstellen uit de nota Dienstverlening worden in 2024 verder uitgevoerd. Hierbij gaat het om het verbeteren of uitvoeren van:
 - a. goede ICT systemen;
 - b. processen en werkafspraken;
 - c. bewustzijn en draagvlak (b.v. trainingen);
 - d. resultaatgerichte sturing en communicatie (b.v. een basishandleiding en gedragsprotocol voor medewerkers);
 - e. organiseren van feedback.

Wat kost het:

Tabel 3.2 Baten en Lasten Publieke dienstverlening (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	430	441	437	437	437	437
Totale baten	142	207	209	212	212	212
Resultaat voor bestemming	287	235	228	225	225	225
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	287	235	228	225	225	225

3.3 Thema Veiligheid

Waar dit thema over gaat:

Dit thema gaat over de veiligheid van de inwoners en bezoekers. Veiligheid is een basisbehoefte. We willen dat het veilig wonen, werken en recreëren is in de gemeente Bergen. Verschillende partijen leveren een bijdrage aan die veiligheid. Samenwerking met interne en externe partners is op dit gebied van groot belang. In het [Integraal Veiligheidsplan](#) staan de prioriteiten op het gebied van veiligheid opgenomen.

Wat willen we bereiken:

1. We gaan voor een integrale aanpak, waarbij het gemeentebestuur afspraken maakt en de regie voert. Daarbij willen we geen bevoegdheden of taken van andere partijen overnemen;
2. Versterking van de verbinding tussen zorg en veiligheid;
3. We willen inwoners, bedrijven en de gemeente duurzaam weerbaarder maken tegen ondermijnende criminaliteit;
4. De doelstellingen uit het Integraal Veiligheidsplan verwezenlijken door uitvoering van het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid.
5. De doelstellingen uit het [Vergunningverlening, toezicht en handhavings-uitvoeringsprogramma](#) verwezenlijken.

Wat gaan we er voor doen:

1. Om de samenwerking tussen zorg en veiligheid te verbeteren willen we onder andere samenwerken met het [zorg- en veiligheidshuis](#). Ook willen we de "Aanpak Voorkomen Escalatie" inzetten om sociale incidenten beter aan te kunnen pakken. We willen projecten binnen de [Regiodeal](#) op het gebied van ondermijning uitvoeren.
2. Een Bibob-coördinator is aangesteld om ondermijning aan te pakken.
3. We richten de APV in op de bestuurlijke bestrijding van ondermijning.
4. Integrale controles uitvoeren in samenwerking met het Regionaal Interventie Team.
5. Jaarlijks stelt het gemeentebestuur een handhavingsprogramma vast waarin beschreven is welke toezicht- en handhavingsaccenten er gezet worden en welke doelen nagestreefd worden. Daarnaast wordt er jaarlijks verslag gedaan van de uitvoering van dit handhavingsprogramma.

Wat kost het:

Tabel 3.3 Baten en Lasten Veiligheid (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	2.715	4.576	1.680	1.681	1.700	1.679
Totale baten	1.510	3.083	106	106	106	106
Resultaat voor bestemming	1.205	1.494	1.574	1.575	1.594	1.574
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	42	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-42	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.163	1.494	1.574	1.575	1.594	1.574

3.4 Thema Financiën

Waar dit thema over gaat:

Het thema financiën gaat over de balans tussen de baten en lasten voor de inwoners en bedrijven. We willen een financieel stabiele en gezonde gemeente zijn, met een degelijk financieel beleid.

Wat willen we bereiken:

1. We streven naar een evenwichtige begroting, ook voor komende jaren.
2. Structurele lasten willen we dekken we met structurele baten.
3. Bezuinigingen die het rijk ons oplegt verwerken we binnen het betreffende beleidsterrein.

Wat gaan we er voor doen:

Algemene Uitkering

De Rijksbijdrage uit het gemeentefonds is onze belangrijkste inkomstenbron. We hebben zelf geen invloed op de hoogte van de bijdrage. Het Rijk informeert gemeenten periodiek over de ontwikkeling van het gemeentefonds. De belangrijkste publicaties zijn de de [mei-](#) en de [septembercirculaire](#). We vertalen de publicaties van het Rijk naar relevante informatie voor onze gemeente. Over de financiële gevolgen informeren we de gemeenteraad.

Planning, Reporting en Controlcyclus (PRC)

Middels de PRC-cyclus zorgen wij ervoor dat wij in control zijn voor wat betreft uitgaven en inkomsten. Maandelijks stellen wij voor intern gebruik een managementrapportage op. Daarnaast wordt er ieder kwartaal met de raad gecommuniceerd via de kwartaalrapportages (over eerste en derde kwartaal) en de bestuursrapportage (over het eerste half jaar). De bestuursrapportage leidt tot een begrotingsbijstelling. De jaarrekening is het sluitstuk van de PRC cyclus in het betreffende jaar.

Wat kost het:

Tabel 3.4 Baten en Lasten Financien (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	3.798	3.116	3.141	3.265	2.056	1.882
Totale baten	35.406	33.025	35.827	35.707	33.215	33.077
Resultaat voor bestemming	-31.608	-29.908	-32.686	-32.442	-31.159	-31.195
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	1.000	1.000	0	0
Onttrekking reserves	790	358	23	23	23	23
Mutaties reserves	-790	-358	977	977	-23	-23
Resultaat na bestemming	-32.399	-30.266	-31.710	-31.465	-31.182	-31.218

3.5 Thema Overhead

Waar dit thema over gaat:

Het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV) is in 2016 gewijzigd. Met een duidelijke definitie en een voorgeschreven presentatie van overheadkosten verwacht het Rijk beter inzicht in deze kosten te krijgen.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevenden
2. Financiën, gemeentelijke control en interne controle
3. P&O en HRM
4. Inkoop(ondersteuning)
5. Communicatie
6. Juridische zaken
7. Bestuur en bestuur ondersteuning
8. ICT
9. Facilitaire zaken & huisvesting
10. Archief
11. Managementondersteuning

De kosten van de hiervoor genoemde zaken worden via een bepaalde systematiek verdeeld.

Notitie Overhead

In juli 2016 heeft de BBV-commissie een [notitie](#) geschreven met afspraken rondom Overhead. We omarmen de uitgangspunten uit deze notitie en volgen de voorgeschreven inrichting.

Wat willen we bereiken:

Verdeling van overheadkosten is noodzakelijk om alle kosten op de juiste wijze te verantwoorden. Door dit te doen ontstaat inzicht in de kosten per thema en programma.

Wat gaan we er voor doen:

Kosten verdelen op de voorgeschreven wijze.

Wat kost het:**Tabel 3.5 Baten en Lasten Overhead** (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale lasten	20.540	7.718	7.273	7.190	6.839	6.836
Totale baten	13.094	916	493	489	489	489
Resultaat voor bestemming	7.447	6.802	6.780	6.701	6.350	6.347
Reserves						
Toevoeging reserves	0	448	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	479	44	44	44	44
Mutaties reserves	0	-31	-44	-44	-44	-44
Resultaat na bestemming	7.447	6.771	6.736	6.658	6.306	6.304

Samenvatting begroting

Totaal overzicht van lasten en baten (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Lasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programma 1	17.659	19.079	18.160	18.068	18.001	17.949
Programma 2	8.354	10.890	10.327	10.080	10.043	10.019
Programma 3	28.842	15.429	12.918	12.448	11.642	11.673
Totaal lasten	54.855	45.398	41.405	40.596	39.686	39.641

	Rekening	Begroting				
Baten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programma 1	3.707	5.386	4.147	4.147	4.147	4.147
Programma 2	2.029	2.697	1.825	1.827	1.827	1.827
Programma 3	50.176	37.231	36.485	36.514	34.022	33.884
Totaal baten	55.912	45.314	42.457	42.488	39.996	39.858

Saldo lasten en baten voor reserve mutaties	1.057	-84	1.052	1.892	310	217
--	--------------	------------	--------------	--------------	------------	------------

	Rekening	Begroting				
Reserve mutaties	2022	2023	2024	2025	2026	2027
dotaties aan de reserves	356	861	1.247	1.257	257	394
onttrekkingen aan de reserves	3.574	3.048	1.117	823	672	672
Saldo reserve mutaties	-3.218	-2.187	130	434	-415	-278

Saldo van baten en lasten inclusief reserve mutaties	-4.275	-2.103	-922	-1.458	-725	-495
---	---------------	---------------	-------------	---------------	-------------	-------------

Deel 3 De Paragrafen

Inleiding

Na de programma's gaan we specifiek in op 7 onderwerpen die voor alle gemeente van belang zijn.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid

Paragraaf A Lokale Heffingen

Algemeen

In [artikel 8 van de BBV](#) is de verplichting opgenomen dat de paragraaf 'lokale heffingen' in de begroting opgenomen moet worden. Volgens [artikel 10 van de BBV](#) bevat deze paragraaf in ieder geval de volgende onderdelen:

- de geschatte inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale belastingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de heffingstarieven, die hoogstens kostendekkend mogen zijn;
- een aanduiding van de lokale belastingen;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Bij het schrijven van deze paragraaf houden we rekening met de indeling van het BBV.

Geschatte en gerealiseerde inkomsten

In het [coalitieprogramma](#) is opgenomen dat we blijven streven naar een zo laag mogelijke belastingdruk. In de vastgestelde kadernota 2024 is het beleid met betrekking tot de tarieven van de gemeentelijke belastingen aangegeven. In deze begroting hebben wij rekening gehouden met:

- Onroerende zaakbelastingen: stijging van 3.6% conform inflatiepercentage.
- Forensenbelasting: stijging van 3.6% conform inflatiepercentage.
- (Water) verblijfsbelasting (ook wel toeristenbelasting genoemd): stijging van 3.6% conform inflatiepercentage.
- Afvalstoffenheffing: 100% kostendekking. Tarief wordt in de raadsvergadering van december 2023 vastgesteld.
- Rioolrecht: conform het vastgestelde GRP is de tariefsverhoging € 10 plus 3.6% conform inflatiepercentage.
- Reclamebelasting: er wordt een voorstel met o.a. de gewijzigde verordening reclamebelasting aan uw raad aangeboden waarin de effecten van het convenant met de winkeliers wordt vertaald naar kosten en opbrengsten.

De gemeentelijke belastingen zijn, ná de inkomsten uit het gemeentefonds, de grootste inkomstenbron van een gemeente. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de geschatte inkomsten van de lokale heffingen voor 2024 tot en met 2027.

Opbrengst gemeentelijke heffingen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerende zaakbelasting						
- Niet woningen	787.398	793.808	822.385	822.385	822.385	822.385
- Woningen	1.612.054	1.607.885	1.665.769	1.665.769	1.665.769	1.665.769
Toeristenbelasting	679.894	566.241	588.020	588.020	588.020	588.020
Forensenbelasting	60.944	262.431	271.879	271.879	271.879	271.879
Secretariegelden	19.115	22.000	24.885	27.770	27.770	27.770
Paspoorten/rijbewijzen	131.413	184.500	184.500	184.500	184.500	184.500
Omgevingsvergunningen	238.000	221.700	221.700	221.700	221.700	221.700
Afvalstoffenheffing	1.437.764	1.369.851	1.502.269	1.502.269	1.502.269	1.502.269
Rioolrecht	1.501.407	1.560.969	1.679.034	1.679.034	1.679.034	1.679.034
Reclamebelasting	8.940	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200
Begravenisrechten	6.257	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	6.483.186	6.606.585	6.977.640	6.980.525	6.980.525	6.980.525

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Voor de huidige bestuursperiode is, in het coalitieprogramma 2022-2026, aangegeven dat we blijven streven naar een zo laag mogelijke belastingdruk.

Sinds 2012 verzorgt de gemeenschappelijke regeling tussen de [Belastingsamenwerking Gemeenten en de Waterschappen](#) (BsGW) de uitvoering van gemeentelijke belastingen en de [Wet Waardering Onroerende Zaken](#) (Wet WOZ). De bevoegdheden tot vaststelling en inning van de belastingen zijn overgedragen aan deze gemeenschappelijke regeling. Bij de gemeenten is alleen de vaststelling van het beleid en de regievoering overgebleven. Op dit moment voorzien wij geen andere beleidswijzigingen dan aangegeven in de kadernota:

- motie [Omtzigt](#) (geen vrijstelling voor panden met maatschappelijke functies)
- voorkeursvariant medische container (i.v.m. harmonisatietraject 60% korting op lediging restafval containers voor belastingplichtigen met medische indicatie).

Regionale belastingtarieven

Het vergelijken van belastingtarieven tussen gemeenten is vaak lastig. Het ligt voor de hand om heel eenzijdig de tarieven van de verschillende gemeenten te benaderen.

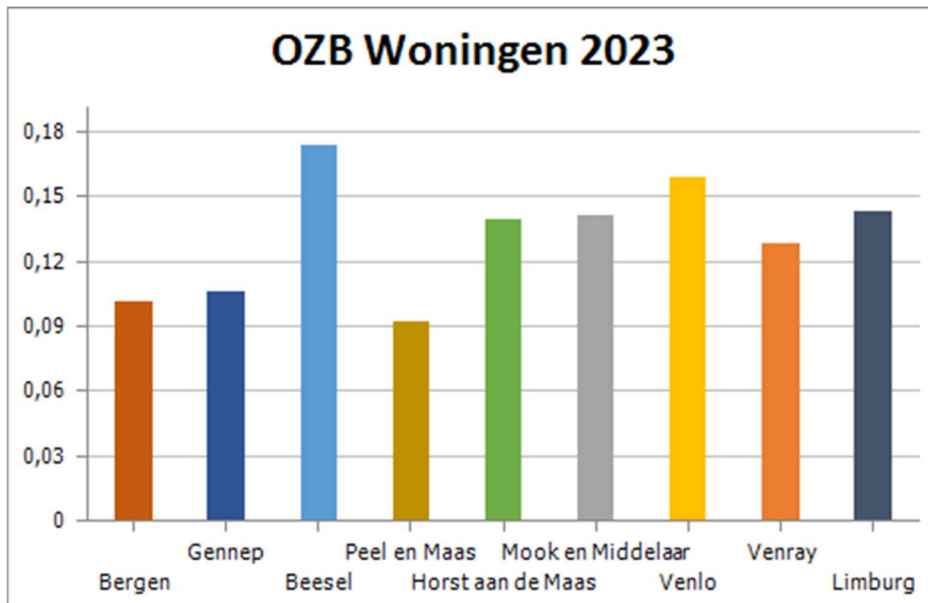
Toch heeft iedere gemeente zijn eigen redenen om tarieven op een bepaalde wijze op te bouwen.

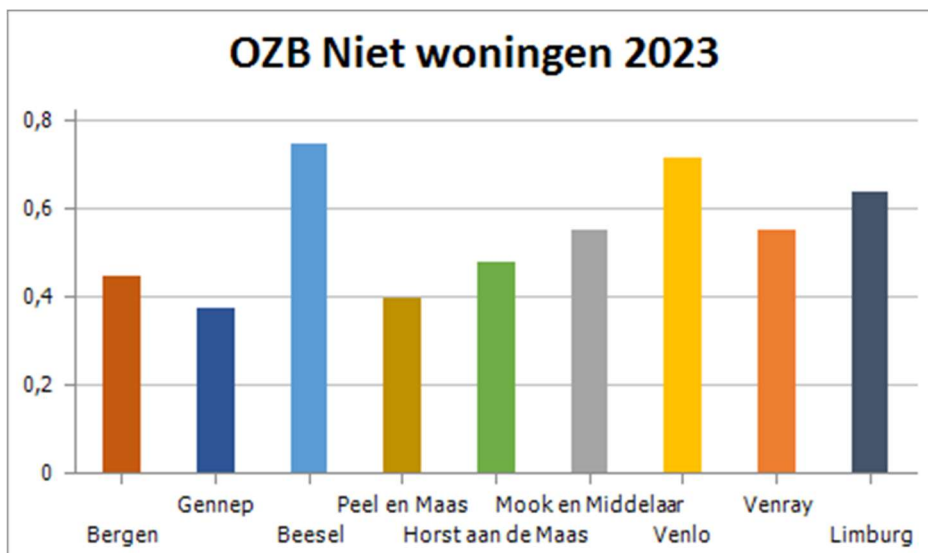
Vergelijken is daarom lastig. Toch is bij de verschillende belastingsoorten een overzicht opgenomen met de regionale tarieven van het jaar 2023. Wij hebben ons hierbij beperkt tot de onroerendezaakbelastingen, de rioolrechten, de afvalstoffenheffing en de toeristenbelasting.

Hieronder zijn de verschillende tarieven van de gemeentelijke belastingen opgenomen waarmee wij rekening hebben gehouden in deze begroting. Deze tarieven worden opgenomen in de verschillende verordeningen. In de raadsvergadering van december worden de belastingverordening aan u voorgelegd.

Onroerendezaakbelastingen

We stellen voor om in 2024 de opbrengst van de [OZB belasting](#) te verhogen met het inflatiecijfer van 3,6%. Gemeente Bergen kent in de vergelijking met regiogemeenten een relatief laag OZB tarief.

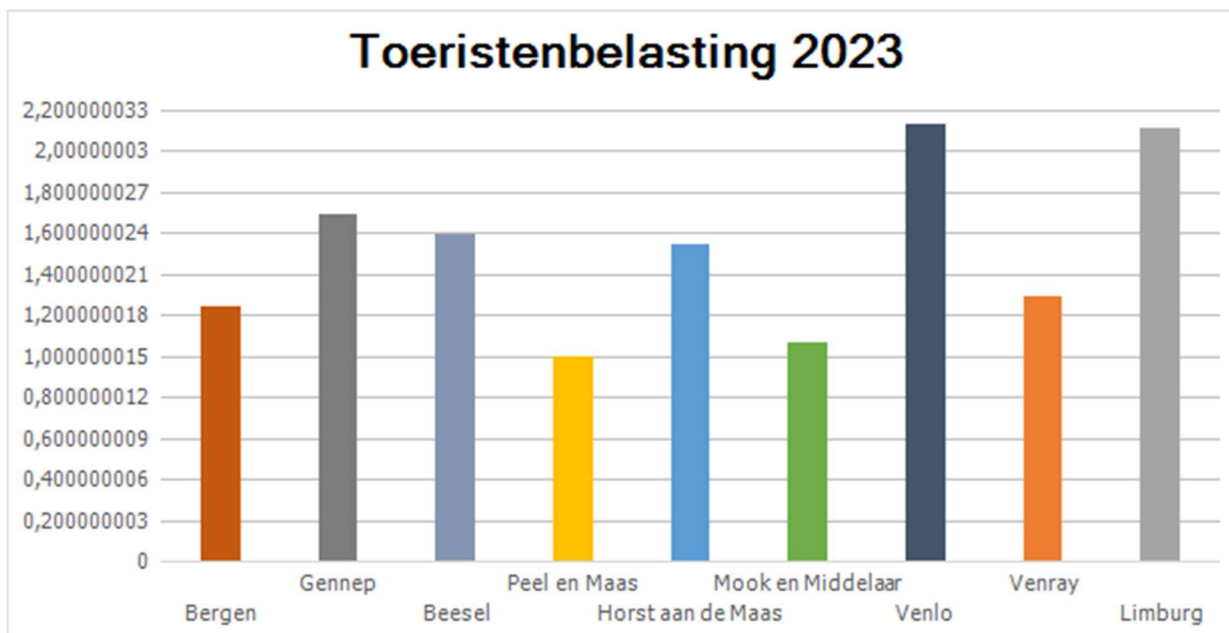

Toeristenbelasting

Wij stellen voor om het tarief te verhogen met het inflatiepercentage van 3,6 %. Na afronding leidt dit tot een aanpassing van het tarief per overnachting van € 1,30 in 2023 naar € 1,35 in 2024.

Wij kennen ten opzichte van de regiogemeenten een relatief laag tarief voor de [toeristenbelasting](#).

Forensenbelasting

De [forensenbelasting](#) is gekoppeld aan de WOZ-waarde. Bij de bepaling van het tarief is daarom rekening gehouden met wat hiervoor bij de onroerend zaakbelasting is vermeld. De tarieven van 2023 staan in deze tabel.

Forensenbelasting	
WOZ-waarde	Tarief
tot € 60.000	€ 303
van € 60.001 tot € 120.000	€ 620
van € 120.001 tot € 180.000	€ 1.446
van € 180.001 tot € 299.000	€ 2.681
vanaf € 299.001	€ 2.934

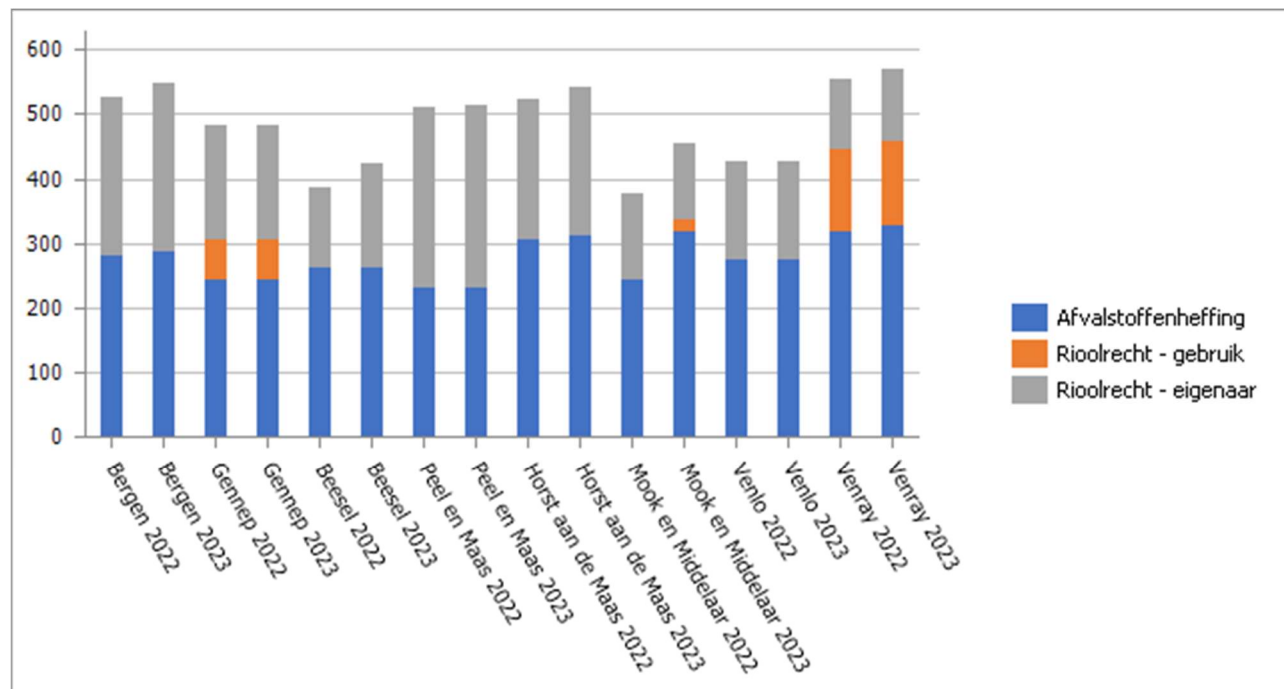
Leges, rechten en heffingen

Leges zijn een vergoeding voor geleverde diensten. De legesverordening en de hierin opgenomen tarieven zijn in het voorjaar van 2023 herzien. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven naar aanleiding van de implementatie van de Omgevingswet wordt eind 2023 behandeld.

Milieuheffingen

Kenmerkend voor deze heffingen is dat de opbrengst niet vrij te besteden is. De opbrengsten mogen volgens de begroting niet hoger zijn dan de kosten.

De tarieven voor het jaar 2024 worden in de raadsvergadering van december 2023 vastgesteld. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen wordt ook altijd de kostendekking vastgesteld. Uitgangspunt is een maximale kostendekking op begrotingsbasis.

Kostendekkende afvalstoffenheffing

De volgende uitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de afvaltarieven:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Eventuele winsten bij de afvalstoffenheffing worden toegevoegd aan de reserve 'tarief egalisatie afvalstoffenheffing'
- Winsten worden in de eerste twee jaar na het realiseren ingezet om het tarief zo laag mogelijk te houden
- Bij de berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten
- Bij de berekening wordt wel rekening gehouden met BTW.

De kosten en opbrengsten van afval zien er als volgt uit:

Kostendekkendheid Afval	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
<u>Kosten en baten via taakveld Afval</u>			
Kosten taakveld (excl. omslagrente)	1.037.817	1.414.809	1.537.890
Inkomsten taakveld excl heffingen	298.849	268.746	134.436
inzet egalisatiereserve	0	24.324	169.805
Netto kosten taakveld	738.968	1.121.739	1.233.649
<u>Toe te rekenen kosten</u>			
Overhead incl. omslagrente	189.369	0	0
BTW	218.465	248.110	268.620
Totaal toe te rekenen	407.834	248.110	268.620
Totale kosten	1.146.802	1.369.849	1.502.269
Opbrengst heffingen	1.437.764	1.369.849	1.502.269
Dekkingspercentage	125,4%	100,0%	100,0%

Kostendekkende rioolheffing

De volgende uitgangspunten worden toegepast bij de berekening van het tarief rioolheffing:

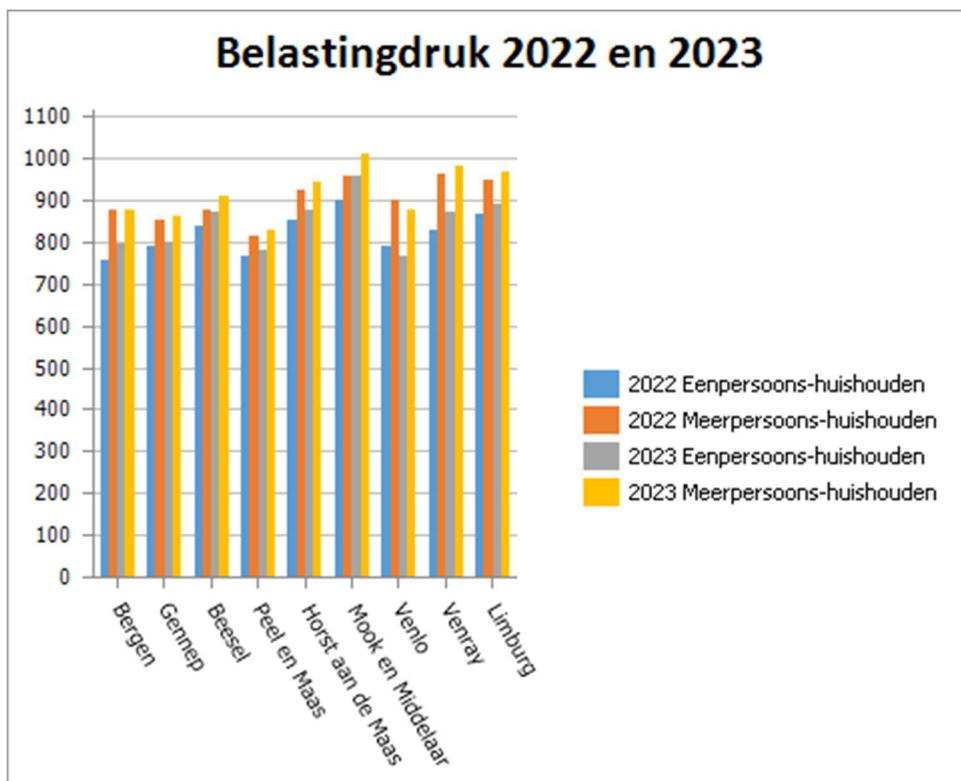
- Tariefontwikkeling is gebaseerd op het meerjarige GRP. Hierin worden de kosten voor de komende jaren, de inzet van de voorziening en de nodige rioolheffing op elkaar afgestemd.
- Meerjarig kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Eventuele winsten bij de rioolheffing worden bewaard in de voorziening 'egalisatie rioolheffing'
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten (overhead bedraagt ongeveer 15% van de totale begroting, daarom wordt 15% overhead toegerekend aan riolering).
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met BTW.
- Rioolheffing wordt kostendekkend gemaakt door het saldo te verrekenen met de voorziening 'egalisatie rioolheffing'

De kosten en opbrengsten van riool zien er als volgt uit:

Kostendeckendheid Riool	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
<u>Kosten en baten via taakveld Riolering</u>			
Kosten taakveld (excl. omslagrente)	1.231.210	1.351.139	1.435.441
Inkomsten taakveld excl heffingen	0	0	0
Inzet egalisatie voorziening	0	0	-98.417
Netto kosten taakveld	1.231.210	1.351.139	1.337.024
<u>Toe te rekenen kosten</u>			
Overhead incl. omslagrente	192.917	136.107	198.224
BTW	77.280	73.722	143.786
Totaal toe te rekenen	270.197	209.829	342.010
Totale kosten	1.501.407	1.560.968	1.679.034
Opbrengst heffingen	1.501.407	1.560.969	1.679.034
Dekkingspercentage	100,0%	100,0%	100,0%

Aanduiding lokale lastendruk

In onderstaand grafiek is de belastingdruk van inwoners van gemeente Bergen vergeleken met de belastingdruk van inwoners in regiogemeenten. Hierbij is zowel de belastingdruk voor eenpersoonshuishoudens als voor meerpersoonshuishoudens meegenomen voor 2023.

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke [kwijtschelding](#) van de geheven belasting. Het kwijtscheldingsbeleid is neergelegd in de verordening [kwijtschelding Gemeentelijke Belastingen 2023](#). Burgers met een inkomen onder bijstandsniveau en zonder vermogen komen normaal gesproken in aanmerking voor kwijtschelding.

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat in elk geval:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- d. een kengetal voor de:
 - 1a. netto schuldquote;
 - 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 2. solvabiliteitsratio;
 3. grondexploitatie;
 4. structurele exploitatieruimte;
 5. belastingcapaciteit.
- e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Bij het schrijven van deze paragraaf houden we zoveel mogelijk rekening met de indeling van het BBV.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Iedere gemeente heeft te maken met risico's bij de uitvoering van haar taken. Die risico's nemen toe door de uitbreiding van het takenpakket en de complexer wordende samenleving. Een goed afgestemde financiële buffer, ofwel weerstandscapaciteit, is nodig om te voorkomen dat tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstellingen. De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is. Een financieel weerstandsvermogen is van belang wanneer er zich financiële tegenvallers voordoen. Risicomanagement heeft een belangrijke plek binnen de Planning, Reporting & Control cyclus van ons. Het is een continu proces.

Beschikbaar weerstandsvermogen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Incidentele weerstandscapaciteit	7.212.803	5.828.411	9.086.508
Structurele weerstandscapaciteit	982.965	996.322	982.965
Totaal weerstandsvermogen	8.195.768	6.824.733	10.069.473
Benodigde weerstandscapaciteit	2.222.500	2.350.250	2.874.200

Berekening weerstandscapaciteit	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
<u>Incidentele weerstandscapaciteit</u>			
Algemene reserve	5.824.437	4.805.248	7.875.343
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.
Saldo van de begroting	1.388.366	1.023.163	1.211.165
Saldo incidentele weerstandscapaciteit	7.212.803	5.828.411	9.086.508
<u>Structurele weerstandscapaciteit</u>			
Onbenutte belastingcapaciteit	920.965	934.322	920.965
Begrotingspost onvoorzien	62.000	62.000	62.000
Saldo incidentele weerstandscapaciteit	982.965	996.322	982.965
Saldo weerstandscapaciteit	8.195.768	6.824.733	10.069.473
Benodigde weerstandscapaciteit	2.222.500	2.350.250	2.874.200
Ratio Weerstandsvermogen	3,7%	2,9%	3,5%

Inventarisatie van de risico's

De top 10 van risico's voor onze gemeente wordt hieronder beschreven met een inschatting van het financiële risico.

Om de risico's in kaart te brengen is bij het samenstellen van de [Nota risicomanagement en weerstandsvermogen](#) een risico-inventarisatie uitgevoerd. Nadat de risico's zijn benoemd zijn deze gekwantificeerd op:

1. de kans dat de gebeurtenis zich zal voor doen en
2. de financiële consequenties als zich dat risico voor zal doen.

In de afgelopen periode zijn de risico's nogmaals tegen het licht gehouden. In dit onderdeel zullen we ingaan op de belangrijkste ontwikkelingen die zich kunnen voordoen en benoemen we eventuele nieuwe risico's.

Top 10 geïnventariseerde risico's

	Risico	Toelichting	Gevolg
1	Oorlog in Oekraïne	Door de oorlog in Oekraïne zijn nu al nadelige effecten zichtbaar en die zullen naar verwachting toenemen. De economische groei in ons land zal dalen en de inflatie zal oplopen. Niet alleen daar zit een risico, maar er zal ook opvang geregeld moeten worden voor de vluchtelingen.	p.m.
2	Wetswijziging woonplaatsbeginsel	Door gewijzigde wetgeving per 1 januari 2022 op het gebied van het sociaal domein kunnen geschillen tussen gemeenten onderling ontstaan. Dit leidt mogelijk tot procedures over de invulling c.q. uitleg van deze nieuwe wetgeving. Dit kan financiële gevolgen hebben.	p.m.
3	Cyberaanval: ontwijking van organisatie door verlies van kritieke applicaties en gegevens.	De dienstverlening van de gemeente hangt af van gegevens en van goed werkende applicaties. Informatievoorziening is een kritieke succes- en productiefactor. Ontwijking van de informatievoorziening en informatiebeveiliging zijn belangrijke bedrijfsrisico's. Mogelijke gevolgen: stilvallen (voor langere tijd) van dienstverlening, datalekken, overschrijden van wettelijke termijnen en daarmee samenhangende kosten en imagoschade, kosten voor noodprocessen om de dienstverlening te kunnen voortzetten en herstelacties voor de gevolgen.	€ 500.000
4	Tegenvallende uitkering gemeentefonds	Door wijzigende rijksuitgaven is het mogelijk dat we een lagere algemene uitkering ontvangen.	€ 400.000
5	Energielandgoed Wells Meer	Het doel is te komen tot een gedragen gebiedsontwikkeling voor het realiseren van duurzame energie, waarbij het realiseren van en voor de gemeenschap en participatie in het proces en deelname bij realisatie centraal staat.	€ 300.000
6	Persoonsgegevens: datalek of onrechtmatige verwerking	Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) boetes opleggen van maximaal €20.000.000 of 4% van de wereldwijde jaaromzet. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval (in hoeverre valt de organisatie iets te verwijten, heeft de organisatie aan haar zorgplicht voldaan etc.) kan die schade oplopen. Daarbij komen onderzoekskosten, herstel en juridische kosten.	€ 280.000
7	Jeugdzorg	Vanaf 2015 zijn we financieel verantwoordelijk voor vrijwel alle taken die met Jeugdzorg te maken hebben. Een van de grootste risico's is het feit dat wij niet de enige verwijzers zijn. We hebben geen invloed op bepaalde vormen van specialistische hulp die heel erg duur zijn maar we moeten die als gevolg van een rechterlijke machtiging wel uitvoeren (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg met verblijfbehandeling in residentiële instellingen). Ook kunnen huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen doorverwijzen naar jeugdzorg trajecten. De afgelopen jaren hebben we voor verschillende jeugdigen duurdere verblijfsvormen ingezet. Omdat de problematiek bij deze jeugdigen veelal vrij complex is, worden naast verblijf zeer specialistische behandeltrajecten ingezet. Het aantal jeugdigen in dure trajecten blijft lastig te voorspellen.	€ 275.000
8	Effect klimaatverandering openbare ruimte	De effecten van de klimaatverandering uiteten zich steeds vaker in weersextremen, zoals de overstromingen in Limburg als gevolg van overvloedige neerslag. Ook bestaat het risico dat stormen, rukwinden of winterse neerslag bomen ontwortelen. Afhankelijk van de locatie kan dit leiden tot herstelkosten voor wegen, straatmeubilair, riolering en andere gemeentelijke eigendommen. Daarnaast ontstaat er tijdens warme en vooral droge zomers een toenemend brandgevaar, leidend tot verhoogde inzet van hulpdiensten, die deels ook door onze gemeente worden gefinancierd.	€ 200.000
9	Integrale veiligheid	Hoogwater Maas. Door hoogwater kan schade ontstaan aan o.a. woningen. De riolering kan overstromen waardoor regenwater zich mengt met rioolwater. Als het water weer wegzakt, kan een dikke laag slib achterblijven. Verder kan het zorgen voor diverse gezondheidsrisico's.	€ 180.000
10	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	De kans blijft bestaan op een toenemend gebruik van de voorzieningen. De Wmo is en blijft een open einde regeling en meer mensen zullen als gevolg van de vergrijping een beroep doen op de Wmo. Nu al zichtbaar dat er een toename is bij de hulp bij de huishouding.	€ 170.000

Top 10 geïnventariseerde risico's		€ 2.305.000
Overige risico's	Naast de top 10 risico's zijn er nog 32 risico's in kaart gebracht.	€ 1.801.000
Totaal geïnventariseerde risico's		€ 4.106.000
Benodigde weerstandscapaciteit (70%)		€ 2.874.200

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit

Iedere gemeente heeft te maken met risico's bij de uitvoering van haar taken. Deze risico's nemen toe door de uitbreiding van het takenpakket en de complexer wordende samenleving.

Een goed afgestemde financiële buffer oftewel weerstandscapaciteit is nodig om te voorkomen dat tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstellingen.

Risico's kunnen behoorlijk impact hebben op de organisatie, daarom is het van belang om de risico's goed in beeld te houden. De belangrijkste risico's moeten door adequate maatregelen beheerst worden.

Weerstandsvermogen is het vermogen van een gemeente om niet-structurele risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken takenpakket toch ongehinderd kan worden uitgevoerd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet.

Weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Voor het kunnen beoordelen van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de aanwezige weerstandscapaciteit te analyseren in samenhang met de omvang en achtergronden van de risico's.

Er zijn geen uniforme antwoorden te geven op de vraag hoe groot het weerstandsvermogen van een gemeente zou moeten zijn. Dit is sterk afhankelijk van de eigenheid van de gemeente en het risicoprofiel dat zij heeft.

Om de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt rekening gehouden met de veronderstelling dat nooit alle risico's zich zullen voordoen en zeker niet allemaal tegelijk en in maximale omvang. Door deze benadering kan op een verantwoorde wijze een lagere weerstandscapaciteit worden aangehouden. Er wordt uitgegaan van een zekerheidspercentage van 70%.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Om dit te bereiken, is voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat:

1. netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. solvabiliteitsratio;
3. grondexploitatie;
4. structurele exploitatieruimte;
5. belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Signaleringswaarden

Om de kengetallen eenvoudig te kunnen lezen heeft NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) met de Universiteit Twente signaleringswaarden opgesteld. Categorie C is het meest risicovol en categorie A is het minst risicovol.

	Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a.	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
1b.	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2.	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3.	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4.	Structurele exploitatieruimte	>0	= 0	<0
5.	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

1A en 1B Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1 a.	Netto schuldquote (bedrag x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	Vaste schulden	38.543	38.528	35.477	32.425	29.374	26.323
B.	Netto vlottende schuld	10.721	24.121	25.989	26.971	27.903	28.730
C.	Overlopende passiva	2.584	2.584	2.584	2.584	2.584	2.584
D.	Financiële vaste activa	-1.406	-1.366	-1.366	-1.366	-1.366	-1.366
E.	Liquide middelen	-286	-286	-286	-286	-286	-286
F.	Uitzettingen korter dan 1 jaar	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943
G.	Overlopende activa	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743
	Totaal	40.470	53.895	52.712	50.642	48.523	46.299
H.	Totale baten	43.741	53.216	43.573	40.668	40.530	46.845
	Netto schuldquote	93%	101%	121%	125%	120%	99%

1 b.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (bedrag x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	Vaste schulden	38.543	38.528	35.477	32.425	29.374	26.323
B.	Netto vlottende schuld	10.721	24.121	25.989	26.971	27.903	28.730
C.	Overlopende passiva	2.584	2.584	2.584	2.584	2.584	2.584
D.	Financiële vaste activa	-698	-688	-688	-688	-688	-688
E.	Liquide middelen	-286	-286	-286	-286	-286	-286
F.	Uitzettingen korter dan 1 jaar	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943	-7.943
G.	Overlopende activa	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743
	Totaal	41.178	54.573	53.390	51.320	49.201	46.977
H.	Totale baten	43.741	53.216	43.573	40.668	40.530	46.845
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	94%	103%	123%	126%	121%	100%

2 Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. De komende periode zullen we inzetten op het extra aflossen van geldleningen om de solvabiliteitsratio te verbeteren.

2.	Solvabiliteitsratio (bedrag x €1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	Eigen vermogen	14.639	12.441	11.937	11.714	11.495	11.413
B.	Balanstotaal	69.339	80.802	79.412	77.119	75.078	73.096
	Solvabiliteitsratio	21%	15%	15%	15%	15%	16%

3 Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de grondexploitaties moet terugverdiend worden. Een laag kengetal is gunstig: de boekwaarde is dan beperkt in relatie tot de totale omzet van de gemeente. Onze grondexploitaties zijn heel beperkt wat terug komt in een heel laag kengetal.

3.	Grondexploitatie (bedrag x €1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	Niet in exploitatie bouwgrond	0	1.201	1.535	1.535	1.535	1.535
B.	Bouwgrond exploitatie	85	647	874	413	565	0
	Totaal	85	1.848	2.409	1.948	2.100	1.535
C.	Totale baten	43.741	53.216	43.573	40.668	40.530	46.845
	Kengetal grondexploitatie	0%	3%	6%	5%	5%	3%

4 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Ook wordt rekening gehouden met toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Het verschil tussen de structurele baten en lasten wordt uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

4.	Exploitatieruimte (bedrag x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	Structurele lasten	32.200	37.016	37.016	37.016	37.016	37.016
B.	Structurele baten	37.610	39.019	39.019	39.019	39.019	39.019
C.	Structurele toevoeging reserves	247	356	356	356	356	356
D.	Structurele onttrekking reserves	0	785	785	785	785	785
E.	Totale baten	43.741	53.216	43.573	40.668	40.530	46.845
		12%	5%	6%	6%	6%	5%

5 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mogelijkheid om belastingtarieven te verhogen. Dit kan nodig zijn om financiële tegenvallers op te vangen of om ruimte te maken voor nieuw beleid.

5.	Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A.	OZB gezin gemiddelde WOZ waarde	271,41	274,11	274,11	274,11	274,11	274,11
B.	Rioolheffing gezin gemiddelde WOZ waarde	245,25	261,00	283,00	283,00	283,00	283,00
C.	Afvalstoffenheffing gezin	280,42	262,00	262,00	262,00	262,00	262,00
D.	Eventueel heffingskorting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E.	Totale lasten gezin gemiddelde WOZ waarde	797,08	754,81	754,81	754,81	754,81	754,81
F.	Woonlasten landelijk gemiddelde gezin	831,85	817,37	817,37	817,37	817,37	817,37
		96%	92%	92%	92%	92%	92%

Beoordeling onderlinge verhouding

De berekende kengetallen, worden afgezet tegen de signaleringswaarden.

Bij de rekening scoren we de op de verschillende onderdelen:

- Netto schuldquote 121% => categorie B
- Netto gecorrigeerde schuldquote 123% => categorie B
- Solvabiliteitsrisico 15% => categorie C
- Grondexploitatie 6% => categorie A
- Exploitatierisico 6% => categorie A
- Belastingcapaciteit 92% => categorie A

De kengetallen moeten in samenhang worden beoordeeld. Deze beoordeling is positief. De ontwikkeling van alle kengetallen laat een stabiel beeld zien voor de komende jaren. Voor het kengetal van de solvabiliteit zullen wij de komende tijd nadere actie ondernemen.

Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

- a. wegen en kunstwerken;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen;
- f. verlichting;
- g. speeltuinen.

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we de indeling van het BBV zoveel mogelijk in acht.

Inleiding

Onze gemeente heeft veel openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarvoor zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, kunstwerken, groen, speeltuinen, verlichting en gebouwen.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In de gemeente Bergen vormen de lasten van het onderhoud van kapitaalgoederen ongeveer 10% van de begroting 2024. Dit is inclusief de arbeidsuren en kapitaalslasten.

Hieronder is een tabel opgenomen waarin de status van onderhoudsplannen voor kapitaalgoederen is vermeld.

Actuele onderhoudsplannen	Jaar vaststelling	Jaar nieuwe vaststelling
Groenstructuurplan	2016	2026
Riolerings- en waterplan	2019	2025
Verlichtingsplan	2013	2023*
Onderhoud gemeentegebouwen	2016	2024
Wegenonderhoudsplan	2020	2025
Onderhoud speeltuinen	2021	2025

*) Het verlichtingsplan wordt dit jaar geactualiseerd.

Openbaar groen

Het groenstructuurplan bepaalt de contouren voor de inrichting van en het onderhoudsniveau voor het groen in de openbare ruimte. Het plan geeft in hoofdlijnen een zicht op het groenareaal. Het [groenstructuurplan 2016-2026](#) bevat een aantal kaders:

- Goedkoper maar duurzaam beheer van het groen areaal;
- Het accentueren van de landschappelijke verscheidenheid;
- Het versterken van de ecologische waarden;
- Praktische en doelmatige inrichting.

Het doel van het groenstructuurplan is het in beeld brengen van besparingen die mogelijk zijn waarbij met minder manuren het groenareaal op een acceptabel niveau (sober en doelmatig) onderhouden kan worden. Bij het opstellen van het plan is uitgegaan van een beleidsplan voor de komende 10 jaar.

Oppervlakte in ha.	
Openbaar groen	26,22
Gras	13,8
Beplanting	12,42

Wegen

Als wegbeheerder zijn we verantwoordelijk voor de staat van het onderhoud en de veiligheid van de openbare wegen binnen onze gemeente. Het beheer vraagt een gestructureerde aanpak. De uitkomsten van de wegenschouw, planning en begroting zijn vastgelegd in het digitale beheersysteem van de gemeente Bergen: [GBI](#). In het wegenbeheersplan gaan we uit van: 'een goede staat van de wegen met een minimaal risico op schade voor weggebruikers.

De [Nota Wegbeheer 2021-2024](#) is in december 2021 aan de Raad aangeboden en vastgesteld. Met ingang van het jaar 2020 is de dotatie in de bestemmingsreserve structureel met € 25.000 verhoogd naar € 247.125. In de meerjarenraming is hiermee rekening gehouden.

De kapitaallasten van de rehabilitatie van wegen worden gedekt door de reserve kapitaallasten infrastructuur. De stand van deze reserve is € 807.714 op 31 december 2022.

Er is structureel € 229.000 in de exploitatie beschikbaar voor onderhoudslasten.

Kosten onderhoudsplan wegen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onderhoudslasten	259	229	229	229	229	229
Kapitaallasten	628	764	815	811	971	971
Dotatie reserve kapitaallasten	247	247	247	247	247	247
Totaal	1.134	1.240	1.291	1.287	1.447	1.447

Kunstwerken

Een goede en veilige staat van onderhoud van 42 kunstwerken is gegarandeerd door het programmatisch uitvoeren van onderhoud. Op basis van inspecties en kengetallen is een meerjarenplanning voor de onderhoudswerkzaamheden van de kunstwerken opgesteld.

Uit deze meerjarenplanning blijkt dat, uitgezonderd een aanvullende investering voor het onderhoud van enkele grote kunstwerken, het structurele jaarlijkse budget voor de komende 5 tot 10 jaar toereikend is. Daarbij dient het per jaar beschikbare budget van € 20.000 van het ene naar het andere jaar overgeheveld te worden. Gelden uit jaren van minder onderhoud worden gespaard voor grote noodzakelijke onderhoudswerken in de toekomst.

Riolering en water

Het [GRP 2020-2025](#) is een voortzetting van het voorgaande beleid met een prominentere plek voor het klimaat adaptief maken van de leefomgeving. Daarnaast ligt de focus in de planperiode op het continueren van de afkoppel-activiteiten bij particulieren en in de openbare ruimte, het oplossen van een aantal knelpunten van wateroverlast, het verbeteren van waterkwaliteit en regionale samenwerking. In 2023 is een financiële actualisatie doorgevoerd van het GRP. De voorziening riolering is ten behoeve van het onderhoud en vervanging. De stand van de voorziening riolering is per

ultimo 2022 € 530.793. Wij gaan er vanuit dat de voorziening toereikend is mits de jaarlijkse verhoging die in het GRP is aangegeven doorgevoerd wordt.

De inspecties en het onderhoud worden planmatig uitgevoerd. In 2023 is het kostendekkingsplan van GRP 2020-2025 geactualiseerd. Uit deze prognose blijkt dat de huidige verhoging met € 10 euro + inflatiecorrectie voldoende is om het GRP 2020-2025 uit te voeren.

Een ecologisch verantwoorde inrichting van infiltratiebermen en wadi's draagt bij aan verbetering van de biodiversiteit. Dit is onder meer uitgevoerd op het veldje bij de Boterdijk te Siebengewald en het Kösterplein in Siebengewald.

Er is op dit moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen

Het onderhoudsplan voor gebouwen is verouderd en wordt in 2024 herzien.

In 2022 werd een groot deel van het gemeentelijk vastgoed opnieuw geïnventariseerd en is de onderhoudsstaat in kaart gebracht volgens de [NEN2767-methode](#) voor conditiemetingen.

De uitkomsten van de inventarisatie zullen we borgen in een softwarepakket voor facilitair beheer. Dit om overzicht over de objecten te houden, efficiënter te werken, te sturen op risico's en jaarlijks een geactualiseerd meerjarig onderhoudsplan op te stellen. Het plan zal in 2023 worden afgerond. Op dit moment hebben we circa 49 objecten in eigendom met een verzekerde waarde van € 49 miljoen. In de loop van 2023 is een verbouwingsplan verder uitgewerkt voor het gemeentehuis om te voldoen aan de huidige Arbo- en duurzaamheidseisen. Het uitgangspunt is sober en doelmatig.

Er is op dit moment wel sprake van achterstallig onderhoud aan het gemeentehuis.

Verlichting

In mei 2013 is het [Beleidsplan Openbare Verlichting 2013-2022](#) vastgesteld. In dit beleidsplan worden de uitgangspunten voor de plaatsing, vervanging, beheer en onderhoud van de openbare verlichting in onze gemeente voor de komende periode van 10 jaar beschreven en vastgelegd.

Het plan bevat aanbevelingen die zich richten op de functies en kenmerken van de openbare ruimten met daarbij het gewenste verlichtingsniveau. De uitwerking van dit beleidsplan leidt tevens tot de noodzakelijke investeringen.

Vervanging, beheer en het onderhoud van de openbare verlichting wordt jaarlijks uitgevoerd.

De bestaande voorziening is omgezet in een bestemmingsreserve en bedraagt ultimo 2022 € 487.544.

De dotatie in 2024 bedraagt € 89.000. In 2023 zal een nieuw verlichtingsplan worden vastgesteld.

Per 31 december 2022 waren er 3.431 armaturen.

De Energiemonitor openbare verlichting 2020 gemeente Bergen (peildatum januari 2021) levert de volgende resultaten op t.o.v. de landelijke doelstellingen

- 31,4% energiebesparing: doelstelling 50% in 2030.
- 61,0% energiezuinige verlichting.
- 39,0% conventionele-armaturen.

Speeltuinen

In 2021 is de speeltuinennota herijkt. Het onderhoud van de speelvoorzieningen in de gemeente Bergen wordt op het niveau "schoon, heel en veilig" uitgevoerd. De speelvoorzieningen worden vervangen aan de hand van een flexibel vervangingsschema. Wij gaan het aantal speeltoestellen niet uitbreiden. Dit omdat er voldoende toestellen zijn.

In het vastgestelde speeltuinenbeleid kunnen de speeltoestellen worden vervangen die niet meer veilig zijn en als er nog behoefte aan is.

Er is op het moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Overzicht onderhoud kapitaalgoederen

Onderstaand een totaaloverzicht jaarlijkse kosten van het regulier onderhoud van de kapitaalgoederen(excl. loonkosten).

Budgetten per onderdeel (bedragen x €1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Openbaar groen	117	152	152	152	152	152
Riolering & water	408	408	408	408	408	408
Wegen	258	258	258	258	258	258
Verlichting	60	57	57	57	57	57
Onderhoud gebouwen	106	65	65	65	65	65
Kunstwerken	49	20	20	20	20	20
Speeltuinen	19	20	20	20	20	20
Totaal	1.017	980	980	980	980	980

Paragraaf D Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we de indeling van het BBV zoveel mogelijk in acht.

Voor gemeenten is de [Wet financiering decentrale overheden](#) (Wet Fido) van toepassing. De belangrijkste uitgangspunten van de Wet Fido zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden alsmede het beheersen van renterisico's.

Het beleid voor de financiering binnen de gemeente Bergen is geregeld in het [treasurystatuut 2021](#) dat is vastgesteld door de raad op 26 april 2021.

Het treasurystatuut is het geheel aan regels waarbinnen de treasury-activiteiten plaats moeten vinden. Het betreft niet alleen de regels waar de treasuryfunctie zich aan moet houden, maar ook de bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van treasury-activiteiten.

Algemene interne en externe ontwikkelingen

Intern

Maandelijks wordt bekeken aan de hand van het banksaldo, het saldo van de schatkist en de liquiditeitenprognose of er een langlopende lening afgesloten moet worden of dat het mogelijk is om overtollige middelen weg te zetten. De ontwikkelingen op de kapitaalmarkt van kortlopende- en langlopende financieringsmiddelen zijn ook mede bepalend voor het moment waarop een lening aangetrokken wordt.

De rente is afgelopen periode behoorlijk gestegen door renteverhogingen van de [ECB](#). We blijven dit goed monitoren en actie ondernemen als dit noodzakelijk is.

Het treasurystatuut is ook gericht op het voorkomen van risico's bij het uitzetten van gelden. Met de invoering van het schatkistbankieren zijn de mogelijkheden tot het uitzetten van gelden verder beperkt.

Extern

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. De gegevens van deze rentevisie zijn afkomstig van onze huisbankier de [N.V. Bank Nederlandse Gemeenten](#).

Relatiebeheer & Kasbeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten is onze huisbankier. Verder wordt (in zeer beperkte mate) gebruik gemaakt van rekening-courant faciliteiten van de Rabobank. Deze rekening wordt vooral gebruikt voor het afstorten van contanten uit de kassa's van het KCC.

Liquiditeitspositie

Hieronder is de gemiddelde liquiditeitspositie over het jaar 2022, begroting 2023 en begroting 2024 opgenomen.

We hebben een rekening-courant faciliteit met de BNG-bank, waarbij de kredietlimiet € 500.000 bedraagt. De rentevergoeding voor deze faciliteit bedraagt: 1-maands Euribor met een opslag van 12 basispunten.

Berekening van de liquiditeitspositie	Rekening	Begroting	Begroting
(bedrag x € 1.000)	2022	2023 - primitief	2024
<u>Berekening vlottende schuld</u>			
Vlottende schuld	0	0	0
Vlottende middelen	288	292	290
Per saldo vlottende schuld	-288	-292	-290
<u>Berekening van de kasgeldlimiet</u>			
Begrotingstotaal	55.211	35.281	43.573
Ministerieel percentage	8,5	8,5	8,5
Kasgeldlimiet	4.693	2.999	3.704
<u>Berekening ruimte binnen kasgeldlimiet</u>			
Gemiddelde vlottende schuld	-288	-292	-290
Kasgeldlimiet	4.693	2.999	3.704
Ruimte onder kasgeldlimiet	4.981	3.291	3.994

Rentebeleid

In de BBV is bepaald dat in de paragraaf Financiering een renteschema wordt opgenomen waaruit ook het renteresultaat blijkt. Daarnaast moet inzicht geboden worden in de financieringsbehoefte.

Renteschema	Rekening	Begroting	Begroting
	2022	2023 - primitief	2024
Externe rentelasten	114.447	139.737	289.550
Externe rentebaten	-69.283	-66.583	-43.610
Rentesaldo	45.164	73.154	245.940
Rente die doorberekend moet worden aan het grondbedrijf	2.727	11.440	0
Rente projectfinanciering die doorberekend moet worden aan taakveld	0	0	
Rentebaat van doorverstrekte leningen die die doorberekend moeten worden aan taakveld	0	0	
Rente naar taakvelden	2.727	-11.440	0
Rente over eigen vermogen	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0
Rente over vermogen	0	0	0
Te verdelen rentekosten	47.891	61.714	245.940
Aan taakvelden toebedeelde rente	-169.227	-136.709	-283.388
Renteresultaat	-121.336	-74.995	-37.448

Risicobeheer

Het renterisico van de vlottende schuld wordt bepaald op basis van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet wordt vastgesteld op basis van een percentage van de totale begrotingsomvang. Het percentage is door de minister vastgesteld op 8,5%. De gemeente mag voor deze ruimte kortlopende schulden aangaan. Verantwoording over de ruimte binnen de kasgeldlimiet wordt afgelegd aan de provincie. De kasgeldlimiet is gelijk aan een bepaald percentage (8,5%) van het begrotingstotaal. Doordat de kortlopende schuld structureel niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet, wordt het risico beperkt op grote fluctuaties in de korte rente, waarmee het begrotingsevenwicht in gevaar zou kunnen komen.

Kasgeldlimiet

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kort- en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot één jaar, dient rekening gehouden te worden met de kasgeldlimiet, gemaximeerd in de wet FIDO. De kasgeldlimiet is gelijk aan een bepaald percentage (8,5%) van het begrotingstotaal in 2024 € 3,7 miljoen. Doordat de kortlopende schuld structureel niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet, wordt het risico beperkt op grote fluctuaties in de korte rente, waarmee het begrotingsevenwicht in gevaar zou kunnen komen. Zoals aangegeven bij het kengetal over de solvabiliteit zullen wij de komende periode inzetten op extra aflossen van geldleningen.

Kasgeldlimiet x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totale lasten	39.466	53.159	43.573	43.310	40.668	40.530
Ministerieel percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	3.354,61	4.518,52	3.703,71	3.681,35	3.456,78	3.445,05

Renterisiconorm

Het renterisico over de vaste schuld wordt uitgedrukt in de mate van overschrijding van de renterisiconorm. De renterisiconorm is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (sinds 2001 vastgesteld op 20%) van de vaste schuld per 1 januari van het betreffende jaar.

Renterisiconorm x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totale lasten	39.466	53.159	43.573	43.310	40.668	40.530
Ministerieel percentage	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Rente risiconorm	7.893,20	10.631,80	8.714,60	8.662,00	8.133,60	8.106,00

Leningenportefeuille

De huidige leningenportefeuille bestaat uit drie leningen aangegaan met de NV Bank Nederlandse Gemeenten en één met de [Nederlandse Waterschapsbank N.V.](#).

Leningen in portefeuille	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Omvang per 1 januari	36.380.600	41.579.325	38.528.050
Vervroegde aflossingen	0	0	0
Reguliere aflossingen	2.301.275	3.051.275	3.051.275
Nieuw aangetrokken leningen	7.500.000	0	0
Omvang per 31 december	41.579.325	38.528.050	35.476.775

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Algemeen

De Gemeente Bergen acteert in een dynamische omgeving waarin zij haar toegevoegde waarde naar partners en burgers voortdurend moet bewijzen en waarin de verwachtingen hooggespannen zijn.

Organisatie (ontwikkeling)

Een goed openbaar bestuur doet er toe en dient daarin ondersteund te worden door een goed toegerust ambtelijk apparaat. Uitgangspunt is een sterke en flexibele eigen organisatie. In 2023 is verder gewerkt aan de organisatievisie en een daarbij passende structuur. De organisatievisie is gestoeld op vier thema's, te weten leiderschap, kwaliteit werkorganisatie, dienstverlening en personeel & organisatie.

De stand van zaken over de uitgevoerde maatregelen wordt hierna aan de hand van de 4 thema's van organisatieontwikkeling toegelicht.

Leiderschap

In 2023 is de rol van coördinator geëvalueerd en verduidelijkt op rol- en taakstellingen. Deze rol is belegd binnen elk team zodat er voor medewerkers een eerste aanspreekpunt is. Hiërarchisch gezien blijft de afdelingsmanager verantwoordelijk maar wordt deze ondersteund door de coördinator in de dagelijkse aansturing. Met het leidinggevend kader worden periodiek werksessies gehouden waarin de afstemming plaatsvindt over de 4 thema's van organisatieontwikkeling.

Dienstverlening

In 2023 is verder uitvoering gegeven aan het [programma dienstverlening](#). Een plan dat meerjarig voorziet in concrete maatregelen om de dienstverlening te verbeteren. Periodiek wordt de raad over de stand van zaken geïnformeerd. Alle medewerkers hebben in 2023 de training "Hoe klantgericht ben jij" gevolgd. Medewerkers zijn hiervoor random ingedeeld en dit leverde een mooie mix aan inzichten en ervaringen op. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar deel 2 programmaverantwoording, thema 'Publieke dienstverlening'.

Kwaliteit werkorganisatie

In 2023 is verder uitvoering gegeven aan de implementatie van het zaaksysteem en na afronding is er veel aandacht en tijd gestoken in het verfijnen en werkbaar houden van de processen. Blijvende aandacht zal er in 2024 zijn voor procesoptimalisatie, snelheid, betrouwbaarheid en continuïteit van onze dienstverlening.

De regels rondom de rechtmatigheid gaan veranderen. In samenspraak met de auditcommissie en de accountant is een verkenning gedaan naar de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven. Het jaar 2022 heeft als pilot gediend en in de jaarrekening heeft het college hierover een verklaring toegevoegd in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Rekenkamercommissie heeft afgelopen jaar onderzoek gedaan naar informatieveiligheid, zowel de systemen als de processen. Het rapport is eind vorig jaar opgeleverd en het college heeft aangegeven uitvoering te geven aan de gedane aanbevelingen.

Personeel en organisatie

In 2023 is verder uitvoering gegeven aan het up to date houden van arbeidsvoorwaarden. De personeelsdossiers van medewerkers zijn gedigitaliseerd en worden up to date gehouden. Ook gespreksverslagen van functionerings- en boordelingsgesprekken zijn onderdeel van dit dossier. Op het gebied van Arbo/Rie is geïnvesteerd in een nieuw systeem voor bedrijfshulpverlening en zijn ook nieuwe medewerkers hiervoor opgeleid. De grote verbeterpunten voor de komende jaren met betrekking tot arbeidsomstandigheden zijn gekoppeld aan de aanpassingen van het gemeentehuis en gemeentewerf.

In samenwerking met het MT is er gestart het leerplatform "de Bergen Academie". Een eigen opleidingsplatform waarin medewerkers met en van elkaar kunnen leren. Dit door middel van e-

learningmodules in combinatie met workshops voor en door medewerkers. De focus ligt hierbij op het opwaarderen van het eigen vakmanschap en vitaliteit. Voorbeelden hiervan zijn workshops door eigen medewerkers, denk hierbij aan de Griffie, Financiën en uitleg over de mandaatregeling door Juridische Zaken. De Bergen Academie is een dynamisch concept van en voor medewerkers.

In 2024 zal verder invulling gegeven worden aan vitaliteitsbeleid. Dit betekent dat er geïnvesteerd wordt in randvoorwaarden om medewerkers fit voor het werk te houden. Dit hangt natuurlijk samen met goede werkomstandigheden en ontwikkelen van vaardigheden maar ziet ook op maatregelen die medewerkers zelf kunnen nemen op het gebied van gezondheid waarin de werkgever ondersteunend/faciliterend kan zijn.

Regionale samenwerking

Het coalitieakkoord gaat er vanuit, dat wij waar mogelijk en nodig blijven samenwerken met andere overheden. De gemeente Bergen wil op regionaal niveau een betrouwbare strategische partner zijn voor onze buurgemeenten in Nederland en Duitsland. Echter, samenwerken is geen doel op zich, maar moet in het belang zijn van onze gemeente.

Tot op heden hebben wij in Noord- en Midden Limburg meerdere samenwerkingsverbanden.

Sommige zijn wettelijk voorgeschreven, andere zijn vrijwillig aangegaan. Alle zijn daarbij van invloed op onze organisatie vanuit de gedachte dat dit (op termijn) zijn effect krijgt op kwaliteit en kosten.

Te noemen zijn:

- Te noemen zijn: De RUD ([Regionale Uitvoeringsdienst](#)), waar tenminste de basistaken milieu worden uitgevoerd.
- De [Veiligheidsregio Limburg Noord](#) (VRLN) voor crisisbeheersing, openbare veiligheid en gezondheidszorg.
- Uitvoering van de [Regiovisie](#) Bergen, Gennepe en Mook en Middelaar, ter versterking van de regionale structuur. De gebiedsvisie [Top van Limburg](#) vormt de schakel tussen de Regiovisie BGMM uit 2010 en een concrete uitwerking in projecten die in onderlinge samenhang te realiseren zijn en waar stakeholders een actieve bijdrage aan leveren.
- Grensoverschrijdende samenwerking tussen de gemeenten Bergen, Boxmeer, Cuijk, Gennepe, Goch, Kalkar, Mook en Middelaar, Uedem en Weeze. Mogelijkheden voor een nieuw gezamenlijk [Interreg-project](#) worden gezocht, waarbij ingezet wordt op grensoverschrijdende samenwerking.
- In de Regio Noord-Limburg is gezamenlijk door de 8 gemeenten gewerkt aan het uitvoeren van de [Regiovisie](#) en uitvoeringsprogramma. Enerzijds via de Regiodeal, een partnerschap tussen Rijk en regio om brede maatschappelijke opgaven vanuit de regio op te pakken. Anderzijds via de investeringsagenda, een samenwerking tussen Provincie en Regio. Er zijn eind 2023 drie vier tranches met projecten geweest, met als doel een gezonde regio, waar je prettig woont, werkt, leert en onderneemt.
- De [MGR sociaal domein](#) voor gezamenlijke inkoop van zorg.

Personeelskosten

Vaste en tijdelijke personeelskosten

Het ingerichte proces van managementrapportages zorgt er voor dat we voldoende stuurinformatie hebben en in control zijn op gebied van personele kosten. Bestuurlijk wordt elk kwartaal gerapporteerd. De externe inhuur wordt ingezet daar waar specifieke expertise ontbreekt. Voorop staat dat er eerst gekeken wordt naar kansen voor de eigen medewerkers in de zin van ontwikkelkansen. Jobcarving (werk passend bij capaciteiten en behoeften werknemer) en investeren in het opleiden van medewerkers in de praktijk helpt de organisatie in het vinden van oplossingen in een overspannen arbeidsmarkt.

Bezetting

De inhuur van externen laat een daling zien in de uitgaven. De gemeente Bergen blijft inzetten op het zoveel mogelijk structureel invullen en de vaak duurdere tijdelijke externe inhuur te beperken. Voor bepaalde taken is externe inhuur noodzakelijk vanwege specifieke expertise en soms ook vanwege de tijdelijkheid van een opdracht. De organisatie realiseert bovengenoemd streven door organisatie breed te kijken naar oplossingsmogelijkheden. Voorbeelden hiervan zijn vacaturebeleid, herbezetting door langdurig ziekteverzuim, tijdelijke specifieke kennis inhuren of het invullen van moeilijk invulbare vacatures door externen. Dit verklaart de toename in bezetting en de afname in de uitgaven van externe inhuur.

Gemeentelijke bezetting in fte en personen

Bergen (L.)

Salarisbestanden | 2019 - 2022

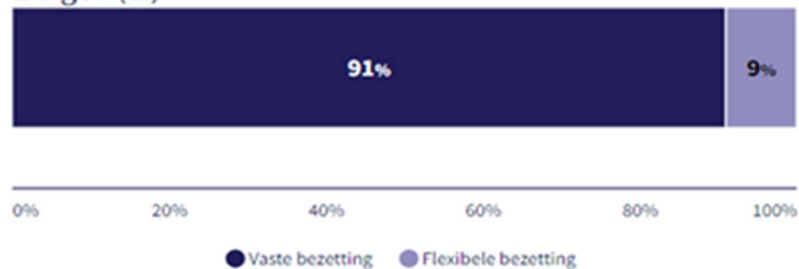
Uitgaven aan externe inhuur t.o.v. loonsom

Enquête, salarisbestanden | 2020 - 2022

Verdeling vaste en flexibele bezetting

Bergen (L.)

Arbeidsvoorwaarden

CAO-onderhandelingen

VNG, de WSGO, FNV Overheid, CNV Overheid en PDO hebben pas op 21 februari 2023 een [principeakkoord voor de Cao Gemeenten en de Cao SGO](#) (samenwerkende gemeentelijke organisaties) gesloten met een looptijd tot 1 januari 2024.

Met dit akkoord willen sociale partners uiting geven aan de waardering voor de inzet van de medewerkers bij het oppakken van de vele en veranderende maatschappelijke opgaven voor de gemeentelijke sector. De financiële afspraken (loonstijging 5-9% afhankelijk van salarisschaal) komen tegemoet aan de noodzaak om (extra) te investeren in de koopkracht van de medewerkers die daarin zo'n vitale rol hebben, en in de aantrekkelijkheid van de gemeentelijke sector voor zittende en nieuwe medewerkers.

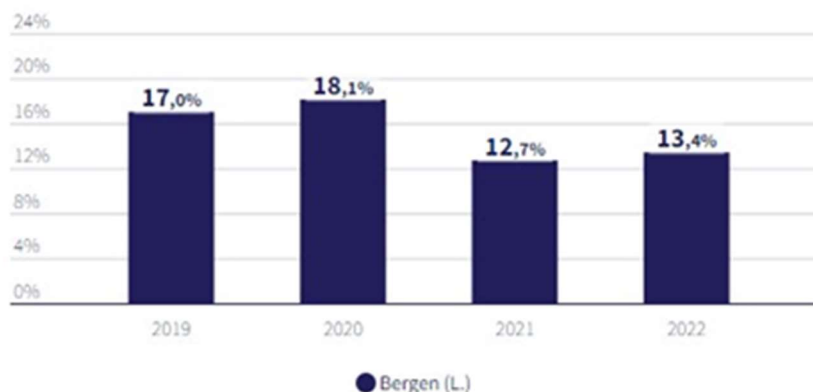
De onderhandelingen voor de nieuwe CAO vanaf 2024 zullen dit jaar dan wel begin 2024 afgerond worden.

In- en uitstroom

Met behulp van enkele afbeeldingen is het in één oogopslag duidelijk dat de organisatie op een gezonde manier bezig is met haar personeelsbeleid. De beelden laten een organisatie in control zien zonder extremen. Dat wil zeggen geen grote schommelingen.

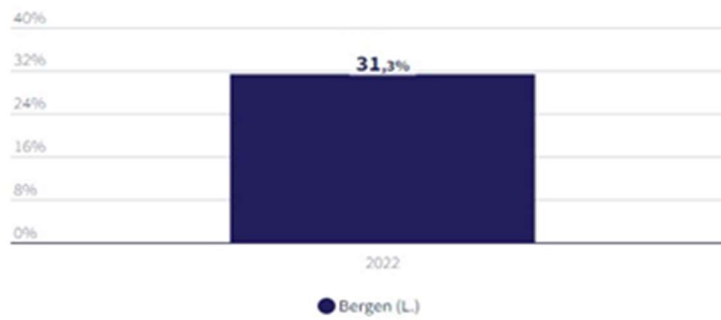
Het beeld in de groep 55 jaar en ouder kent voornamelijk een natuurlijk verloop, zoals zelf vervroegd stoppen met werken, of het bereiken van de AOW gerechtigde leeftijd. De uitstroom in overige categorieën heeft te maken met persoonlijke ambitie welke gevonden is buiten de organisatie. De afbeeldingen instroom, in relatie tot het inhuren van externen, geeft eveneens een beeld van in control zijn. Het lukt de organisatie, ook in deze turbulente arbeidsmarkt om nieuwe "jongere" medewerkers aan de organisatie te binden.

Instroompercentage

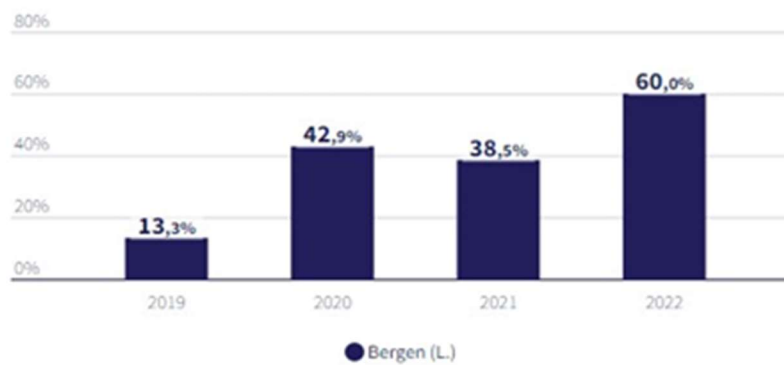
Salarisbestanden | 2019 - 2022

Aandeel instromers jonger dan 35 jaar

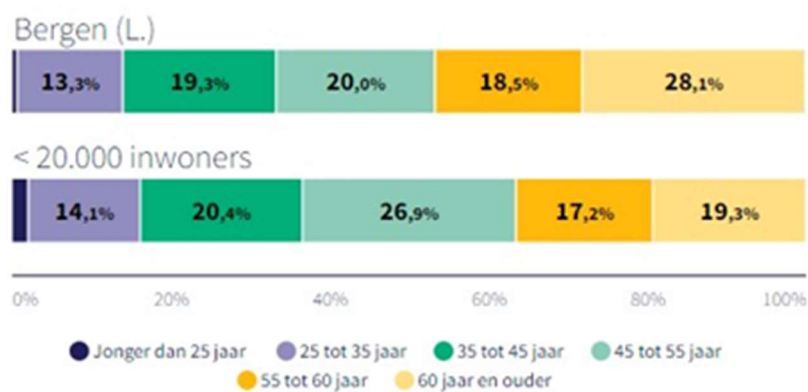
Salarisbestanden | 2022

Aandeel uitstromers ouder dan 60 jaar

Salarisbestanden | 2019 - 2022

Bezetting in personen naar leeftijdsklasse

Salarisbestanden | 2022

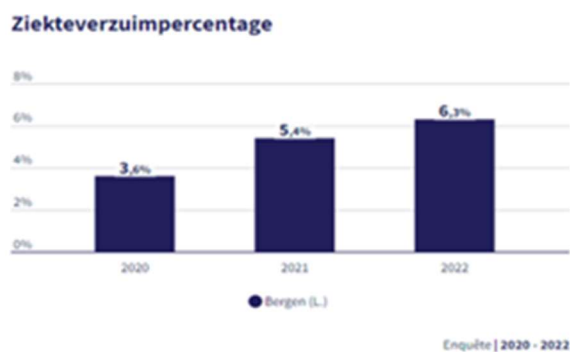
Strategische personeelsplanning

Van belang is aandacht te hebben voor de personeelsplanning nu en in de toekomst. Dit vraagt een goed beeld van de competenties en potentials in de eigen organisatie gerelateerd aan de opgaven de komende jaren alsmede inzicht in de arbeidsmarkt, zoals de beroepen waarbij schaarste is. Binnen het overheidsdomein worden door veel partijen (o.a. [A&O fonds](#)) deze ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. Ook de gemeente Bergen wil tijdig inspelen op ontwikkelingen door middel van het instrument van strategische personeelsplanning. Zicht hebben op wie de organisatie de komende jaren gaat verlaten op basis van leeftijd en weten waar medewerkers moeilijk te vervangen zullen zijn gelet op de krapte op de arbeidsmarkt. Daar waar medewerkers gekoppeld zijn aan bedrijf kritische processen willen we tijdig inspelen op vervanging dan wel opleiding van eigen medewerkers. In 2024 willen we concreet inzichtelijk hebben welke opgave we de komende jaren in dit opzicht hebben. Vooruitdenken en handelen en zo voorkomen dat we ad hoc zijn overgeleverd aan marktpartijen. Zoals aangegeven vraagt het borgen van continuïteit in personele capaciteit en kwaliteit om tijdig anticiperen op de feitelijke situatie. De huidige populatie ambtenaren van de gemeente Bergen 28% > 60 jaar maakt de dienstverlening kwetsbaar als we niet tijdig inspelen op de realiteit en de immer nog krappe arbeidsmarkt. Dit kan betekenen dat ook de gemeente Bergen gelet op het inspelen op bovengenoemde ontwikkelingen extra middelen vrij zou moeten maken om medewerkers eerder aan te nemen en op te leiden/begeleiden dan de datum waarop de huidige medewerker de organisatie zal verlaten. Een soort dubbele bezetting gedurende een bepaalde tijdspanne.

Arbo & RIE

Voor een goede huisvesting van het personeel is het afgelopen jaar verder gewerkt aan de plannen tot aanpassing van het gemeentehuis. Relevante wet- en regelgeving nopen tot een aanpak op diverse onderdelen, met name klimatologische maatregelen, verduurzaming en verbetering van enkele functionaliteiten. In een afzonderlijk traject zal in 2023 een voorstel aan de raad worden voorgelegd.

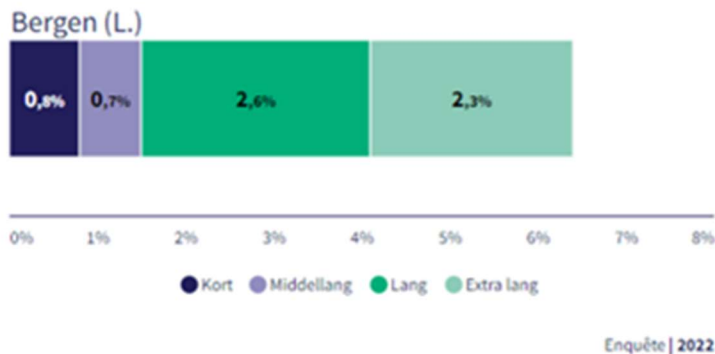
Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage is gedefinieerd als het totaal aantal ziekte-dagen van de medewerkers, in procenten van het totaal aantal beschikbare kalenderdagen van de medewerkers in enig jaar. Het verzuimpercentage kan in de volgende klassen worden verdeeld:

- Kort verzuim: verzuim dat maximaal 7 kalenderdagen duurt
- Middellang verzuim: verzuim dat 8 tot en met 42 kalenderdagen duurt
- Lang Verzuim: verzuim dat tot en met 365 kalenderdagen duurt
- Extra lang verzuim: verzuim dat 366 kalenderdagen of langer duurt

Opbouw ziekteverzuimpercentage

In de opbouw dient te worden meegenomen dat er in 2022 nog sprake was van een relatief hoog ziekteverzuim van 6,3%. In twee frequente langdurige verzuimgevallen is er sprake van het beëindigen van het dienstverband. Twee langdurig zieke medewerkers zijn in de loop van 2023 weer volledig hersteld gemeld. De doorvertaling hiervan zal volgens verwachting tot gevolg hebben dat het verzuimpercentage in 2023 lager gaat uitkomen.

De huidige lopende ziekte casuïstiek betreft medewerkers met een medische oorzaak. De organisatie blijft consequent sturen op de uitvoering van de [Wet verbetering Poortwachter](#) in nauwe samenspraak met leidinggevend en de Arbodienstverlener, de Bedrijfspoli.

Informatisering en automatisering

De eerste stappen zijn gezet naar een nieuwe opzet voor de infrastructuur op basis van SAAS (Software As A Service). Hiermee verschuiven een aantal werkzaamheden en verantwoordelijkheden van de gemeente naar de leverende partij. De nadruk bij de gemeente komt hierdoor meer te liggen op regie voeren op applicaties, functioneel applicatiebeheer, security, monitoring en ondersteuning op het gebied van gebruikersbeheer, autorisaties en kantoorautomatisering.

Er is veel aandacht besteed aan het verbeteren van de processen en procedures rondom informatieveiligheid. Op het gebied van netwerk- en device monitoring is de implementatie afgerond van de software die daarin voorziet. Daarnaast is het [Information Security Management Systeem](#) (ISMS) vernieuwd, waardoor de bewustwording en verantwoording van de informatiehuishouding beter binnen de hele organisatie is belegd.

Op servergebied zijn er veel wijzigingen doorgevoerd, waarbij de besturingssystemen up to date zijn gebracht. Oude software en hardware is uitgefaseerd, waardoor de risico's op misbruik zijn verkleind. Er is meer aandacht voor de informatiehuishouding binnen de organisatie en de gebruikte applicaties, waarbij sterk wordt ingezet op het motto "de juiste informatie, voor de juiste persoon op het juiste moment beschikbaar hebben".

Paragraaf F Verbonden Partijen

Algemeen

In het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) is bepaald dat bij de begroting en rekening in een afzonderlijke paragraaf wordt ingegaan op de verbonden partijen.

In deze paragraaf van de programmabegroting treft u een gecompriëerde lijst van de verbonden partijen aan.

In de lijst van verbonden partijen staat ten minste de volgende informatie opgenomen ([artikel 15 lid 2 BBV](#)) :

- a. De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. De eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeenten en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we de indeling van het BBV zoveel mogelijk in acht.

Inleiding

Gezien het belang van de verbonden partijen voor de gemeente is het gewenst invulling te geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad op dit terrein.

In deze paragraaf zal, onder verwijzing naar de [nota Governance Verbonden Partijen](#), vastgesteld in 2017, ingegaan worden op de voortgang van de beleidsuitvoering en nieuwe ontwikkelingen. Het vastgestelde beleidskader is toegepast in het onderstaande overzicht van de bestaande verbonden partijen.

Huidige bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging bij verbonden partijen:

- Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
- Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Omnibuzz
- Werkvoorziening Aanvullende Arbeid
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Limburg-Noord
- Biblioplus
- Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

De begrotingen en begrotingswijzigingen van bovengenoemde samenwerkingsverbanden worden aan de raad voorgelegd voor een zienswijze.

Verbonden partijen waarover advies wordt gegeven aan college:

- Burgemeestersoverleg regio Venlo
- Het veiligheidshuis Noord-Limburg
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)

Verbonden partijen waarvan gemeente Bergen aandeelhouder is en waarover geen advies wordt gegeven aan college en raad:

- Enexis Holding N.V
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
- Claim Staat Vennootschap B.V.
- Extra Zekerheid Vennootschap B.V.
- Waterleidingmaatschappij Limburg
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Inkoopcentrum Zuid

Verbonden partijen waarover geen advies wordt gegeven aan college en raad:

- Euregio-Rijn Waal
- Euregio-Rijn-Maas Noord
- Regio Venlo
- BING
- Gemeenschappelijke Orgaan regeling voor het toezicht op het Openbaar onderwijs Bergen, Boxmeer, Cuijk, Gennep, Grave, Mill en St. Hubert
- Regiovisie Bergen/Gennep/Mook
- Bestuurlijk overleg Maas
- Werkbedrijf
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
- Lokale educatieve en welzijnsagenda
- O.O.G.O. (Op Overeenstemming Gericht bestuurlijk Overleg)
- Overleg orgaan toezicht openbaar onderwijs
- De lokale Driehoek (Burgemeester, Officier Openbaar Ministerie, Chef Politie)
- Regionaal bestuurlijk overleg
- Regiovisie Sport
- Limburgs integriteitsoverleg
- Fluglärm Commission
- Gemeenschappelijke luchtverkeerscommissie
- Regionaal Mobiliteitsoverleg
- Nazorgorganisatie/Bodemzorg
- Overleg openbaar vervoer
- 7 Burgemeesters overleg
- Stichting Leisure port
- Stichting promotieplatform Maasduinen
- Stichting Limburg-Noord
- Routebureau Noord- en Midden Limburg
- Toeristisch platform
- Platform Noordelijke Maasvallei
- Overlegorgaan Nationaal Park de Maasduinen
- Maascorridor
- Industriële kring
- Contactgroep Flammert
- Coördinatieoverleg EZ
- Werkgroep Ruimte en Economie
- Werkgroep Wonen Noord-Limburg
- Werkgroep Landelijk gebied
- Regionale Energie Alliantie
- Waterpanel Noord
- Stuurgroep Wonen Noord-Limburg
- Stichting de Marke

Overzicht verbonden partijen

Omnibuzz	
Vestigingsplaats	Geleen
Website	https://www.omnibuzz.nl
Gemeentelijk belang	Omnibuzz is verantwoordelijk voor het (collectief) vraagafhankelijk vervoer (CVV) voor klanten met een indicatie vanuit de Wmo.
Gemeentelijk aandeel	€ 212.648
Vertegenwoordiging	Wethouder Buijsse
Beleidsverantwoording	<p>De missie van Omnibuzz is: "Goed, veilig, betrouwbaar en betaalbaar doelgroepenvervoer voor nu en later". Het doel is, het bieden van de beste service op het gebied van (aangepast) vervoer. Om te kunnen sturen op de best passende vervoersoplossingen, is Omnibuzz ingericht als mobiliteitscentrale. Bij het realiseren van haar ambities gaat Omnibuzz uit van drie pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het kantelen van vervoer en het gebruik van OV stimuleren; - het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer; - Omnibuzz als slimme organisatie.
Risico's	<p>De geactualiseerde ingeschatte risico's van de GR Omnibuzz zijn als volgt bepaald:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verminderd draagvlak en/of draagkracht bij gemeenten voor de missie en visie van Omnibuzz. 2. Beheersbaarheid van het vervoer. 3. Kwetsbaarheid taxibedrijven. 4. Kennis en inzetbaarheid intern personeel. <p>Voor de geïdentificeerde risico's geldt dat Omnibuzz passende maatregelen treft om deze risico's te mitigeren en beheersbaar te houden.</p> <p>Op basis van een impactanalyse is de minimum (€ 520.000) en maximum (€ 1.308.000) stand van de algemene reserve berekend. Het saldo primo € 900.000 ligt binnen deze bandbreedte.</p>
Eigen vermogen 1-1-2024	€ 1.017.498
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 1.011.373
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 5.406.774
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 4.689.815
Verwacht resultaat 2024	€ 0

Regionale Uitvoeringsdienst	
Vestigingsplaats	Venray
Website	https://www.rudlimburgnoord.nl
Gemeentelijk belang	<p>Samenwerking op basis van een Gemeenschappelijke Regeling binnen Noord - en Midden Limburg op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor taken uit het werkveld van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).</p> <p>De Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (GR RUD LN) is één van de 29 Omgevingsdiensten die Nederland heeft. Namens haar 16 deelnemers is de GR RUD LN belast met de uitvoering van taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, gericht op een schone, veilige en gezonde leefomgeving. Activiteiten die het leefmilieu belasten kunnen langdurige effecten op onze gezondheid hebben en zijn daarom aan regels gebonden. Er wordt gecontroleerd of deze regels in de praktijk worden nagekomen en desnoods wordt er corrigerend opgetreden (handhaving).</p> <p>Daarnaast zijn het vooral grote maatschappelijke (milieu)vraagstukken die extra aandacht vragen: energiebesparing/duurzaamheid, stikstofproblematiek, ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) en waterkwaliteit.</p> <p>Deelname aan de RUD is voor een aantal taken, de zogenaamde basistaken, verplicht op grond van de Wet VTH (Hfst 5 van de Wabo).</p>
Gemeentelijk aandeel	€ 25.852
Vertegenwoordiging	Burgemeester Pelzer
Beleidsverantwoording	<p>De doelstelling van het programma is om in een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de deelnemers de kwaliteit van dienstverlening aan burgers, bedrijven en belanghebbenden te verbeteren bij de uitvoering van VTH taken en de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te verbeteren. De GR RUD LN wil daarbij een innovatieve, flexibele, slagvaardige en efficiënte organisatie zijn.</p> <p>De dienstverlening wordt verbeterd door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een 'level playing field' (gelijke benadering en behandeling onder de GR RUD LN); 2. Minder toezichtlasten door efficiënte en innovatieve toezichtmethoden.

Risico's	<p>De RUD LN inventariseert jaarlijks de risico's waaraan de RUD LN is blootgesteld. Een aantal risico's zijn afgedekt met verzekeringen. Denk daarbij aan de aansprakelijkheids- en rechtsbijstandverzekering.</p> <p>De RUD LN beschikte tot voor kort niet over een algemene reserve. Het Algemeen Bestuur is in de Begroting voor 2024 voorgesteld om het positieve jaarrekeningresultaat over 2022 (€ 135.000) te storten in een te vormen algemene reserve. Naast deze algemene reserve beschikt de RUD LN in de begroting over een post onvoorzien ter hoogte van €50.000 die tot de weerstandscapaciteit gerekend kan worden.</p> <p>Risicobeheersing</p> <p>Mochten de risico's in een jaar boven de post onvoorzien uitkomen, dan worden deze doorberekend aan de deelnemers conform de GR. Er wordt bewust voor gekozen om niet alle mogelijke risico's af te dekken. Enerzijds omdat er vanuit gegaan wordt dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Anderzijds omdat het rekeningresultaat (positief dan wel negatief) verrekend wordt met de deelnemers. Mochten de risico's in een jaar boven de post onvoorzien uitkomen, dan dienen deelnemers deze extra kosten te betalen conform de GR.</p>
Eigen vermogen 1-1-2024	€ 309.000
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 309.000
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 0
Verwacht resultaat 2024	€ 0

Werkvoorziening Aanvullende Arbeid Venlo e.o. (WAA)

Vestigingsplaats	Venlo
Website	http://www.waagroep.nl
Gemeentelijk belang	De doelstelling van WAA is het - voor en namens de deelnemende gemeenten - als Gemeenschappelijke Regeling uitvoering geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet onderdeel Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) in de regio Venlo tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.
Gemeentelijk aandeel	€ 25.000
Vertegenwoordiging	Wethouder Buijsse
Beleidsverantwoording	<p>Visie en missie zijn concreet vertaald in onderstaande strategische items en uitgangspunten:</p> <p>“De WAA organisatie overall.....:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Heeft sociaal en financieel renderende strategische allianties en cocreaties met het regionale bedrijfsleven en overheden”. - Realiseert voor haar SW-medewerkers duurzame plaatsingen in groepen bij opdrachtgevers. - Ambieert samen met haar SW-medewerkers ontplooiing gericht op maximale loonwaarde”. - Is een proces- en resultaatgerichte organisatie waarin met plezier gewerkt wordt”. <p>De strategische koers is verder vertaald door het Bestuur en vastgelegd in strategische uitgangspunten en beleidslijnen.</p>
Risico's	<p>Risico's voor Schap als publiekrechtelijke organisatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Optimalisatie- en finetuning proces • Mogelijke herijking bestuurlijke constellatie WAA • Risico's uit hoofde van de WSW • Risico's naar aanleiding van gemeentelijke herindeling • Demografische risico's • Fiscale risico's • Financieringsrisico's • Risico's Covid-19 ten aanzien van Rijksbijdrage WSW <p>Bedrijfsrisico's vanuit het ondernemerschap:</p>
Eigen vermogen 1-1-2024	€ 3.103.000
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 2.792.000
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 310.000
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 160.000
Verwacht resultaat 2024	€ -311.000

Belastingensamenwerking Gemeenten en Waterschappen

Vestigingsplaats	Roermond
Website	https://bsgw.nl/nl
Gemeentelijk belang	BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende waterschappen en gemeenten de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en beheert de authentieke basisregistratie WOZ (administratie en waardering). BsGW draagt zorg voor het heffen en innen van in beginsel alle lokale belastingen van gemeenten en waterschappen. De keuze welke belastingen door BsGW worden uitgevoerd wordt bepaald door de deelnemer. Het takenpakket bestrijkt het taakveld van advisering en opstellen van conceptverordening(en), de opbouw van benodigde basisregistraties, het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de dwang invordering en oninbaar verklaring. Afhandeling van klantreacties gedurende deze processtappen behoort eveneens tot het takenpakket.
Gemeentelijk aandeel	€ 223.000
Vertegenwoordiging	Burgemeester Pelzer
Beleidsverantwoording	De strategische doelstellingen van BsGW zijn: <ul style="list-style-type: none"> - daling kosten deelnemers; - minimaal gelijkblijvende kwaliteit van de dienstverlening; - vergroting digitale dienstverlening.
Risico's	<ol style="list-style-type: none"> 1. Datalek, hackers aanvallen en overige ICT-storingen 2. Uitbesteding van niet-kernactiviteiten 3. Fraude 4. Vervuiling van en/of incomplete gegevensbestanden 5. Overschrijding van de exploitatiebegroting van BsGW 6. Ambitieuze raming opbrengst vervolgingskosten 7. Frictiekosten personeel
Eigen vermogen 1-1-2024	€ 1.203.000
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 1.203.000
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 6.507.000
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 5.941.000
Verwacht resultaat 2024	€ 0

Veiligheidsregio Limburg Noord	
Vestigingsplaats	Venlo
Website	https://www.vrln.nl
Gemeentelijk belang	<p>De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel:</p> <p>I. Het behartigen van de belangen van de gemeenten en hun inwoners op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) brandweezorg b) geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen c) rampenbestrijding en crisisbeheersing d) bevordering van multidisciplinaire uitvoering van rampenbestrijding, crisisbeheersing en bestrijding van zware ongevallen e) bevordering van samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio. <p>II. Het behartigen van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Hiervoor moeten gemeenten uit de regio samenwerken. Dat is efficiënter en effectiever.</p>
Gemeentelijk aandeel	€ 1.829.053
Vertegenwoordiging	Burgemeester Pelzer (Wethouder Ponjee v.w.b. GGD)
Beleidsverantwoording	<p>De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel:</p> <p>I. Het behartigen van de belangen van de gemeenten en hun inwoners op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) brandweezorg b) geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen c) rampenbestrijding en crisisbeheersing d) bevordering van multidisciplinaire uitvoering van rampenbestrijding, crisisbeheersing en bestrijding van zware ongevallen e) bevordering van samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio. <p>II. Het behartigen van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Hiervoor moeten gemeenten uit de regio samenwerken. Dat is efficiënter en effectiever.</p>
Risico's	Vanuit de risico inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen becijferd van € 1,25 mln. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dit bedrag van € 1,25 mln aan te houden.

Eigen vermogen 1-1-2024	€ 6.047.000
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 5.603.000
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 33.182.000
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 42.839.000
Verwacht resultaat 2024	€ 305.000

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Venray
Website	https://sociaaldomein-limburgnoord.nl
Gemeentelijk belang	<p>De MGR is eind 2014 opgericht. Aanleiding voor de instelling van deze gemeenschappelijke regeling zijn de drie decentralisatieopgaven (Jeugd wet, Wmo en Participatie wet) en de hierbij gewenste transformaties.</p> <p>Gemeenten pakken de meeste taken lokaal op. Echter, voor een aantal opgaven is regionale samenwerking noodzakelijk.</p> <p>De MGR is opgericht om de samenwerking in het sociaal domein op uitvoerend niveau vorm te geven. Deze samenwerking is in het afgelopen jaar uitgebreid met een tweede module (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie), waarbij ook het aantal deelnemende gemeentes is uitgebreid.</p>
Gemeentelijk aandeel	€ 118.720
Vertegenwoordiging	Wethouder Ponjee
Beleidsverantwoording	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit sturing en inkoop is het contractmanagement vanaf 2022 via de MGR breder vorm gegeven. • Module 1 ziet hoofdzakelijk op 'opdracht geven in het sociaal domein' waar dit vooral ziet op het uitvoeren van de inkoop, uitvoeren van contractmanagement en sturen vanuit data management. • Vanuit module 2 is er een verdergaande samenwerking tussen de deelnemende gemeentes vorm gegeven. Hierbij zijn de taken van de MGR hetzelfde als voor module 1. Daarnaast heeft de MGR een belangrijke kassiers- en beheerfunctie van de financiële middelen op basis van de samenwerkingsovereenkomst beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie.
Risico's	<p>De risico's die binnen de MGR en de module Opdrachtgevers op dit moment onderkend worden, naast het niet realiseren van te leveren prestaties, zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risico op onvoorziene budgetoverschrijdingen; • Bedrijfscontinuïteit/ onvoldoende gekwalificeerd personeel; • Niet adequaat inspelen op nieuwe ontwikkelingen in wet- en regelgeving binnen het sociaal domein; • Rechtszaken inkooptrajecten.
Eigen vermogen 1-1-2024	€ 0
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 0
Vreemd vermogen 1-1-2024	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 0
Verwacht resultaat 2024	€ 0

Paragraaf G Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf grondbeleid bevat ten minste:

- a. een visie op het grondbeleid. Dit in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de manier waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele voorspelling van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de winstneming 2021;
- e. de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we rekening met de indeling van het BBV.

Inleiding

Door middel van het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop de gronden worden gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid draagt bij aan de realisatie van doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, infrastructuur en financiën.

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke, en deels ook economische, doelstellingen te realiseren.

Het grondbeleid is geen doel op zich, maar staat ten dienste aan de realisatie van de bestuurlijk gewenste ruimtelijke doelstelling.

De gemeente wil haar beleidsinstrumentarium optimaal inzetten zodat haar ruimtelijke en economische doelstellingen kunnen worden behaald en de financiële risico's beheersbaar kunnen worden gehouden.

Met betrekking tot het grondbeleid staan twee concrete beleidsdoelen voor ogen:

- Het voeren van een actieve grondpolitiek waarbij door middel van het opstellen van bestemmingsplannen woningbouwmogelijkheden in alle kernen worden gecreëerd;
- Het voorbereiden en realiseren van woningbouw.

Met de raad is afgesproken om:

* Jaarlijks de actuele exploitatieopzetten aan de raad te presenteren.

* Jaarlijks een actuele winstberekening te maken en deze te verwerken in de jaarrekening.

Bij actief grondbeleid koopt de gemeente zelf als marktpartij gronden en panden aan, maakt bouw- en woonrijp en verkoopt de bouwrijpe gronden vervolgens ten behoeve van de ontwikkeling daarvan.

Op deze manier verschaft de gemeente zichzelf maximale sturing in zowel productie als exploitatie van het ontwikkelgebied. Dit is de grootste zekerheid dat de in het bestemmingsplan opgenomen bestemmingen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Op basis van de BBV-notitie 'grondexploitatie' hanteren we een berekening om de rentelast voor het grondbedrijf te onderbouwen. Voor onze gemeente bedraagt de jaarlijkse rentelast in 2024 1,5%.

Regionale structuurvisie Wonen Noord-Limburg

De raad heeft de [woonvisie Noord-Limburg 2020-2024](#) vastgesteld. Deze biedt voldoende ruimte voor de woningbouwambities van de gemeente Bergen. De raad heeft de vaststelling van het gemeentelijk woningbouwprogramma neergelegd bij het college.

Het vaststellen van een gemeentelijk woningbouwprogramma en het toevoegen/muteren van woningbouwplannen aan dat programma is een bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders.

Daarnaast heeft de minister alle regio's en gemeenten gevraagd een bijdrage te leveren aan de landelijke versnelling van de woningbouwopgave. Het bod uit 2022 resulteert in een woondeal met het Rijk. De gemeente draagt daarin bij zoveel ze kan.

Nationale Woon- en Bouwagenda en Programma woningbouw

We staan in Nederland voor een grote woningbouwopgave. De Rijksoverheid neemt regie op de volkshuisvesting middels de [Nationale Woon- en Bouwagenda](#). Hierin staat opgenomen dat er tot en met 2030 900.000 woningen gerealiseerd dienen te worden en dat er tevens een versnelling dient plaats te vinden in woningbouwrealisaties. Hoe gemeenten hieraan tegemoet gaan komen, en wat ze hiervoor nodig hebben vanuit medeoverheden, wordt opgenomen in landelijk af te sluiten Woondeals. Op 9 maart 2023 is de overeenkomst 'Wonen in Limburg, bereikbaar voor iedereen!'; de woondeal; met Rijk, provincie Limburg en de Limburgse gemeenten aangaan.

Bijdrage Bergen

De bijdrage kent een kwantitatieve en kwalitatieve component. Kwantitatief is de bijdrage van Bergen voor de eerste periode vastgelegd op 274 woningen. Dit past binnen de kaders van onze eigen ambitie voor de realisatie van 400 bouwtitels in dezelfde periode. Er is bewust voor gekozen om voor Bergen nu geen hogere taakstelling of ambitie op te nemen in de woondeal. Het bod betreft immers een minimale bijdrage, meer mag en dat kan Bergen dan naar behoefte flexibel invullen. Ook aan de kwalitatieve component (2/3 betaalbaar bouwen, tot € 355.000 en streven naar 30% sociale huur) kan Bergen naar verwachting voldoen. De gemiddelde verkoopprijs van de koopwoning ligt nog ruim onder de landelijke grens. Ons percentage sociaal woningbezit is op dit moment circa 28%. Destion, maar ook particuliere initiatiefnemers, zullen de komende jaren nog woningen aan deze voorraad toevoegen. Aan het streven naar 30% wordt dus voldaan.

Overweging Woondeal Limburg.

Met het tekenen van de [woondeal](#) wordt de bereidheid uitgesproken tot samenwerking bij het versnellen van woningbouw en de aanpak van diverse huisvestingsopgaven. Het is een gezamenlijke inspanningsverplichting. Gemeenten en provincie zitten via de samenwerking vanuit de woondeal ook direct aan tafel met het Rijk als het gaat om knelpunten met betrekking tot de realisatie van woningbouw. Daarnaast zetten we onszelf niet buitenspel bij toekomstige samenwerking en de toegang tot Provinciale- dan wel Rijksregelingen.

Financiële positie

Reserve grondbedrijf

De reserve is beschikbaar voor het opvangen van toekomstige verliezen. De stand van de reserve grondbedrijf is per 31-12-2023 € 1.112.806.

In de jaren 2023 en 2024 zal als winstneming van de diverse plannen een bedrag van ongeveer € 452.000 aan de reserve grondbedrijf worden toegevoegd.

In 2023 en 2024 wordt er vanuit de reserve grondbedrijf een bijdrage geleverd voor de medewerker grondbedrijf van ongeveer € 150.000.

Aan het plan Moleneind 2a wordt € 80.000 bijgedragen voor een kostendekkende exploitatie.

De exploitatieopzet Alverman is geactualiseerd. Er zal aan de voorziening Alverman een bedrag van € 214.199 worden toegevoegd ten laste van de reserve grondbedrijf. Dit om de voorziening op peil te brengen voor het toekomstige verlies op de bouwgrondexploitatie Alverman te dekken.

Bij vaststelling van de grondexploitatie voor de ontwikkeling van de Oostplint Mosaïque is besloten om € 857.000 beschikbaar te stellen uit de reserve grondbedrijf.

Door het besluit van de raad om de appartementen Mosaïque plint zelf te realiseren, is er **geen bijdrage** uit de reserve grondbedrijf nodig.

Ontwikkeling reserve grondbedrijf	Begroting 2024
Omvang per 1 januari 2023	915.938
Winstneming 2022	196.868
Bijdrage medewerker grondbedrijf t/m 2024	-150.000
Bijdrage Moleneind 2a	-80.000
Omvang na verwerking raadsbesluiten	882.806
Toekomstige winsten 2023 en 2024	452.000
Omvang reserve grondbedrijf 31-12-2024	1.334.806

Tussentijds winst nemen

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt het percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).
- De winstneming voor 2022 bedroeg € 196.868.
- In het exploitatieplan Droogstal worden in 2023/2024 nog 2 kavels voor vrijstaande woningen uitgegeven. Het bestemmingsplan moet nog worden aangepast. Het plan wordt in 2024 afgesloten.
- In het exploitatieplan St. Jozefstraat in Siebengewald zijn alle 45 kavels uitgegeven. Het plan wordt woonrijp gemaakt in 2023.
- Het bestemmingsplan Well Kasteellaan is bouwrijp. Dit plan bevat 6 woningen. Er zijn 5 kavels verkocht. Er resteert nog 1 kavels voor een terraswoning. Het plan wordt in 2023 afgesloten.
- Het bestemmingsplan Alverman is vastgesteld. De bouw kavels worden binnenkort uitgegeven. We gaan er van uit dat de kavels in de jaren 2023 t/m 2026 worden verkocht. Het voorziene tekort van ongeveer € 565.000 van het complex de Alverman wordt gedekt door de voorziening complex Alverman. Het is de bedoeling om hier o.a. een woningbouwproject te realiseren volgens het CPO-principe (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) voor met name starters en senioren. Er zal voor het einde van 2023 een verkavelingsplan worden voorgelegd.
- Alle 44 bouw kavels in het plan Afferdse Heide zijn verkocht. De verkoop van de kavel voor realisatie van gezondheidscentrum is ook in deze exploitatieopzet opgenomen. De lasten die betrekking hebben op deze kavel zijn uiteraard ook opgenomen. De bouw kavel voor het gezondheidscentrum is reeds verkocht in 2021. Het gezondheidscentrum is gereed. Het plan zal woonrijp worden gemaakt in 2023.
- De gemeente Bergen heeft alle benodigde gronden aangekocht in het exploitatieplan Callunastraat. Op deze locatie worden in de toekomst 50-60 woningen gebouwd. Er is een plan in voorbereiding.
- Door het plan herontwikkeling Mosaique Oost wordt de leegstand binnen het winkelcentrum aangepakt. De nieuwe woningen geven invulling aan de Woonvisie Gemeente Bergen door het ontwikkelen seniorenwoningen of compacte 1- of 2-persoonswoningen. De gemeente Bergen gaat voor zelfrealisatie van ontwikkeling van middeldure huurappartementen, koopappartementen en horecagelegenheid.
- De gemeente is ontwikkelaar op de Elsterendijk in Well. Er wordt bestemmingsplan gemaakt om op korte termijn woningen te bouwen.
- Er zal een bestemmingsplan Bergen-Lindenlaan worden ontwikkeld voor ongeveer 20-25 huizen.
De gemeente Bergen is ontwikkelaar van het project.

- Moleneind 2a is de gemeente Bergen aangekocht in 2023. Er is de mogelijkheid om hier 11 tot 12 levensloopbestendige appartementen te bouwen.
- In het plan Dorpsstraat -Mgr Frederixplein worden 10 appartementen, 3 starterswoningen, 2 levensloopbestendige woningen en 2 kleinere woningen door een projectontwikkelaar gebouwd.
- Plan Lindenlaan 4 met 40 zorgwoningen. De gemeente Bergen heeft exploitatieovereenkomst gesloten met de projectontwikkelaar. Dit plan is in 2023 gerealiseerd.
- Destion heeft op de hoek Verlengde Boterdijk en Nieuweweg 11 multiwoningen gebouwd. Het aangrenzende plein is in 2023 gerealiseerd door de gemeente Bergen.

Exploitatieplannen grondbedrijf			
<i>Plan</i>		<i>Verwacht saldo</i>	<i>Jaar van afronding</i>
Wellerlooi	Droogstal	364.903	2024
Siebengewald	St. Jozefstraat	16.243	2023
Wellerlooi	Kasteellaan	3.235	2023
Afferden	Afferdse Heide	63.774	2023
Bergen	Flammert	3.825	2023
Afferden	Alverman	-565.306	2026
Totaal complexen		-113.326	
Reeds gestort in voorziening Alverman		565.306	
Totaal positief saldo		451.980	

Raadsbesluit

Onderwerp: Programmabegroting 2024-2027

De raad van de gemeente Bergen,

Wij stellen u voor:

- A) De begroting voor het begrotingsjaar 2024 vast te stellen.
- B) In te stemmen met de beleidswensen zoals die zijn opgenomen.
- C) Investeringskredieten beschikbaar te stellen van € 4.488.500 (zie bijlage 4)
- D) Kennis te nemen van de meerjarenbegroting 2025 - 2027
- E) Het college opdragen om deze begroting uit te voeren.
- F) Kennis te nemen van de productenbegroting 2024.

De raad besluit:

- A) De begroting voor het begrotingsjaar 2024 vast te stellen.
- B) In te stemmen met de beleidswensen zoals die zijn opgenomen.
- C) Investeringskredieten beschikbaar te stellen van € 4.488.500 (zie bijlage 4)
- D) Kennis te nemen van de meerjarenbegroting 2025 - 2027
- E) Het college op te dragen om deze begroting uit te voeren.
- F) Kennis te nemen van de productenbegroting 2024.

Bergen (L), 7 november 2023

I.C. van 't Hof
Griffier

M.H.E. Pelzer
Voorzitter

Bijlagen

Bijlage 1 Staat formatie en bezetting

Organisatiestructuur	Werkelijke formatie 2022	Werkelijke loonsom 2022	Begrote formatie 2023	Begrote loonsom 2023	Begrote formatie 2024	Begrote loonsom 2024
ALGEMEEN BESTUUR						
Raadsleden	n.v.t.	193.048	n.v.t.	203.171	n.v.t.	209.081
RAADSONDERSTEUNING						
Griffie	1,33	143.243	1,33	140.193	1,33	153.050
DAGELIJKS BESTUUR						
Burgemeester en wethouders	3,88	361.472	3,88	370.886	3,88	406.116
STAF						
Secretaris	1,11	176.572	1,11	162.548	1,11	178.675
Team P&O	4,67	453.876	4,67	436.656	4,67	478.588
Team Juridische zaken	2,56	219.467	2,56	234.729	2,56	257.373
Team Communicatie	2,36	190.149	2,50	193.911	2,50	213.813
Team Bestuurssecretariaat en Man. Assistenten	4,17	303.810	4,28	276.784	4,17	300.823
AFDELING RUIMTE & SAMENLEVING						
Afdelingsmanager	1,11	163.655	1,11	162.548	1,11	178.675
Team Vergunningverlening Toezicht en Handhaving	12,12	938.887	12,62	1.022.572	13,01	1.180.520
Team Buitendienst intern	9,72	757.832	10,62	882.492	10,62	962.136
Team Beleid & Opgaven	18,30	1.680.601	20,09	1.803.636	21,62	2.145.278
Team buitendienst extern	17,60	1.051.524	19,00	1.115.505	19,00	1.292.565
Beheerder Kampeerterrinen	0,03	0	0,03	2.568	0,03	2.660
AFDELING BEDRIJFSVOERING & DIENSTVERLENING						
Afdelingsmanager	0,00	0	1,00	120.772	1,00	131.119
Team Financiën incl backoffice SD	7,95	812.504	7,40	658.065	7,39	737.869
Team Informatie (ICT DIM Facilitair)	10,20	714.852	10,34	751.664	10,34	845.145
Team Inwoners (KCC en SD)	21,95	1.775.633	22,73	1.771.477	22,96	2.002.022
Burgerlijke Stand	0,14	10.717	0,15	10.782	0,15	11.927
OVERIGE CATEGORIEËN						
Stage-vergoeding	n.v.t.	10.084	n.v.t.	15.000	n.v.t.	15.000
Salarisverhogingen	n.v.t.	30.787	n.v.t.	0	n.v.t.	0
Bewust belonen	n.v.t.		n.v.t.	1.500	n.v.t.	1.500
Pensioen / uitkering wethouders	n.v.t.	86.633	n.v.t.	100.000	n.v.t.	100.000
Voormalig personeel	n.v.t.	3.854	n.v.t.		n.v.t.	0
Eindheffing WKR	n.v.t.	44.185	n.v.t.		n.v.t.	
GENERAAL TOTAAL	119,20	10.123.385	125,42	10.437.459	127,45	11.803.934

Bijlage 2 Reserves en voorzieningen

Staat reserves en voorzieningen	Saldo begin 2024	Toevoegingen 2024	Onttrekkingen 2024	Saldo eind 2024
ALGEMENE RESERVES				
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	8.075.343	1.000.000	200.000	8.875.343
BESTEMMINGSRESERVES				
Stimulering economische of toeristische projecten	173.588			173.588
Verbetering huisvesting personeel	125.000			125.000
Aankoop grond voor fietspad Afferden-Siebengewald	90.000			90.000
Maaspark Well	861.953			861.953
Egalisatie afvalstoffenheffing	315.286		169.805	145.481
Egalisatie toekomstige rente effecten geldleningen	255.131			255.131
WAA	784.437		196.109	588.328
Grondbedrijf	1.112.806			1.112.806
RESERVES t.b.v. KAPITAALLASTEN				
Algemene reserve	245.495		17.752	227.743
Groenstroken	46.572		4.564	42.008
Straatverlichting	539.837		36.661	503.176
Tractiemiddelen	391.467		43.533	347.934
Huisvesting onderwijs	24.643		1.300	23.343
Energielandgoed Wells Meer	176.526		77.560	98.966
Bergse Heideweg	150.587		5.430	145.157
Gemeentehuis	0			0
Infrastructuur	586.156	247.125	364.002	469.279
Subtotaal Reserves	13.954.827	1.247.125	1.116.716	14.085.236
VOORZIENINGEN o.b.v. ONDERHOUDSPLAN				
Gemeentehuis	180.999	38.786	47.915	171.870
Gymlokalen gebouwen	22.741			22.741
Sportaccommodaties voetbal en tennis	4.858	2.286	2.000	5.144
Gemeenteloods/brandweerkazerne	30.987	20.300	25.000	26.287
Begraafplaats	68.470	5.988	790	73.668
Rioleringen	697.320	821.055	483.000	1.035.375
Gymlokalen inventaris	29.377			29.377
VOORZIENINGEN voor RISICO en EGALISATIE				
Pensioenrechten wethouders	1.601.533	58.384	95.555	1.564.362
Onderhoud kunstwerken	38.937	20.000		58.937

Staat reserves en voorzieningen	Saldo begin 2024	Toevoegingen 2024	Onttrekkingen 2024	Saldo eind 2024
VOORZIENINGEN met GEBONDEN BESTEMMING				
Natuurherstel	109.853			109.853
Riolering (van derden verkregen middelen)	343.329			343.329
Subtotaal Voorzieningen	3.128.404	966.799	654.260	3.440.943
TOTAAL GENERAAL	17.083.231	2.213.924	1.770.976	17.526.179
VOORZIENINGEN die op de boekwaarde gecorrigeerd worden				
Dubieuze debiteuren	43.525	20.000		63.525
Dubieuze debiteuren sociale zaken	365.632			365.632
Grondbedrijf: Exploitatie Alverman Afferden	565.306			565.306
Totaal generaal inclusief voorzieningen die op boekwaarde gecorrigeerd worden	18.057.694	2.233.924	1.770.976	18.520.642

Bijlage 3 Meerjarige balansprognose

Meerjarenbalans (bedragen x € 1.000,-)			Werkelijk eind 2022	Raming eind 2023	Raming eind 2024	Raming eind 2025	Raming eind 2026	Raming eind 2027
ACTIVA	Vaste activa	Immateriële en materiële vaste activa	57.876	68.320	67.165	65.276	63.488	61.731
		Financiële vaste activa: kapitaalverstrekkingen	709	678	678	678	678	678
		Financiële vaste activa: leningen	698	688	688	688	688	688
		Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Voorraden: onderhanden werk	85	0	0	0	0	0
		Voorraden: gereed product	0	0	0	0	0	0
		Uitzettingen < 1 jaar	7.943	7.943	7.943	7.943	7.943	7.943
		Liquide middelen	286	286	286	286	286	286
		Overlopende activa	1.743	1.743	1.743	1.743	1.743	1.743
	PASSIVA	Vaste passiva	Eigen vermogen	13.342	16.229	14.296	14.297	12.306
Voorzieningen			3.807	4.103	4.435	4.752	5.069	5.386
Vaste schuld			41.579	38.528	35.477	32.426	29.374	26.323
Vlottende passiva		Vlottende schuld	8.028	18.214	21.711	22.555	25.493	26.749

Bijlage 4 Investeringskredieten

Lopende kredieten				
	Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk	Bedrag Restant
7000003	2023: Vervanging burgerzakensysteem	70.000,00	62.750,00	7.250,00
7000006	2023: Migratie servers Centric applicaties	45.000,00	28.518,00	16.482,00
7000007	2023: Factuurherkenning	12.500,00	0,00	12.500,00
7000008	2023: Vervanging discussiesysteem raadzaal	57.000,00	64.265,16	-7.265,16
7000521	2016: Gemeentehuis TL armaturen en zonnepanelen	106.155,00	1.110,74	105.044,26
7000524	2017: Herinrichting gemeentehuis	845.801,00	23.476,03	822.324,97
7000540	2019: Laanbepl. en wortelopdr. Siebengewaldseweg	229.658,00	0,00	229.658,00
7000708	2023: Vervanging vrachtauto	260.000,00	252.000,00	8.000,00
7000709	2023: Vervanging veegmachine	175.000,00	0,00	175.000,00
7140001	2023: Businessplan toekomstbestendig De Flammert	25.000,00	6.050,00	18.950,00
7210003	2017: Dassenraster Siebengewaldseweg	37.000,00	36.502,02	497,98
7210005	2020: Verkeersveiligheid N271 - Ronde Well	783.069,00	226.120,52	556.948,48
7210010	2020: Herinrichting Herckenrathstraat Bergen	1.000.488,00	0,00	1.000.488,00
7210012	2022 Herinrichting Heijmanspark	366.057,00	21.570,42	344.486,58
7210016	2007: Verkeersmaatregelen GVVP	13.534,00	0,00	13.534,00
7210017	2020: Fase 1 2 en 3 Oranjebuurt Afferden	22.189,00	0,00	22.189,00
7210018	2019: Voorbereidingskosten Kasteellaan	135.700,00	0,00	135.700,00
7210020	2023: Herinrichting Steenuil Bergen	25.000,00	0,00	25.000,00
7210021	2023: Subsidie SPV	200.000,00	4.446,75	195.553,25
7210022	2023: Grensovergang Siebengewald	50.000,00	0,00	50.000,00
7210023	2023: Onderzoek (her)ontwikkeling Siebengewald	25.000,00	0,00	25.000,00
7210024	2023: Voorbereidingskrediet onderhoud Kampbrug	50.000,00	0,00	50.000,00
7210025	2023: Groenonderhoud rotondes	60.000,00	0,00	60.000,00
7210133	2021: Rehabilitatie wegen	199.110,00	0,00	199.110,00
7210134	2022: Rehabilitatie wegen	701.997,00	137.921,18	564.075,82
7210206	2018: Aanpassing gedeelte Gening tot fietsweg	80.212,00	0,00	80.212,00
7210401	2022: Herinrichting 1e deel Keulerstraat	1.010.000,00	147,14	1.009.852,86
7210402	2021: Herinrichting Nieuweweg Siebengewald	1.900.965,00	115.411,33	1.785.553,67
7210404	2021: Herinrichting Douvenstraat	725.782,00	17.431,56	708.350,44
7210405	2020: Reconstructie Meindert Hobbemastraat	179.474,00	166.104,69	13.369,31
7210406	2021: Realisatie 60 km zone	31.000,00	0,00	31.000,00
7210407	2021: Wegverharding Bargapark	20.910,00	7.590,00	13.320,00
7240100	2018: Waterproblematiek Bergen	30.703,00	0,00	30.703,00
7240101	2017: Prioritaire dijkver-sterkingen/waterprobl.	36.925,00	5.484,50	31.440,50
7421100	2023: Ventilatie scholen	527.744,00	0,00	527.744,00
7510102	2023: Onderzoek verplaatsing Asseldonk	25.000,00	3.025,00	21.975,00

	Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk	Bedrag Restant
7541100	2018: Renovatie Torenruine Bergen	68.077,00	1.899,35	66.177,65
7550100	2023: Landschapsplan deel 2	20.000,00	0,00	20.000,00
7560400	2023: Natuurinclusieve landbouw in Maasdal	30.000,00	0,00	30.000,00
7560702	Bezoekerscentrum Nationaal Park	20.247,00	15.891,43	4.355,57
7560750	2022 Project Maasvallei Maasheggen	-774.320,66	61.838,42	-836.159,08
7580104	2022: Vervanging speeltoestellen	9.962,00	9.962,00	0,00
7580105	2023: Vervanging speeltoestellen	35.000,00	24.587,50	10.412,50
7722210	2020: Investeringsplan GRP 2020-2025	165.413,00	0,00	165.413,00
7722211	2021: Investeringsprogramma GRP 2020-2025	105.571,43	0,00	105.571,43
7722212	2022: Investeringsprogramma GRP 2020-2025	189.963,32	23.693,59	166.269,73
7722213	2023: Investeringsprogramma GRP 2020-2025	2.230.990,00	266.171,83	1.964.818,17
7722400	2020: Herinrichting Baron Liedel en Flodorfsstraat	330.000,00	0,00	330.000,00
7722401	2020: Herinrichting 1e deel Keulerstraat	290.000,00	0,00	290.000,00
7722404	2020: Herinrichting Douvenstraat	210.000,00	0,00	210.000,00
7722405	2020: Reconstructie Meindert Hobbemastraat	120.000,00	0,00	120.000,00
7723103	Zonnecarport Mosaique	92.192,00	0,00	92.192,00
7810100	2016/2018: Herziening bestemmingsplan buitengebied	10.540,00	0,00	10.540,00
7810101	2019: Aanleg glasvezel buitengebied	70.998,00	0,00	70.998,00
7810102	2019: Implementatie omgevingswet	355.635,00	76.283,74	279.351,26
		13.644.241,09	1.660.252,90	11.983.988,19

Nieuwe kredieten				
	Omschrijving	Bedrag Begroot	Afschrijvings- termijn	Bijhorende jaarlast
	<u>Kadernota 2024</u>			
7000150	2024: Vervanging mobiele devices	135.000,00	4	33.750,00
7000151	2024: Key2Informatie	28.500,00	4	7.125,00
7210209	2024: Komportalen in dialect	75.000,00	25	3.000,00
7530305	2024: Onderzoek duurzaam sportpark	40.000,00	5	8.000,00
	<u>Begroting 2024 - beheerplannen</u>			
	Vervangen gemalen ME	42.000,00	20	2.100,00
	Vervangen pompunits ME	75.000,00	20	3.750,00
	Vervangen IBA's ME	80.000,00	15	5.333,33
	<i>Dekking riolering via tarief</i>			-11.183,33

	Omschrijving	Bedrag Begroot	Afschrijvings-termijn	Bijhorende jaarlast
	<u>Begroting 2024 - vervangingsinvesteringen</u>			
	BS Nieuw Bergen: Cameratoezicht schoolgebouwen	40.000,00	15	2.666,67
	Vervanging Wifi-zendpunten	18.000,00	4	4.500,00
	Kosten migratie softwareapplicaties naar de Cloud	105.000,00	4	26.250,00
	<u>Begroting 2024 - nieuw beleid</u>			
	Aanpassing gemeentehuis	2.800.000,00	25	98.000,00
	Herverlichtingsopgave	250.000,00	20	17.500,00
	Reconstructie rotonde Kasteellaan	800.000,00	25	32.000,00
		4.488.500,00		

Bijlage 5 Beleidsindicatoren

	Taakveld	Naam	Eenheid	Bergen	Limburg
1	Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2	8
2	Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,6	2
3	Veiligheid	Gewelds- en seksuele misdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,7	4,3
4	Veiligheid	Diefstal uit/inbraak woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,2
5	Veiligheid	Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2,2	4,2
6	Economie	Funciemenging	%	44,8%	50,7%
7	Economie	Vestiging (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners tussen 15-64 jaar	160,2	154,2
8	Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	5,7	3,2
9	Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	10	22
10	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaten zonder startkwalificaties (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2%	2,0%
11	Sport cultuur en recreatie	Niet sporters	%	57,5%	53,5%
12	Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners tussen 15-74 jaar	575,9	793,5
13	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1%	1%
14	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4%	6%
15	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	71,0%	68,1%
17	Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16t/m 22 jarigen	1%	2%
18	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	231,8	381,7
19	Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	20,8	17,2
20	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% jongeren tot 18 jaar	14,0%	15,2%
21	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% jongeren tot 18 jaar	1,5%	1,5%
22	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% jongeren 12 tot 23 jaar	N.B.	0,4%
23	Sociaal domein	Cliënten met maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	580	N.B.
24	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijke afval	Kg/inwoner	520	519
25	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	15,9%	13,3%
26	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	327	289
27	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	4,5	6,3
28	Vhrosv	Demografische druk	%	75,9%	75%
29	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	In Euro 's	795	893
30	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	In Euro 's	877	967
31	Bestuur	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,8	N.B.
32	Bestuur	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	9,8	N.B.
33	Bestuur	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	518,19	N.B.
34	Bestuur	Externe inhuur	Kosten als % totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,5%	N.B.
35	Bestuur	Overhead	% van totale lasten	15,7%	N.B.

Bijlage 6 EMU Saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst

Berekening EMU-saldo
 Gemeente Gemeente Bergen Lb (0893)

Algemene gegevens:			
Overheidslaag:			
Berichtgevernaam:			
Berichtgevernummer:			
Jaar:			
Naam contactpersoon:			
Telefoon:			
E-mail:			
Bestandsnaam:			
Omschrijving	2022 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023 x € 1000,- Volgens begroting 2023	2024 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.057	-84	1.052
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	2.969	10.444	-1.155
3. Mutatie voorzieningen	-99	276	312
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-924	-85	
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-1.087	-10.167	2.519

Ruimte voor uw toelichting

Bijlage 7 Portefeuilleverdeling

Burgemeester en wethouders hebben de taken onderling verdeeld, ieder houdt zich bezig met een bepaald deel (portefeuille) van het bestuur. Hieronder ziet u zowel de portefeuilleverdeling als de nevenfuncties van het college van burgemeester en wethouders medio 2023.

Manon Pelzer, functie: burgemeester

Portefeuille bestuur

- Openbare Orde en veiligheid / Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Personeel en Organisatie / Bedrijfsvoering overig
- Algemeen bestuurlijke aangelegenheden
- Toezicht en handhaving
- (Eu)regionale Samenwerking
- Evenementen en kermissen
- Inkoop

Onderlinge vervanging

- Wethouder Splinter (1e locoburgemeester) vervangt burgemeester Pelzer
- Burgemeester Pelzer vervangt wethouder Buijsse

Ambtsgebonden (zonder bezoldiging)

- Voorzitter Dagelijk Bestuur en Algemeen Bestuur Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
- Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Limburg Noord
- Lid Regionaal Bestuurlijk Overleg
- Lid informatief Regionaal Informatie en Expertise Centrum Overleg
- Lid Driehoek Venray-Gennep
- Lid Stuurgroep Zorg- en Veiligheidshuis Limburg-Noord
- Lid Burgemeestersoverleg Regio Noord Limburg
- Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord
- Lid Euregioraad Rijn-Waal en commissies Grensoverschrijdende verstandhouding, Financiële Controlecommissie
- Vice-voorzitter Fluglärmission Luchthaven Niederrhein
- Lid Gemeenschappelijke Luchtverkeerscommissie
- Lid Kerngroep Luchtvaart Limburg
- Lid Commissie Overleg en Voorlichting Milieu Vliegbasis de Peel
- Voorzitter Burgemeestersoverleg RegioCLIP
- Lid Algemeen Bestuur Mooi Maasvallei
- Lid Dagelijks Bestuur en Algemene Ledenvergadering Coöperatie Inkoopcentrum Zuid

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

- Lid van de CDA-CDU Taskforce Nederland-Duitsland (onbezoldigd)
- Lid Algemeen Bestuur Koninklijke Nederlandse Muziek Organisatie (onbezoldigd)
- Voorzitter Limburgse Bond van Tamboerkorpsen (onbezoldigd)

Antoon Splinter, functie: wethouder

1e Locoburgemeester

Portefeuillehouder Ruimte & Financiën

- Financiën
- Ruimtelijke Ordening / Ruimtelijk Beheer
- Milieu / Duurzaamheid / Energietransitie
- Waterveiligheid
- Landschappelijke kwaliteit, landbouw en natuurbeheer
- Grondbedrijf
- Wonen
- Monumentenzorg

Daarnaast zitten in de portefeuille de projecten:

- Energie Landgoed Wells Meer
- Maaspark Well
- Groene rivier
- Transitie Landbouw

Onderlinge vervanging

- Wethouder Ponjee (2e locoburgemeester) vervangt wethouder Splinter
- Wethouder Splinter (1e locoburgemeester) vervangt burgemeester Pelzer

Ambtsgebonden (zonder bezoldiging)

- Vertegenwoordiger in de Algemene Ledenvergadering van Enexis Holding b.v.
- Vertegenwoordiger in de Algemene Ledenvergadering van Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding N.V. cum annexis (VEGAL)
- Vertegenwoordiger in de Algemene Ledenvergadering van WML Limburgs drinkwater
- Vertegenwoordiger in de Algemene Ledenvergadering van BNG bank
- Vertegenwoordiger in Taakgroep Maas van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten
- Voorzitter Regiovisie BGMM
- Lid Waterpanel Noord
- Lid Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg
- Agendalid Stuurgroep Maasheggen UNESCO Man and Biosphere
- Voorzitter Natuurnetwerk Gemeenten en hierdoor q.q. bestuurslid Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren
- Voorzitter a.i. Overlegorgaan Nationaal Park De Maasduinen en hierdoor q.q. bestuurslid Stichting Overlegorgaan Nationaal Park De Maasduinen
- Vice-voorzitter Portefeuillehoudersoverleg Landelijk Gebied & Ruimte Regio Noord Limburg
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Wonen Regio Noord Limburg
- Lid Bestuurlijke Regiegroep Regio Noord Limburg
- Lid Algemeen Bestuur Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg
- Bestuurder Energielandgoed Wells Meer B.V.
- Bestuurder Stichting De Marke
- Eerste vertegenwoordiger K80

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

- DGA Ampco B.V Directeur-Grotaandelehouder (zonder bezoldiging)
- Voorzitter stichting MRC 'Marcroix' (zonder bezoldiging)

Claudia Ponjee, functie wethouder

2e Locoburgemeester

Portefeuillehouder Samenleving

- Samenleving
- Kernenbeleid
- Volksgezondheid
- Communicatie- en mediabeleid
- Volkshuisvesting
- Accommodatiebeleid
- Dienstverlening

Daarnaast zitten in de portefeuille de projecten:

- Voorliggende voorzieningen
- Herijking gemeentelijk subsidiebeleid

Onderlinge vervanging

- Wethouder Buijsse (3e locoburgemeester) vervangt Wethouder Ponjee
- Wethouder Ponjee (2e locoburgemeester) vervangt Wethouder Splinter

Ambtsgebonden (zonder bezoldiging)

- Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN)
- Lid Bestuurscommissie Gezondheid Veiligheidsregio Limburg Noord
- Voorzitter Lokale Educatieve Welzijns Agenda
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Vitaal & Gezond Regio Noord Limburg
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Sportregio Regio Noord Limburg
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Cultuur Regio Noord Limburg
- Lid Bestuurscommissie WMO
- Agendalid Steungroep Gezondheidsnetwerken Mooi Maasvallei
- Bestuurlijk deelnemer Stichting Biblioplus
- Bestuurlijk deelnemer Op overeenstemming Gericht Bestuurlijk Overleg
- Bestuurlijk deelnemer Overleg Orgaan regeling voor het Toezicht op het Openbaar Onderwijs Bergen, Gennep, en Land van Cuijk.
- Lid Algemeen Bestuur Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg Noord
- Bestuurlijk deelnemer WerkgeversServicePunt Noord-Limburg

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

N.v.t.

Martijn Buijsse: functie wethouder

3e locoburgemeester

Portefeuillehouder Economie & Mobiliteit

- Economische Zaken
- Verkeer en Vervoer
- Toerisme en recreatie
- Informatie en automatisering
- AVG
- Afval

Daarnaast zitten in de portefeuille de projecten:

- Mosaique
- De Flammert

Onderlinge vervanging

- Burgemeester Pelzer vervangt wethouder Buijsse
- Wethouder Buijsse (3e locoburgemeester) vervangt wethouder Ponjee.

Ambtsgebonden (zonder bezoldiging)

- Lid Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Aanvullende Arbeid
- Lid Raad van Commissarissen Werkvoorzieningschap Aanvullende Arbeid Groep N.V.
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Ondernemen & Investeren Regio Noord Limburg
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Toerisme & Leisure Regio Noord Limburg
- Lid Portefeuillehoudersoverleg Verkeer & Mobiliteit Regio Noord Limburg
- Lid Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg
- Lid MKB Limburg
- Bestuurlijk deelnemer Contactgroep Ondernemers De Flammert
- Vertegenwoordiger in de Algemene Ledenvergadering Afvalsamenwerking Limburg
- Vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders Nazorg Limburg
- Lid Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

- Directeur- Groot Aandeelhouder Buijsse Consultancy B.V. (bezoldigd)

Bijlage 8 Lijst met afkortingen

Lijst van afkortingen	
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
ASL	Afval Samenwerking Limburg
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basis Administratie Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BIO-plan	Beheer, Inrichting en Ontwikkelingsplan
BOA	Buitengewoon Opsporing Ambtenaar
BO MIRT	Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BRP	Basis Registratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
DHZ	Delta programma Hoge Zandgronden
DPIA	Data Protection Impact Assessment
DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ESF	Europees Sociaal Fonds
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBI	Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen
GFT	Groente, fruit en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheid Dienst
GVP	Gemeentelijk Vervoersplan
GGZ	Geestelijke Gezondheid Zorg
GIDS	Gezond In De Stad
GOA	Gemeentelijke Onderwijs Achterstand
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
HRM	Human Resource Management
HWBP	Hoogbeschermingsprogramma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IKC	Integraal Kind Centrum
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klant Contact Centrum
KEC	Kind Expertise Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
MFC	Multi functioneel centrum
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MKB	Midden en Klein Bedrijf
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
NIL	Natuur inclusieve Landbouw
OZB	Onroerende Zaak Belasting

PAS	Programma Aanpak Stikstof
PGB	Persoons Gebonden Budget
PMD	Plastic, Metalen verpakkingen en Drankpakken
PHO	Praktijkondersteuner huisarts
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
PPS	Publiek Private Samenwerking
ROC	Regionaal Overslag Centrum
ROVL	Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Limburg
RVP	Regionaal Volkshuisvestings Plan
SOK	SamenwerkingsOvereenKomst
SVB	Sociale Verzekerings Bank
VPB	Vennootschapsbelasting
VRLN	Veiligheids Regio Limburg Noord
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVV	Vereniging Voor Vreemdelingenverkeer
WI	Wet Inburgering
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WOZ	Wet waardering Onroerende Zaken
WRO	Wet op Ruimtelijke Ontwikkeling
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWZ	Wonen Welzijn Zorg
ZAT	Zorg Advies Team

Bijlage 9 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	Begroting 2024	
	Lasten	Baten
Programma 1		
<u>Thema 1.1</u> geen incidentele baten of lasten		
<u>Thema 1.2</u> Sloopkosten gymzaal Afferden	70.000	
<u>Thema 1.3</u> geen incidentele baten of lasten		
subtotaal programma 1	70.000	0
Programma 2		
<u>Thema 2.1</u> Programma VerduurSAMEN2023	96.000	
Kapitaallasten Energielandgoed vanuit dekkingsreserve	77.560	77.560
Egalisatie afvalstoffenheffing vanuit reserve		169.805
<u>Thema 2.2</u> nieuw bestek groenonderhoud	20.000	
kapitaallasten infrastructuur vanuit dekkingsreserve	364.002	364.002
kapitaallasten straatverlichting vanuit dekkingsreserve	36.661	36.661
<u>Thema 2.3</u> geen incidentele baten of lasten		
<u>Thema 2.4</u> kapitaallasten groenstroken vanuit dekkingsreserve	4.564	4.564
subtotaal programma 2	598.787	652.592

Incidentele baten en lasten	Begroting 2024	
	Lasten	Baten
Programma 3		
<u>Thema 3.1</u>		
Extra juridische kosten (proces & advies)	25.000	
Regiodeal + onttrekking aan Algemene Reserve	200.000	200.000
<u>Thema 3.2</u>		
Geen incidentele mutaties		
<u>Thema 3.3</u>		
Veiligheidsdag Bergen	15.000	
<u>Thema 3.4</u>		
Stelpost Jeugd (deel hervormingsagenda)		851.000
kapitaallasten Heideweg vanuit dekkingsreserve	5.430	5.430
kapitaallasten Gemeentehuis vanuit dekkingsreserve	17.752	17.752
<u>Thema 3.5</u>		
Verbeteren LIAS - projectubudget	25.000	
kapitaallasten tractiemiddelen vanuit dekkingsreserve	43.533	43.533
Subtotaal programma 3	331.715	1.117.715
Totaal generaal incidentele baten en lasten	1.000.502	1.770.307

Bijlage 10 Taakvelden matrix

Taakvelden matrix (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<u>Programma 1 Samenleving</u>									
TV 0.10 Mutaties reserves	0	228	-228	0	834	-834	0	197	-197
TV 4.1 Openbaar basisonderwijs	42	0	42	43	0	43	43	0	43
TV 4.2 Onderwijshuisvesting	386	0	386	593	205	388	377	0	377
TV 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.297	195	1.101	1.319	613	706	700	47	653
TV 5.1 Sportbeleid en activering	51	0	51	123	89	34	123	89	34
TV 5.2 Sportaccommodaties	691	7	684	360	7	353	414	7	407
TV 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	44	0	44	86	0	86	86	0	86
TV 5.6 Media	241	19	222	295	0	295	276	0	276
TV 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.200	89	2.111	1.257	487	770	926	247	679
TV 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	511	877	-366	1.333	0	1.333	1.393	0	1.393
TV 6.3 Inkomensregelingen	3.659	2.331	1.329	3.092	2.420	672	2.780	2.420	360
TV 6.4 WSW en beschut werk	2.549	65	2.484	2.519	63	2.456	2.868	63	2.805
TV 6.5 Arbeidsparticipatie	253	0	253	180	0	180	180	0	180
TV 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.631	124	1.507	1.406	122	1.284	1.449	122	1.327
TV 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TV 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	51	0	51	1.485	0	1.485	1.485	0	1.485
TV 6.71B Begeleiding (WMO)	0	0	0	125	0	125	125	0	125
TV 6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	0	891	0	891	891	0	891
TV 6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	55	0	55	60	0	60	60	0	60
TV 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.135	0	2.135	0	0	0	0	0	0
TV 6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	513	0	513	513	0	513
TV 6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	0	171	0	171	171	0	171
TV 6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	389	0	389	389	0	389
TV 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	190	0	190	190	0	190
TV 6.73B Gezinsgericht	0	0	0	440	0	440	440	0	440
TV 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	856	0	856	856	0	856
TV 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	22	0	22	0	0	0	0	1.041	-1.041
TV 6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	7	1.265	-1.258	7	0	7
TV 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.279	0	1.279	0	0	0	0	0	0
TV 6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	429	0	429	429	0	429
TV 6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	61	0	61	61	0	61
TV 7.1 Volksgezondheid	561	0	561	858	117	741	928	111	817
Saldo programma 1	17.658	3.935	13.723	19.081	6.222	12.859	18.160	4.344	13.816
<u>Programma 2 Ruimte en economie</u>									
TV 0.10 Mutaties reserves	356	2.147	-1.791	356	904	-548	247	653	-406
TV 0.5 Treasury	21	158	-137	1	277	-276	3	277	-274
TV 1.2 Openbare orde en veiligheid	10	0	10	11	0	11	17	0	17
TV 2.1 Verkeer en vervoer	1.888	39	1.849	2.567	23	2.544	2.377	21	2.356
TV 2.4 Economische havens en waterwegen	86	0	86	22	0	22	1	0	1
TV 3.1 Economische ontwikkeling	72	0	72	37	0	37	37	0	37
TV 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	232	770	-538	165	637	-472	221	617	-396
TV 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	40	11	28	1	10	-9	1	10	-9

Taakvelden matrix (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
TV 3.4 Economische promotie	260	18	242	147	18	129	160	18	142
TV 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	11	0	11	11	0	11	0	0	0
TV 5.5 Cultureel erfgoed	26	0	26	35	0	35	5	0	5
TV 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	895	221	674	1.318	209	1.109	1.377	209	1.168
TV 7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TV 7.2 Riolering	1.231	0	1.231	1.338	0	1.338	1.435	98	1.337
TV 7.3 Afval	1.075	214	861	1.465	259	1.206	1.538	134	1.404
TV 7.4 Milieubeheer	685	128	557	1.666	968	698	1.048	272	776
TV 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	37	0	37	8	0	8	8	0	8
TV 8.1 Ruimte en leefomgeving	997	77	920	1.193	20	1.173	1.184	20	1.164
TV 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	433	154	279	6	55	-49	27	55	-28
TV 8.3 Wonen en bouwen	356	239	117	899	222	677	887	192	695
Saldo programma 2	8.710	4.176	4.534	11.246	3.602	7.644	10.573	2.576	7.997
<u>Programma 3 Bestuur en Financiën</u>									
TV 0.10 Mutaties reserves	0	1.201	-1.201	505	1.309	-804	1.000	267	733
TV 0.1 Bestuur	1.279	16	1.264	1.762	0	1.762	1.605	0	1.605
TV 0.2 Burgerzaken	404	142	262	412	207	205	390	209	181
TV 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	96	142	-46	31	50	-19	30	50	-20
TV 0.4 Overhead	20.540	13.094	7.447	7.644	916	6.728	7.273	493	6.780
TV 0.5 Treasury	2.661	2.739	-78	-8	81	-89	6	59	-53
TV 0.61 OZB woningen	0	1.612	-1.612	0	1.608	-1.608	0	1.666	-1.666
TV 0.62 OZB niet-woningen	0	787	-787	0	794	-794	0	822	-822
TV 0.64 Belastingen overig	205	9	196	226	8	218	214	8	206
TV 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	26.567	-26.567	0	26.492	-26.492	0	28.320	-28.320
TV 0.8 Overige baten en lasten	809	-135	944	765	222	543	1.969	851	1.118
TV 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.366	1.510	856	4.091	3.090	1.001	1.133	106	1.027
TV 1.2 Openbare orde en veiligheid	448	9	439	507	-8	515	547	0	547
TV 3.1 Economische ontwikkeling	7	0	7	0	0	0	0	0	0
TV 3.4 Economische promotie	0	741	-741	0	829	-829	0	860	-860
TV 7.2 Riolering	0	1.501	-1.501	0	1.561	-1.561	0	1.679	-1.679
TV 7.3 Afval	0	1.438	-1.438	0	1.370	-1.370	0	1.502	-1.502
TV 7.4 Milieubeheer	27	0	27	0	0	0	0	0	0
TV 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	5	-5	0	10	-10	0	10	-10
Saldo programma 3	28.843	51.377	-22.535	15.935	38.539	-22.604	14.167	36.902	-22.735
Begrotingsresultaat	55.210	59.488	-4.278	46.262	48.363	-2.101	42.900	43.822	-922

Bijlage 11 Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten bedragen x €1.000	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Samenleving									
Thema 1.1 Vitale gemeenschappen	1.239	214	1.025	810	150	660	805	153	652
Thema 1.2 Algemene basisvoorzieningen	2.851	157	2.694	3.235	863	2.372	2.676	339	2.337
Thema 1.3 Maatwerkvoorzieningen	13.569	3.564	10.005	15.034	5.207	9.827	14.679	3.852	10.827
Saldo programma 1	17.659	3.935	13.724	19.079	6.221	12.859	18.160	4.344	13.816
Programma 2 Ruimte en economie									
Thema 2.1 Milieu en duurzaamheid	3.200	860	2.340	4.567	1.549	3.017	4.093	852	3.241
Thema 2.2 Openbare ruimte	3.139	763	2.376	4.806	758	4.048	4.661	422	4.239
Thema 2.3 Ruimtelijke ontwikkeling	1.489	1.508	-20	1.345	337	1.008	1.287	267	1.020
Thema 2.4 Economie, Recreatie en Toerisme	882	1.044	-162	528	957	-429	533	937	-404
Saldo programma 2	8.710	4.176	4.534	11.245	3.601	7.644	10.574	2.478	8.096
Programma 3 Bestuur en Financiën									
Thema 3.1 Algemeen bestuur	1.359	392	967	1.789	473	1.316	1.548	200	1.348
Thema 3.2 Publieke dienstverlening	430	142	287	441	207	235	437	209	228
Thema 3.3 Veiligheid	2.715	1.553	1.163	4.598	3.083	1.515	1.680	106	1.574
Thema 3.4 Financiën (excl.saldo)	3.798	0	3.798	952	0	952	2.918	0	2.918
Thema 3.5 Overhead (zie verder)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo programma 3	8.302	2.087	6.216	7.780	3.762	4.018	6.583	515	6.068
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen, waarvan besteding niet gebonden		3.145			3.240			3.358	
Algemene uitkering		26.567			26.492			28.320	
Dividend		24			15			15	
Saldo financieringsbehoefte		63			67			44	
Overige algemene dekkingsmiddelen		6.398			3.569			3.963	
Algemene dekkingsmiddelen	0	36.197	-36.197	0	33.382	-33.382	0	35.700	-35.700
Kosten overhead	20.540	13.094	7.447	8.091	1.394	6.697	7.273	537	6.736
Bedrag heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	0	0	0	62	0	62	62	0	62
Saldo van baten en lasten	55.211	59.487	-4.277	46.258	48.361	-2.103	42.651	43.573	-922

Overzicht van baten en lasten bedragen x €1.000	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<u>Reserve mutaties</u>									
Storting in reserves	336			860			1.247		
Onttrekking aan reserves		3.575			3.047			1.117	
Saldo reserve mutaties	336	3.575	-3.239	860	3.047	-2.187	1.247	1.117	130
Begrotingsresultaat	54.875	55.912	-1.037	45.398	45.314	84	41.404	42.456	-1.052
Waarvan incidenteel (bijlage 9)	0	0	0	0	0	0	1.001	1.770	-770
Structureel begrotingsresultaat	54.875	55.912	-1.037	45.398	45.314	84	40.403	40.686	-283

Bijlage 12 Opbouwtabel algemene uitkering

Deel	Maatstaf	Eenheid	Gewicht	Begroting 2024
Deel 1				
	Waarde niet-woningen eigenaren	153.266.240	-0,00293300	-449.529,88
	Waarde niet-woningen gebruikers (excl. amendement De Pater)	138.564.443	-0,00223100	-309.137,27
	Waarde woningen eigenaren	1.527.955.173	-0,00089000	-1.359.880,10
	subtotaal			-2.118.547,26
Deel 2				
	Bijstandsontvangers	143,02	5.065,98	724.536,46
	Inwoners	13.410,17	375,87	5.040.480,60
	Huishoudens met laag inkomen boven drempel	1.215,34	3.758,76	4.568.171,38
	Inwoners met een migratieachtergrond	441,74	386,11	170.560,23
	Eenpersoonshuishoudens	1.704,82	166,02	283.034,22
	Loonkostensubsidie	22,01	5.065,98	111.502,22
	Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	2.092,77	563,90	1.180.113,00
	Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	84,12	1.024,75	86.201,97
	Inwoners 75+ met drempel	579,89	1.325,29	768.522,42
	Laag opleidingsniveau met drempel	2.071,36	263,56	545.927,64
	Lokale centrumfunctie (max 20km)	11.910,23	10,86	129.345,10
	Regionale centrumfunctie (max 60km)	1.707,23	154,81	264.296,28
	Landelijke centrumfunctie	848,57	45,41	38.533,56
	Onderwijsachterstand	459,49	150,84	69.309,47
	Bedrijfsvestigingen	1.481,58	134,78	199.687,35
	Kernen	12,00	114.504,98	1.374.059,76
	Kernen met 500 of meer adressen	4,00	75.166,66	300.666,64
	Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.446,00	31,40	45.404,40
	Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.746,82	13,42	23.442,32
	Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.898,90	86,66	164.558,67
	Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	62,22	2.935,95	182.674,81
	Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	77,79	10.743,51	835.737,64
	Oppervlakte bebouwing buitengebied	62,22	7.900,96	491.597,73
	Oppervlakte bebouwing woonkern	77,81	6.810,69	529.939,79
	Oppervlakte binnenwater	591,00	126,10	74.525,10
	Oppervlakte land	10.258,00	39,00	400.062,00
	Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	10.258,00	25,72	263.835,76

Deel	Maatstaf	Eenheid	Gewicht	Begroting 2024
	Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	6.028,27	11,81	71.193,87
	Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	6.028,27	52,99	319.438,03
	Vast bedrag	1,00	980.357,93	980.357,93
	subtotaal (B)			20.237.716,35
<u>deel 3</u>	Uitkeringsfactor (C)			1,3950
	Subtotaal (B x C)			28.231.614,31
<u>deel 4a</u>	<u>Suppletie uitkeringen</u>			
	Suppletie-uitkering nieuwe verdeling GF	-287.378		-287.378,00
	subtotaal			-287.378,00
<u>deel 4b</u>	<u>Decentralisatie uitkeringen</u>			
	Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	12.161		12.161,00
	Voorschoolse voorziening peuters (DU)	24.931		24.931,00
	Armoedebestrijding kinderen (DU)	41.215		41.215,00
	Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	4.000		4.000,00
	Extra capaciteit BOAs (DU)	30.781		30.781,00
	Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	10.500		10.500,00
	subtotaal			123.588,00
<u>deel 4c</u>	<u>Integratie uitkeringen</u>			
	Participatie (IU)	2.370.719		2.370.719,00
	subtotaal			2.370.719,00
	TOTAAL GENERAAL			28.319.996,06